

PRIMORSKI DNEVNIK
je začel izhajati v Trstu
13. maja 1945, njegov
predhodnik PARTIZANSKI
DNEVNIK pa 26. novem-
bra 1943 v vasi Zakriž nad
Cerknim; razmnožen na
ciklostil. Od 5. do 17. se-
ptembra 1944 se je tiskal
v tiskarni "Doberdob" v
Govcu pri Gorenji Trebu-
ši, od 18. septembra 1944
do 1. maja 1945 v tiskarni
"Slovenija" pod Vojškim
pri Idriji, do 8. maja 1945
pa v osvobojenem Trstu,
kjer je izšla zadnja števil-
ka. Bil je edini tiskani par-
tizanski DNEVNIK v za-
sužnjeni Evropi.

primorski dnevnik

TRST
Ul. Montecchi 6 - PP 559
Tel. (040) 7796-600
Tlx 460894 PD I
Fax 040/772418

GORICA
Drevored 24 maggio 1
Tel. (0481) 533382 - 85723

ČEDAD
Ul. Ristori 28
Tel. (0432) 731190

Poština plačana v gotovini
Abb. postale 1 gruppo

Cena 1.000 lir - Leto XLV. št. 209 (13.440)

Trst, torek, 12. septembra 1989

Po odprtju meje med Madžarsko in Avstrijo

Reka beguncev iz NDR se steka na Bavarsko

Po letih 1953 in 1961 najbolj množičen odhod v ZRN
Zahodnonemški kancler Kohl pozdravil madžarsko odločitev

BONN — Po odločitvi madžarske vlade, da v nedeljo
opolnoči odpre svoje meje z Avstrijo in omogoči prost od-
hod vsem tistim vzhodnonemškimi državljanom, ki se ne
želijo več vrniti v NDR, se je začel pravi eksodus. Na mad-
žarsko-avstrijski meji se je do nedelje nabralo kakih 7000
beguncev, vendar pa za zdaj še nihče ne ve, koliko od
60.000 turistov, ki že dalj časa kampirajo na Madžarskem, se
jih bo še pridružilo izselitvenemu valu in povečalo število
tistih, ki so se po letu 1949 izselili iz NDR (skupno več kot 3
milijone). V vsakem primeru gre za največji izselitveni val
po letih 1953 in 1961, ko je bil v odgovor na množično
izseljevanje postavljen berlinski zid.

Že v prvih urah »odprte meje« je v Avstrijo prišlo nekaj
tisoč (po nekaterih podatkih 10.000) vzhodnonemških be-
guncev. Čez mejo so prihajali z osebnimi avtomobili in
avtobusi, mnogi pa so se na Zahod podali kar peš. Formal-
nosti na meji skoraj ni bilo, tako da je bil prestop meje
dokaj hiter. V Avstriji so begunce sprejemali predstavniki
Rdečega križa, Avstrija pa je včeraj na Madžarsko poslala
tudi večje število avtobusov, ki naj bi preko meje prepeljali
še nekaj tisoč vzhodnonemških beguncev. Iz Avstrije je be-
gunce nato pot vodila v Passau na Bavarskem, kjer so zanje
uredili posebno sprejemno taborišče.

Včerajšnje zahodnonemške reakcije ponavljajo zahvalo,
ki jo je že v nedeljo zvečer izrekel kancler Kohl, ko je med
drugim dejal, da Nemci Madžarski njenega ravnanja »niko-
li ne bodo pozabili«. Kar zadeva zahodnonemške komentar-
je v včerajšnjem tisku, je njihovo osrednje sporočilo v tem,
da naj bi Budimpešta s to svojo odločitvijo deželi odprla

vrata, ki vodijo med civilizirane in demokratične dežele.
Madžarsko vključevanje v zahodnoevropski prostor je tako
v ZRN dobilo močnega zagovornika. Istočasno pa so zahod-
nonemški politiki drug za drugim ugotavljali, da selitev
vzhodnonemških državljanov v ZRN ni rešitev problema; to
naj bi bile reforme, ki bi ljudem v NDR ustvarile take
živiljske razmere, da bi jim omogočale živiljsko per-
spektivo na domačih tleh.

Zahodnonemški kancler je o begunski problematiki
spregovoril tudi na pravkar začetem plenarnem zasedanju
37. kongresa vladajoče CDU. Kohl je priseljencem iz NDR
izekel dobrodošlico, vendar pa je v isti sapi opozoril, da cilj
razumne nemške politike ne more biti spodbujanje vzhod-
nonemškega prebivalstva, da se v kar se da velikem številu
seli v ZRN, kjer naj bi priseljence iz Vzhodne Nemčije sicer
še nadalje sprejemali odprtih rok. »Problemov NDR ni mo-
goče rešiti v ZRN, marveč samo v NDR«, je dodal Kohl,
namigujoč na potrebo po reformah v Vzhodnem Berlinu.

Edina uradna reakcija, ki je na madžarsko odličitev pri-
šla iz Vzhodnega Berlina pa je bila objavljena v včeraj-
šnjem Neues Deutschlandu. Ta je objavil posebno sporočilo
uradne vzhodnonemške tiskovne agencije ADN, v katerem
se z »obžalovanjem ugotavlja, da madžarske oblasti niso
spoštovale dogovora.« V sporočilu je tudi navedeno, da ta
ukrep predstavlja grobo vmešavanje v notranje zadeve
NDR in da je Madžarska »z izgovorom, da gre za humani-
tarne razloge, organizirala trgovino z ljudmi.« Pri tem krat-
ko uradno sporočilo tudi trdi, da naj bi madžarske oblasti
sprejele »dvoumno« igro Zahodne Nemčije.

Bazovski spomenik simbol slovenskega odpora

Množica ljudi se je v nedeljo zbrala na bazovski gmajni ob spomeniku, ki
spominja na prve mučenike slovenskega odpora proti fašizmu, ki so na tem
kraju bili ustreljeni pred 59 leti. Govorniki so povedali to kar nas teži v
sedanjem času, ko preveč ljudi v večinskem narodu nam še vedno osporava
naše pravice. Več o tem dogodku v današnji tržaški kroniki

FILIBERT BENEDETIČ

Ves tisk je v preteklih dneh osred-
njo pozornost namenil petdesetletnici
izbruha druge svetovne vojne, ki se
uradno začelja z vdorom Hitlerjeve
vojske na Poljsko 1. septembra 1939.
Mi smo se tu danes zbrali, da kot vsa-

ko leto počastimo spomin Bidovca,
Marušiča, Miloša in Valenčiča, prvih
slovenskih žrtev posebnega fašistič-
nega tribunala, na tem mestu ustrelje-
nih 6. septembra 1930. Toda začetek
tragedije, ki je zajela Primorsko, sega
še daleč nazaj: mrtvaški zvon je slo-
venskemu ljudstvu začel oznanjati
NADALJEVANJE NA 4. STRANI

Teden dni po letalski nesreči na Kubi Trupla ponesrečencev pripeljali v Italijo

Včeraj sta dva herculesa italijanskega vojnega letalstva s Kube pripeljala
112 krst s posmrtnimi ostanke potnikov, ki so prejšnjo nedeljo izgubili življe-
nje v letalski nesreči v bližini havanskega letališča. Pred pogrebom žrtev
čaka sorodnike umrlih še mučen postopek identifikacije (Telefoto AP)

NA 2. STRANI

Škandal podružnice Bance Nazionale del Lavoro v Atlanti Irak zahteva spoštovanje obvez Sodniki o nadaljnji preiskavi

RIM — Danes se bo sestal vrh rimskega
državnega pravdnštva, da bi določil
nadaljnje korake v zvezi s preiskavo o
finančnem škandalu, v katerega je vple-
tena Banca Nazionale del Lavoro, ali bo-
lje rečeno, njena ameriška podružnica v
Atlanti. Sodstvo ima trden namen preve-
riti vse finančne operacije BNL in ugotovi-
ti, ali so med dvanajstimi italijanskimi
podjetji, ki so vpletena, tudi taka, ki pro-
izvajajo orožje.

Medtem je včeraj iraško veleposlaniš-
tvo v Rimu pretrgalo nekajdnevni molk.
V daljšem komunicanju navaja, da je Irak
podpisal »pravične in zakonite sporazume«
s podružnico BNL v Atlanti. Ta finan-
čna sredstva pa je Irak uporabil za
svoje razvojne načrte z nakupom kmetijs-
kih strojev, živil in druge tehnologije za
izključno civilne cilje. Komunikirane iraške-
ga veleposlaništva obenem navaja, da bo
ob morebitnem nespoštovanju sprejetih
obvez BNL največjo škodo utrpela prav
italijanska podjetja. Veleposlaništvo tudi
poudarja, da so leta 1982 podpisani spo-
razum do sedaj obe strani izvajali korek-
tno, Irak je spoštoval vse obveze in do-
sledno plačal vse obresti.

Na BNL, kjer se je prav včeraj umestil
novi generalni direktor Savona, ni bilo
uradnih reakcij na iraški komunikate. Če
so sporazum res podpisali leta 1982, ni
bil torej vsega kriv direktor ameriške
podružnice Christopher Drogoul, kot je
do sedaj trdila BNL, saj so Drogoula
imenovali za direktorja šele leta 1985.

Vsekakor pa je škandal z BNL dobro-
ra razburkal italijanske politične vode.
Vlada bo o škandalu razpravljala šele, ko
bo vsa zadeva bolj jasna. Medtem pa se
stopnjuje sum, da je v škandal vpleten
tudi Francesco Pazienza. Poslanci neod-
visne levice zato zahtevajo od predsed-
nika vlade in zakladnega ministra, naj
preverita, ali je Pazienza bil res član iz-
vršnega odbora odseka za industrijske
kredite pri BNL v obdobju od leta 1982
do leta 1985. Če je to res, naj ugotovita,
kdo mu je poveril tako funkcijo, ki jo je
ohteril, ko ga je sodstvo že iskalo in je
bil na begu v tujini. Poslanci neodvisne
levice ob vsem tem izražajo bojazen, da
je tajna prostozidarska loža P2 vplivala
tudi na BNL.

Preventivni pripor podaljšali za 6 mesecev

RIM — Ministrski svet je včeraj
soglasno odobril zakonski osnutek
pravosodnega ministra Vassallija, ki za
šest mesecev podaljšuje rok pre-
ventivnega pripora v obdobju od
konca razsodbe prvostopenjskega
sodišča do začetka prizivnega pro-
cesa. Predstavnika PLI Sterpa in De
Lorenzo sta izrazila pomisleke, a sta
se strinjala, da v tem trenutku ni
bilo druge izbire, saj bodo le tako
preprečili, da bi na prostost izpustili
skrajno nevarne zločince.

Po novem bo torej preventivni
pripor namesto enega leta trajal
poldrugo leto. Novi termini veljajo
za vse obtožence, ki bi bili lahko
obsojeni na zaporne kazni do in nad
20 let zavora in na dosmrtno ječo.

Včeraj se je v Rimu sestal posebni odbor država-dežele

Finančno kritje za zaščito Jadrana

RIM — Včeraj se je pod vodstvom ministra za dežele
Maccanica v Palači Chigi sestal posebni odbor država-de-
žele, ki skrbi za zaščito Jadranskega morja. Srečanju so
prisostvovali tudi ministri za okolje, turizem, civilno zaščito
in trgovsko mornarico Ruffolo, Carraro, Romita in Lattanzio
prisotna pa sta bila tudi predsednika dežel Emilije Romagna
Guerzoni in Mark Massi, kot tudi odborniki iz Furlanije-
Julijske krajine, Veneta in Moliseja.

Na srečanju so se dogovorili, da bi lahko zakonski osnu-
tek ministra Carrara o zaščiti proizvodnih aktivnosti na
Jadrano ustrezno spremenili (osnutek predvideva za 275
milijard prispevkov turističnim dejavnostim in ribištvu, kot
nadomestilo za škodo zaradi alg in sluzi), zagotovljeno pa
je bilo tudi, da bodo sredstva, ki so namenjena za zaščito
Jadranskega morja, našla svoje kritje tudi v novem finan-
čnem zakonu. Na sestanku so se tudi dogovorili, da bodo
ukrepe v korist Jadranskega morja sprejemali po prednos-
tni poti.

Minister za turizem Carraro je v zvezi s svojim zakon-
skim osnutkom dejal, da gre le za delen ukrep, ki naj bi se
vključil v širši vladni ukrep za ponovno ovrednotenje celot-
ne turistične ponudbe na Jadranu. O izrednem stanju in
ukrepih ob letošnjem pojavu alg in sluzi je poročal minis-
ter Ruffolo, ki je dejal, da bo zaključno poročilo objavljeno

do konca oktobra, ko bodo znani vsi podatki. Ruffolo je
tudi opozoril, da je treba storiti vse, da se zmanjšajo količi-
ne strupenih snovi, ki se stekajo v Jadransko morje. Zato
naj bi zgradili nove čistilne naprave, za sanacijo Pada pa so
namenili 500 milijard lir. Glede razpoložljivih finančnih
sredstev v naslednjem triletnem je minister Maccanico zagot-
ovil, da se ta sredstva ne bodo zmanjšala, v novem finan-
čnem zakonu naj bi bila morda celo večja.

Precej polemično pa se je o včerajšnjem srečanju izrazil
predsednik Emilije Romagna Guerzoni, ki je ministrom očital,
da so na sestanku prišli povsem nepripravljeni, saj po
njegovem niso jasno odgovorili, na kakšen način se name-
ravajo v bodoče spopasti s problemom alg na Jadranu.

Začasno prepovedali
prodajo školjk
iz Tržaškega zaliva

NA 5. STRANI

Trupla žrtev letalske nesreče pri Havani včeraj v domovini Zdaj se začne mučen postopek prepoznavanja umrlih potnikov

MALPENSA — Nekaj minut pred 11. uro dopoldne sta včeraj na letališču Malpensa pristala oba herculesa C130 italijanskega vojaškega letalstva, ki sta v domovino pripeljala krste s posmrtnimi ostanki 112 italijanskih državljanih, ki so izgubili življenje v letalski nesreči na Kubi. Takoj po pristanku so krste postavili v posebni žalni dvorani, ki so jo uredili v enem izmed letaliških hangarjev, kmalu nato pa se je začel mučen postopek prepoznavanja žrtev. Na milansko letališče pa so včeraj, le dobri dve uri po pristanku obeh herculesov, iz Havane prispeli tudi nekateri sorodniki žrtev nesreče. Od Havane do Milana so leteli s kubanskim iljušinom 62, prav takim kot je bil tisti, ki je strmoglavil prejšnjo nedeljo.

Na Kubi so neformalno že identificirali 32 trupel, vendar pa bodo zdaj vse postopek ponovili. Včeraj so sorodniki umrlih že prepoznali devet trupel ponesrečenih potnikov in zanje je državno pravdnitvo iz Busta Arsizia, ki je pristojno za Malpenso, že izdalo dovoljenje, da jih sorodniki odpeljejo in pokopljejo.

Koliko časa bo trajal ves postopek identifikacije žrtev, ne želi nihče napovedati, vendar pa upajo, da naj bi delo končali že v naslednjih treh dneh. Delo opravljajo tri ekipe sodnomedicinskih strokovnjakov iz Pavie, Vareseja in Busta Arsizia, katerim pomaga še cela vrsta drugih strokovnjakov in prostovoljcev. Prisotni so tudi predstavniki Rdečega kri-

ža, ki nudijo pomoč sorodnikom umrlih, v Malpensi pa je tudi približno 200 karabinjerjev in policistov, ki skrbijo za javni red.

Vodja sodnomedicinskih strokovnjakov prof. Antonio Fornari je v zvezi s problemi, ki spremljajo prepoznavanje žrtev, povedal, da niso imeli nobenih stikov z zdravniki iz Havane in da zato tudi ne vedo, v kakšnem stanju so posmrtni ostanki žrtev. Vedeli naj bi le, da so na Kubi za ohranitev trupel uporabili formalin, kar pa lahko povzroči še več težav pri prepoznavanju, saj so posmrtni ostanki zaradi požara, ki je izbruhnil po eksploziji letala precej ožgani, svoje pa je naredil tudi čas, ki je minil od nesreče.

Zato so se tudi odločili, da bodo skušali trupla prepoznati s pomočjo predmetov, ki so žrtvam pripadali. Neposrednega prepoznavanja naj praviloma ne bi bilo, zanj pa naj bi se odločili le v izrednih primerih. Pa še takrat bi skušali mučno identifikacijo opraviti najprej s pomočjo televizijskih posnetkov, da bi tako sorodnikom žrtev, ki so že tako dovolj pretrpeli, kar najbolj prizanesli.

Glede pogreba žrtev pa je še mnogo nejasnosti. Za zdaj se ve le, da je turinska občina predlagala, naj bi za 21 žrtev iz Piemonta opravili skupno pogrebno slovesnost v turinski stolnici. Toda odločitev o tem morajo sprejeti tudi sorodniki žrtev, datum pogreba pa je odvisen od zaključka postopka za identificiranje.

Kolumbija še naprej v vrtincu nasilja Mafija ubila bivšega medellinskega župana

BOGOTA — Neizprosna vojna med trgovci z mamili in kolumbijskimi oblastmi se nadaljuje, v njej pa iz dneva v dan padajo nove žrtve. Včeraj so tako plačani morilci »narkotrogovcev« ubili nekdanjega župana Medellina Pabla Pelaeza. Bivšega župana so ubili neznanci, ki so ga obkolili na ulici in ga nato hladnokrvno ustrelili. Po zločinu so morilci pobegnili, Pelaeza pa so hudo ranjenega prepeljali v medellinsko bolnišnico, kjer pa je kmalu nato umrl.

Medellinska mafija se je za uboj Pabla Pelaeza najbrž odločila zato, ker je ta pred mesecem dni organiziral posebno ljudsko gibanje, kot znak protesta proti trgovcem z mamili in številnim umorom medellinskih politikov.

Po izročitvi »finančnega ministra« zločinskega kartela iz Medellina Martineza Romera ZDA pa je kolumbijska vlada včeraj podpisala nov nalog za izročitev Washingtonu še treh trgovcev z mamili. Gre za Ano Eleno Beatriz Zuniga, Bernarda Lonzone Quintana in Alberta Orlandeza Gamba, ki so vsi obtoženi sodelovanja pri trgovini z mamili in »pranja« umazanega denarja.

Na sliki AP: občinski delavci v Medellinu odstranjujejo uničeni tovornjak, ki je bil poškodovan v bombnem atentatu v soboto. Bombo so podstavili plačanci medellinskih narkotrogovcev.

Ob nogometnih igriščih uspeva slaboumnost

VERONA, SPLIT — Ko bi neumnost bolela, bi danes bilo nekaj tisoč italijanskih in jugoslovanskih navijačev v bolnišnici. Dogodki, ki so se pripetili v nedeljo v Veroni in v soboto v Splitu so različni samo navidez, imajo pa podobne korenine, ki se slejkoprej imenujejo rasizem in nacionalizem, kar pa vse sodi pod skupni imenovalec odpora do onega, ki je različen.

V Veroni je nekaj tisoč navijačev domačega moštva dočakalo ekipo Napolijskega v žaljivih transparentih, med tekmo pa se je iz tisočih grl dvignila žaljiva pesmica na račun »smrdljivih južnjakov«. Rumenomodrim idiotom so se v istem slogu oddolžili modri kretni, tako da je policija imela polne roke dela, da bi preprečila spopad med navijači. Tisoč Neapeljčanov je čakalo na veronski postaji vlak pod strogim varstvom policije, ki je morala preprečiti še večji množični navijačev Veroni, da niso vdrli na postajo in fizično obračunali z odhajajočimi, ki so po vrhu bili še krivi, da je njihovo moštvo prepričljivo zmagalo.

Ogorčenje v Italiji je veliko, vendar je take primere treba preprečiti, ne samo točiti krokodilje solze post factum. Upati je, da bo nogometna zveza dogodek primerno kaznovala.

Sobotni derbi med Hajdukom in Crveno zvezdo v Splitu pa se je začel z (ne)pričakovanimi neredi. Že prejšnje izkušnje s splitsko »torcido«, kot se imenujejo najbolj borbeni podpihvalci huliganstva na nogometnih tekmah »mojstrov z morja«, so narekovanje previdnost. Zato je bilo v Splitu in Beogradu več sestankov, na katerih so se organi varnosti pogovarjali o možnih neredih in o tem, kako jih preprečiti. Tako so se domenili, da bi beograjske navijače, takoj ko bi prispeli v Split, odpeljali v kakšen hotel in od tu direktno na stadion, da bi preprečili izgrede na splitskih ulicah.

Splitski SNZ so še dan prej obvestili, da se je v Split odpeljalo 200 beograjskih navijačev. V Kninu naj bi se jim pridružilo še nekaj deset somišljenikov.

Do izgrede je kljub temu prišlo, vendar gre le mestnemu SNZ Splita zahvaliti, da se ni zgodilo še kaj hujšega. Ob 9.55 so prostovoljnemu gasilskemu društvu Mladost v Kaštel Šućurcu prek telefona sporočili, da je v Kaštelu starem vagonu izbruhnil požar. Gasilci so pohiteli tja in požar hitro ukrotili. Plameni so zajeli zadnji

vagon potniškega vlaka Knin - Split, kjer so bili navijači Crvene zvezde iz Knina. V istem vagonu so bile izpisane tudi parole sovražne vsebine. Zgorela sta dva kupeja. Vlak je prispel v Split z enourno zamudo. Medtem ko je vlak stal na postaji, je mimo pripeljal brzi vlak Beograd - Split. Dva mladoletnika sta ga zasula s kamenjem. Hitro so ju prijeli in odpeljali v splitski SNZ. Na vlaku pa ni bilo škode.

Medtem je v Split ob 6.30 prispel prvi vlak iz Beograda s 30 navijači Crvene zvezde, nekaj minut kasneje pa vlak iz Zagreba z dvajsetimi pristaši Hajduka in Dinama. Med slednjimi je bilo nekaj vinjenih, vendar se je vse skupaj končalo brez izgrede.

Druji vlak iz Beograda je v Split prispel ob 10.15, v njem pa je bilo 300 navijačev Crvene zvezde. Prepevali so provokativne pesmi in skandirali. Inspektorji SNZ so jih opozorili, naj se primerno vedejo in jim ponudili prevoz z avtobusom do stadiona ali na kakšen primernejši kraj. Navijači so to sprejeli in vstopili v avtobus. Takrat pa je nekdo zalučal kamen in razbil steklo na avtobusu. Zvezdini navijači so se razburili, vendar so jih inspektorji pomirili.

Derbi med navijači Crvene zvezde in Hajduka se je končal takole: Na mestni SNZ so privedli vsega skupaj 56 oseb, 10 Zvezdinih in 10 Hajdukovih navijačev so zadržali in bodo morali pred sodnika za prekrške.

Zanimivo je, da so navijače Crvene zvezde do začetka tekme zadržali pred zgradbo SNZ, kjer jih je varoval kordon miličnikov. Zvezdašem pa to očitno ni bilo po godu. Miličnikom so grozili, da se bodo porezali z britvicami. Dva med njimi sta to tudi storila, eden od njiju je še mladoleten. Razen teh dveh sta se dva navijača poškodovala, ko sta preskočila ograjo stadiona, eden pa je dobil kamen v roko.

Vse to pa se je dogajalo pred tekmo. Med samim srečanjem izgrede ni bilo. Zvezdaše so miličniki nato pospremili na vlak, Sličani pa so si dajali duška zaradi zmage svojega moštva...

Eden starejših Sličanov je na vse to dejal, da bi eden takšnih spopadov, lahko bil vzrok tretji svetovni vojni. Vsekakor pa bi se zadeva, če ne bi bilo miličnikov, ki so skrbeli za red, kaj klavrno končala.

Delegacija za človekove pravice v Jugoslaviji

LJUBLJANA — V Jugoslaviji se mudi delegacija mednarodne helsinške federacije za človekove pravice, ki ji predseduje Karl Von Schwarzenberg. Najprej se je ustavila v Ljubljani, kjer se je sestala s predstavniki več skupin za varstvo človekovih pravic, ki delujejo v Sloveniji. Med drugim so razpravljali o statusu političnih zapornikov, o spremembah ustave in kazenskega zakonika. Seveda pogovor ni mogel mimo ljubljanskega procesa proti četverici, pri čemer je delegacija poudarila, da mednarodna helsinška federacija podpira vsa prizadevanja za osvoboditev obsojenih.

Delegacija bo po Jugoslaviji potovala teden dni in si v tem času poskusila ustvariti avtentično podobo o stanju človekovih pravic v državi. Obiskali bodo še Zagreb, Beograd, Prištino, obeta pa se jim tudi možnost, da se sestanejo s predstavniki vlade. (Z. Š.)

CK ZK Jugoslavije o statutu

BEOGRAD — Centralni komite ZK Jugoslavije je naposled dočakal vsaj eno »normalno« sejo, pred katero ni bilo treba ugibati, kaj se bo zgodilo (in kaj bo, če se ne zgodi). Na včerajšnjem zasedanju so se namreč ukvarjali z navidez dolgočasno temo: statut te politične organizacije.

Ostrij polemik, ki so zadnje čase tako značilne za beograjska zasedanja, tokrat resda ni bilo, čeprav se je izka-

zalo, da obstajajo tudi glede statuta velike razlike. Zlasti okoli razmerja med manjšino in večino oziroma preglasovanja (največ razlik je tu med srbsko in slovensko organizacijo), vloge partijskega vodstva, enotnosti v ZK in podobno. Predlog Branka Catarana, naj bi z razpravo o statutu počakali, dokler ne sprejmejo usklajenih smernic glede preobrazbe partije, člani CK ZKJ niso sprejeli.

SEPTEMBER 89

CCT

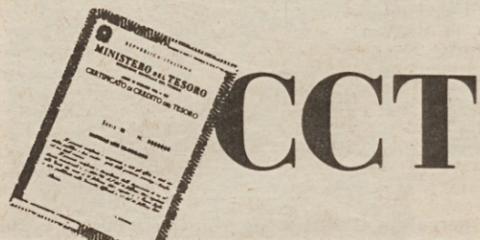
Certificati di Credito del Tesoro — petletni

- CCT se lahko podpišejo pri okencih zaveda Banca d'Italia ali pri drugih bankah po emisijski ceni, ne da bi plačali kakršnokoli provizijo.
- Obveznice so petletne in imajo enake finančne karakteristike kot tiste izdane 1. septembra in se nudijo občinstvu v podpis protitovarni.
- Kupon je polletni; prvi kupon, ki znaša 6,65% bruto, zapade 1. 3. 1990.

- Obveznice se koristijo s 1. septembrom 1989 in je zato treba ob podpisu doplačati dozorele obresti.
- Naslednji kuponi bodo enaki doprinosu BOT na 12 mesecev bruto plus premija. Ta znaša 0,50 točke.
- V primeru da se preseže znesek podpisanih efektov, bo povpraševanje porazdeljeno.
- CCT imajo široko tržišče in se po potrebi z lahkoto unovčijo.

V podpis 13. in 14. septembra

Emisijska cena	Rok	Efektivni letni donos bruto	neto
97,75%	5 let	14,43%	12,58%

Boris Jelcin v ZDA zagovarja svojo vizijo perestrojke v SZ

WASHINGTON — Boris Jelcin, bivši šef moskovske partije in sedanj karizmatični vodja sovjetske populistične opozicije, med svojim obiskom v ZDA ne skopari s pozivi ameriškim voditeljem, naj priskočijo na pomoč Gorbačovu pri uresničevanju perestrojke. Obenem se na vse kriplje trudi, da bi navdušil svoje gostitelje. V slabih 48 urah je po lastnih izjavah za 180 stopinj spremenil svoje mnenje o kapitalizmu, o Ameriki in o Američanih. »Prav nič ne zgleđa, da kapitalizem gnije, kot so nas učili«, je polemično izjavil, ne da bi skrival navdušenja nad ameriškim načinom življenja. Za nameček na tiskovnih konferencah in med intervjuji slika položaj v Sovjetski zvezi z najbolj temačnimi barvami. Da pa bi bila mera polna, je v intervjuju za televizijsko mrežo ABC izpodbil izjave Mihaila Gorbačova o nevarnosti državnega udara. »Poltretje leto sem bil v politbiroju, v tistem kotlu, da do potankosti poznam njegove mehanizme. Prav zato izključujem možnost državnega udara.« Za Jelcina je Gorbačov omenil to nevarnost, da bi preplašil in utišal »skrajneže«, ki hočejo pospešiti reforme. Položaj v Sovjetski zvezi je po njegovem prepričanju dramatičen, za Gorbačova pa se bliža ura preverjanja. Če ne bo v enem letu ali morda celo v šestih mesecih pokazal kakega napredka, bo moral polagati račune. Jelcin pa se ne boji posega stare partijske garde, ki naj bi strmoglavila Gorbačova.

Po njegovem se mora sedanji partijski in državni voditelj v primeru neuspeha bati predvsem baze. Nedavna stavka rudarjev, naj bi to napovedovala. Bivši moskovski partijski voditelj je obenem kritiziral kompromisarstvo Mihaila Gorbačova in dal razumeti, da bi bil on boljši od Gorbačova. Nič čudnega torej, da je washingtonska administracija v precejšnji zagati. Bush skrbno proučuje morebitne posledice, če bi se sestal s tem »bombašem perestrojke«.

Predvčerajšnjim na Bledu in v gradu Podvin Haider pri Šinigoju

CELOVEC — "Vzdušje je bilo dobro", naslavlja celovski Kleine Zeitung poročilo z Bleda o srečanju koroškega deželne glavarja dr. Jörga Haiderja s predsednikom slovenskega izvršnega sveta Dušanom Šinigojem v nedeljo zvečer. Senzacija, nadaljuje poročevalec, ni bilo pričakovati, toda splačalo se je, je po pogovorih izjavil Haider.

Politika sta se srečala na prizorišču svetovnega veslaškega prvenstva, pogovori pa so bili v gradu Podvin. Kot navajajo v koroških krogih, je bil govor predvsem o

varstvu okolja. Gre za ohranitev vodnih izvirov na območju Karavank, kar bo konec septembra na dnevnem redu mešane slovensko-koroške komisije. Koroški deželni glavar je načel tudi vprašanje onesnaževanja ozračja in umiranja gozdov, predvsem problem velenjske termoelektrarne, katere žveplovo oksid južni vetrovi odnašajo tudi na avstrijsko Koroško. Politika sta govorila tudi o prometnih tegobah, zlasti zastojih pred ljubeljskim predorom. (J. Š.)

Dvojezična šola v Celovcu

CELOVEC — »Če bi živela na Koroškem, bi svoje otroke prijavila k dvojezičnemu pouku,« je izjavila avstrijska prosvetna ministrica dr. Hilde Hawlickova v pogovoru za celovski Naš tednik. »Prepričana sem, da je posebna dragocenost v tem, da se lahko na Koroškem v okviru manjšinskega šolskega zakona že v rani mladosti naučiš dodatni jezik in spoznaš novo kulturo. Vsem skeptikom pravim, da bo razvoj šel v smeri medkulturnega učenja, kar pomeni, da bo vedno več takih, ki se bodo učili tudi slovenščine. Staršem priporočam, naj otroke prijavijo tudi k slovenskemu pouku.« Pred bližnjim obiskom na Južnem Tirolskem je dr. Hawlickova izjavila: »Primerjam obe manjšini in ugotavljam, da Slovenci na Koroškem in Južni Tirolci v Italiji kot manjšini potrebujejo posebno zaščito, našo posebno podporo in zato, kjer se le da, podpiram obe manjšini z vsemi ustreznimi sredstvi.«

Ministrica Hawlickova bo 2. oktobra v Celovcu uradno odprla dvojezično ljudsko šolo v stavbi Mohorjeve družbe. To bo prva takšna šolska ustanova v koroškem glavnem mestu. (J. Š.)

Jubilejna - 80. priredba bo od 18. do 24. septembra Jesenski velesejem v Zagrebu je iz leta v leto vabljivejši

Med tiskovno konferenco o mednarodnem jesenskem velesejmu v Zagrebu

(foto Magajna)

Andreotti in Marković pojmeta tudi v Buje

BUJE — Pripadniki italijanske narodnosti, ki živijo v Istri, pričakujejo, da jih bosta konec tedna, v nedeljo, obiskala predsednik italijanske vlade Giulio Andreotti in predsednik Zveznega izvršnega sveta Ante Marković. Ob 25. obletnici sodelovanja med Unijo Italijanov Istre in Reke in tržaško Ljudsko univerzo bodo namreč v nedeljo, 17. septembra, v Bujah podelili 15 nagrad Istria nobilissima. Organizatorji prireditve (Unija Italijanov) predvidevajo, da bodo nagrade podelili najvišji predstavniki jugoslovanske in italijanske vlade - predsednika Ante Marković in Giulio Andreotti ter zunanja ministra Budimir Lončar in Gianni De Michelis.

Nagrade kulturno-umetniškega natečaja Istria nobilissima podelijo vsako leto pripadnikom italijanske narodnosti, ki so se v minulem letu najbolj izkazali na katerem od področij umetniškega in kulturnega ustvarjanja - tako na področju literature, novinarstva, likovne in glasbene umetnosti in tako naprej.

B. Š.

Škofovski glasili o krizi na Deželi

VIDEM — Glasili videmske in pordenonske škofije La Vita cattolica in Il Popolo kritično ocenjujeta krizo, ki pretresa deželni odbor Furlanije-Juljske krajine. Medtem ko bi bila zdaj potrebna največja enotnost glede splošnih političnih usmeritev, pa so si strategije strank vse bolj narazen, piše videmski list in dodaja, da se stranke potegujejo za oblast, namesto da bi resno odgovorile na izzive, ki jih ima pred seboj dežela FJK: spričo tega nerazumljivo podaljševanje krize zadobiva bedno sliko in se sprevača v politični harakiri. Pordenonsko glasilo pa se vprašuje, zakaj vendar ne smejo prevladati objektivni razlogi skupnega blaga... Clankar pripominja, da so ljudje zaradi vsega tega zgubili zaupanje v politiko.

V Vili Manin seminar o učinkih "Černobila"

PASSARIANO — V Vili Manin se je začel včeraj mednarodni seminar, na katerem strokovnjaki iz vse Evrope proučujejo rezultate preiskav in poizvedovanj o učinkih černobilske katastrofe z dne 26. aprila 1986 na človeka in okolje. Italijo zastopa ekipa ustanove ENEA DISP, ki je s sodelovanjem deželne centra za kmetijsko eksperimentiranje v FJK sprožilo v sklopu zadevnega načrta EGS vrsto radioekoloških raziskav. Furlanija-Juljska krajina je dejansko postala nekakšen naraven laboratorij za proučevanje raznovrstnih komponent kopnih, lagunskih in morskih ekosistemov. Namen seminarja ni torej toliko v goli preveritvi posledic, ki jih je imel prenos radionukleidov na naravno in polnaravno okolje, kolikor in zlasti v prizadevanjih za uvedbo konkretnih pobud v obrambo človeka in vsega, kar ga obdaja, pred radioaktivnostjo.

Včeraj je na seminarju spregovoril tudi prof. Mihail Balonov iz Leningrada v zastopstvu ministrstva za zdravstvo oziroma ekologijo. Doslej so izolirali 30-kilometrski pas okoli černobilske jedrske elektrarne, je povedal ugledni gost in dodal, da zunaj tega pasu niso zasledili nobene okužbe več. Seminar se bo nadaljeval danes dopoldne.

TRST — V ponedeljek, 18. septembra, ob 10. uri se bo začel v Zagrebu 80. mednarodni jesenski velesejem, ki ga bo verjetno odprl predsednik zvezne vlade Janez Drnovšek. Na jubilejni prireditvi bo do 24. t.m. sodelovalo okrog 3.300 razstavljalcev, od tega 1.882 tujih (iz 76 držav), ki so jim namenili 280.000 kv. metrov prostora (200.000 pod streho). To je povedal na včerajšnji tiskovni konferenci v Kongresnem centru tržaškega sejmišča Mirko Cafuta, eden od direktorjev zagrebške sejemске ustanove, ki sta ga poleg drugih spremljala Marko Vukobrat in Branko Lovrić, direktor oz. namestnik glavnega in odgovornega urednika Večernjega lista - sopredsedatelj srečanja s tiskom, ki je bilo tokrat prvič na tujem (predmet v Gradcu in Budimpešti). Navzoča sta bila tudi jugoslovanski konzul v Trstu Marko Ilič in načelnik tržaškega predstavništva Gospodarske zbornice Jugoslavije Alojz Rožman. Gostitelj sta zastopala predsednik tržaške velesejemске ustanove Gianni Marchio in direktor Giorgio Tamari.

Mirko Cafuta je navedel mejnike, ki označujejo nastanek in rast zagrebškega velesejma: leto 1909 kot rojstno leto Zagrebačkoga Zbora, mednarodnega tržišča vsega tega dela Evrope; leto 1929 kot leto, ko se je ta ustanova skupaj z drugimi 18. sejemskimi ustanovami v Evropi združila v mednarodno Union des Foires Internationales; leto 1949 pa kot leto, ko je bilo treba gospodarstvu (na kolienih zaradi vojne ga opustošenja) začeti pomagati tudi z boljšo organizacijo sejmov kot kisikovih brigad. Leto 1956 so razstavili preselili s Savske ceste na drugi breg Save, kjer se je pričelo naglo širiti. Takrat so zgradili prve "paviljone narodov", tudi italijanskega, vse bolj pa je prdiralo spoznanje, da bo vzorčnim velesejmom odklenkalo in da je treba stopiti v korak s časom: od tod cela vrsta zdaj že dobro znanih in utečenih specializiranih prireditev skozi vse leto. Jesenski sejem je sicer še vzorčnega značaja, zato ga bo treba vključiti v sklop specializiranih sejmov, kajti edinole v teh je bodočnost, kot je poudaril direktor Cafuta.

Kako vse bolj važen in vabljiv je že jesenski velesejem, kaže podatek, da je prošenj za udeležbo vselej mnogo več kot pa razpoložljivega razstavnega prostora: na listi tistih, za katere ni bilo prostora, je zdaj najmanj 40 tujih podjetij. Mirko Cafuta je ob tem ugotovil, da italijanski gospodarstveniki preskromno izkoriščajo možnosti, ki jim jih nudi ta sejem. Letos bo na njem 62 razstavljalcev iz Italije (pretežno s področij mehanske, lesne in tekstilne industrije), v bodoče pa bi jih lahko bilo še veliko več, posebno še spričo novih gospodarskih predpisov v Jugoslaviji, ki so spustili uvoz in omogočili ustanavljanje mešanih podjetij. Ne samo, množijo se tudi domači zasebni obrati, vendar zanje primanjkuje opreme, zato bi bil doprinos iz Italije toliko bolj dragocen.

Predsednik tržaške sejemске ustanove Marchio je v pozdravnem nagovoru podčrtal medsebojne prijateljske vezi in rastoče sodelovanje v zagrebškem velesejmu ter napovedal, da bo čez kakšen teden srečanje med njuni vodstvi; poleg drugega bodo proučili možnosti za tesnejše sodelovanje na področjih informatike, znanstvenih raziskav in navičnega turizma.

Ob jesenskem velesejmu bo seveda cela vrsta strokovnih posvetov, posebno na področju mehanike, lesarstva in tekstilne industrije, v bodoče pa bi jih lahko bilo še veliko več, posebno še spričo novih gospodarskih predpisov v Jugoslaviji, ki so spustili uvoz in omogočili ustanavljanje mešanih podjetij. Ne samo, množijo se tudi domači zasebni obrati, vendar zanje primanjkuje opreme, zato bi bil doprinos iz Italije toliko bolj dragocen.

BORIS ŠULIGOJ

DRAGO GAŠPERLIN

Včeraj odredili stečajni postopek za Tomos Koper

KOPER — Stečajni senat Temeljnege sodišča v Kopru je včeraj pod predstvom Julijane Fantulin sklenil, da se uvede stečajni postopek za Tovarno motornih vozil Tomos Koper. Za stečajno sodnico so določili Nevenko Djurković, stečajni upravitelj pa bo Aldo Gabrijel, podpredsednik poslovojnega odbora LB Splošne banke Koper, od nedavnega tudi podpredsednik občinskega izvršnega sveta. Na sklep sodišča je možna pritožba v osmih dneh. Da se bo kdo pritožil, nam do danes še ni uspelo izvedeti, čeprav domnevamo (po neuradnih informacijah), da pritožbe ne bo, in zato je mogoče tudi pričakovati, da bo prvi preizkus terjatev že 15. novembra letos.

Tomosov 2600-članski kolektiv je v težave zabredel že pred dvajsetimi leti, nekajkrat so se v poslovanju ponovile izgube, svoje so pri "rasti" podjetja prispevale napačne poslovne odločitve, večinoma podprte z denarnimi "injekcijami" banke ali drugih zainteresiranih, težave pa so na dan izbruh-

nile letos, ko Tomos s pretiranim zadolževanjem in zmanjšano proizvodnjo ni bil več sposoben plačevati vseh terjatev. Dolg do upnikov je po najnovejših ocenah že dosegel 850 milijard dinarjev (okrog 550 milijard za Splošno banko Koper), dnevne obresti se gibljejo med 7 in 8 milijardami dinarjev, dobavitelji nadpovprečno dvigujejo cene, proizvodnja se že ustavlja, sposobnost Tomosa, da bi s proizvodnjo, ki jo ima, vračal dolgove in dobival denar za sprotno poslovanje, je izključena. Ne glede na ponujeno pomoč banke, ki bo potrebna tudi v stečajnem postopku. Kakšen bo leta, kako bo z novim podjetjem Inmot, ki ga je Tomos ustanovil pred kratkim, bo pokazal čas. Najpomembnejše usmeritve pa bodo sprejete v prihodnjih dneh. Ne banka ne občinski izvršni svet ne republiški izvršni svet ob stečaju paradnega konja naše motorne industrije ne bodo mirni. Znano je tudi, da je delavcev v Tomosu preveč.

DUŠAN GRČA

Mladi umetniki gostje pri IRSE

PORDENON — Od danes pa do 19. septembra bo v gosteh pri deželni inštitutu za evropske študije IRSE skupina mladih tujih umetnikov, ki bi se radi seznanili z novostmi na raznih umetnostnih področjih v Furlaniji-Juljski krajini in Italiji ter v deželah in regijah skupnosti Alpe-Jadran. Gre za 20 do 30 let stare avstrijske, zahodnonemške in jugoslovanske diplomirane slikarje, kiparje in risarje, ki so jih za to priložnost izbrale njihove ambasade v Rimu. Vsakdo ima za sabo že dobre umetniške izkušnje, ki jim bodo posvetili v soboto tudi ustrezno razstavo, prav zato pa si bodo s pordenonskim "laboratorijem idej" nabrali še novih spoznanj in izkustev. Tako se bodo npr. sestali z uveljavljenimi umetniki in kritiki ter poslušali njih strokovna izvajanja, obiskali pa bodo tudi več studiov in muzejev.

V Valsugani ustrelil risa

TRENTO — Na Tridentinskem se je v nedeljo začela lovska sezona. Med 9.000 lovci je začel petelina sprožati tudi Ferruccio Zampedri in poskrbel za senzacijo, sicer pa za raztogenje naravovarstvenikov. Za senzacijo zato, ker je ustrelil risa, ki ga v Italiji niso več videli že od leta 1600; za jezo zaščitenikov živali pa zato, ker ti menijo, da zakon štiti vsako žival, ki ni na seznamu tistih, na katere se lahko strelja. Lovci namreč trdijo, da ris ni zaščiten, ker ga... ni. Zampedri je ustrelil tudi kozla: pravi namreč, da je risa zamenjal za divjega mačka, v resnici pa se tudi nad tega ne sme s puško. Kako se je nesrečni ris znašel v Valsugani, kjer je tudi končal? Morda je prišel iz Slovenije, morda ga je kdo skrivaj spustil v gozd, da bi se lotil "preštevilne" srnjadi, morda pa se ga je iznebil kakšen zasebni živalski vrt.

Neptun iz mokre slave med suhozemnimi kreaturami

PIRAN — Bog morij in oceanov Neptun je v soboto izročil 163 mladcev vestnim učiteljem njegove ljube Srednje pomorske in prometne šole Piran, da bi (po njegovih besedah) iz njih naredili umne naslednike že skoraj amortiziranega vsakdana. Šlo je seveda za tradicionalni pomorski krst prvošolčkov šole, ki že od leta 1947 vzgaja pomorščake, navtike, ladijske strojnike, ribiče, po novem pa tudi veliko elektronikov. Ta izjemna prireditev je še zmeraj premalo turistično izkoriščena.

»Krst ni več tisto, kar je bil,« nam je povedal prvi srednješolec iz omenjene šole, ki ga ob obisku šole po naključju opobaramo o krstu. Včasih je šlo za vse kaj večjo ceremonijo, ki pa se je niti omenjeni srednješolec ne more spomniti, kajti najboljša leta za to izvirno prireditev so bila pred desetimi, petnajstimi in več leti. Starejši letniki sprejmejo prvošolce med "prave" pomorščake šele po krstu, ta se običajno konča s tunkanjem in morju pred piranskim kopalščem. Pred tem pa je gaganje lahko bolj ali manj zabavno. Včasih so se gusarji (starejši letniki) in njihovi sužnji (prvčki) vozili z barkami po morju, obiskali so skoraj vse portoroške hotele in navdušili turiste s svojim izvirnim nastopom. S sabo so na

primer nosili veliko blagajno in zbirali denar (največkrat za končni izlet). Tako obliko zbiranja denarja so pred leti ukinili, češ da gre za ponižujoče prosjačenje. Hkrati pa so piranski šolniki še zmeraj navijali za samoprispevek, ki pa je tudi prosjačenje, le da v nekoliko lepši, uradni obleki. In še bi lahko opisovali, kako je bilo nekoč.

Tokrat so gusarji s svojimi sužnji ubrali najkrajšo pot od svoje šole, mimo Bernardina, do Pirana. Neptun je po tradiciji takole nagovoril množico: »Dragi moji zeleni podložniki, vsi ilustrirani radovedneži, zbrani, da se poklonite še vedno edinemu pravemu in vsemogočnemu bogu vseh morij, rek in luž na Zemlji in drugih planetih, ki koprnite po moji vsemogočni milosti. Ta naj bi vas otela vsakdanjih skrbi, vsakourne devalvacije našega neuvrščenege dinarja, ki nas prav zdaj pesti in ponižuje. V tem trenutku sem jaz Neptun edini in pravi bog, ki vas lahko osrečuje. Zlasti, če se poslužite odličnih piranskih lokalov, ki vas bodo osrečili z mojo milostjo in vašim denarjem...«

Sledila je zaobljuba, v kateri so zelene suhozemne kreature Neptunu nepreklicno obljubile, da bodo v štirih letih dokončale to šolo, da bodo obiskovale

le od višjih letnikov preizkušena dekleta, se čuvale aida in mu sploh v vsem služile. Nato skok v morje, tunkanje in... konec zgodbe.

Na Srednji pomorski in prometni šoli je letos v prvih letnikih skoraj polovico učencev elektronikov. Kmetijskega programa nimajo več, tudi ribiškega oddelka zdaj ni, odpirajo pa ga po potrebi ribiških organizacij. Šola je na novo verificirana za pouk elektronikov, zanimanje za ta poklic je veliko, saj so morali 20 učencev (po sprejemnih izpitih) odslavit.

Neptunov krst pripravijo skoraj v celoti učitelji (in učenci) s te šole sami. Prav lahko jih razumemo, da so že malce naveličani te dodatne obveznosti, za katero mnogi porabijo kar veliko energije in imajo od tega same skrbi ter nobene koristi. Turistično gospodarstvo jim je letos oskrbelo samo ozvočenje (in poskrbelo za godbo na pihala). Zanimivo je, da turizem v tej prireditvi ne vidi priložnosti. Kljub temu si jo ogleda nekaj tisoč ljudi, predvsem domačinov, seveda. Tuji turisti (tudi tje je zdaj v Portorožu več tisoč) pa za Neptunov krst ne zvedo. In tudi, če se po naključju srečajo z Neptunom, ne vedo za kaj pravzaprav gre.

V spomin na junaško smrt protifašistov Bidovca, Marušiča, Miloša in Valenčiča

Z bazovske gmajne poziv k sožitju in dokončni uveljavitvi manjšine

Bazovska gmajna - simbol slovenstva in vseh, ki so začeli boj proti fašizmu, je bila v nedeljo popoldne ponovno kraj, kjer so se številni meščani in prebivalci okoliških vasi obeh narodnosti in vseh starosti zbrali na tradicionalni proslavi, posvečeni štirim nepozabnim junakom - Bidovcu, Marušiču, Milošu in Valenčiču, ki so prav na tem kraju pred 59 leti omahnil pod streli fašističnih krvnikov. Padli so, ker so ljubili svoj narod in se zavedali, da je fašizem ne samo največji sovražnik našega naroda, temveč da predstavlja veliko nevarnost za ves mirobiljuben svet.

Tokrat je proslavi, ki jo je organiziral Odbor za proslavo bazoviških žrtev, botrovalo tudi leto vreme. Toda med udeleženci so bili tudi takšni, ki so zvesti tem prireditvam ne glede na vreme. Med njimi so bili tudi številni mladi. Taborniki in skavti so poskrbeli za častno stražo ob spomeniku, ob katerem je, zatopljen v svoje misli, verjetno v duhu s svojimi nekdanjimi tovariši, sorbci in prijatelji, sedel tudi tov. Škerjanec, stalni udeleženec in spremljevalec proslav pred spomenikom, ki so ga fašisti - tako je tudi na njem zapisano - v povojnem času že sedemkrat oskrunili.

In kolikokrat bi ga še, če ne bi bili budno na straži prebivalci Bazovice, ki čuvajo ta spomenik, pomnik težkih časov, ki so se za nas Slovence v teh krajih začeli takoj z nastopom fašizma in ki so terjali toliko naporov, bojov in predvsem veliko človeških žrtev.

Ob spomeniku so se zbrali tudi številni planinci, člani planinskih društev iz Kopra, Sežane, Raven na Koroskem in društva Fužine. Le-ti so se udeležili vsakoletnega pohoda »Bazoviški junaki«, ki ga prireja planinska sekcija športnega združenja Sloga.

Proslavo je v imenu Odbora začela Ingrid Kralj. »Vsako leto se zbiramo na tem kraju, da počastimo spomin bazoviških junakov, da si priključimo v spomin grozote časa, ki so ga živeli, grozote, ki jih ne smemo in nečemo pozabiti, saj nam ostajajo kot trajen in

trden spomin in opomin za prihodnost.« je med drugim dejala.

Sledilo je polaganje vencev. Devet so jih položile razne ustanove in organizacije, med njimi pokrajinski odbor VZPI-ANPI, SKGZ, Odbor za proslavo bazoviških žrtev, vaščani Bazovice, Slovenska skupnost, Odbor sekcije Bidovec, Marušič, Miloš in Valenčič pri TPPZ, planinsko društvo Fužine, Radio Opčine in planinska sekcija društva Sloga.

Po tem svečanem delu proslave je na gmajni zadelo petje mešanega zbora Lipa, ki je pod vodstvom Evgena Prinčiča lepo in občuteno začel in tudi končal to pomembno prireditev.

Enominutnemu molku so sledili govori. Začel je dr. Filibert Benedetič, ki je govoril v imenu Odbora za proslavo bazoviških žrtev in katerega govor objavljamo v celoti.

V italijanščini je nato v imenu pokrajinskega odbora VZPI-ANPI govoril Maurizio Pessato, za Slovensko skupnost pa je imel govor član njegovega vzhodnokraškega rajonskega sveta Vinko Ozbič.

Kot je lepo povedal Filibert Benedetič, so te vsakoletne proslave pred bazoviškim spomenikom spominke, torej namenjene žrtvam in hvaležnemu spominu, ki ga nanje hranimo in tudi moramo ohraniti. So pa tudi priložnost, da na tem, za nas tako svetem kraju spregovorimo o problemih, ki nas še danes tarejo kot Slovence, ki zadevajo vso demokratično in napredno javnost, vse, ki se v svetu borijo za boljši in pravičnejši jutri.

In prav je, da govori zaobjemajo vso to problematiko, ki jo naši ljudje močno občutijo, predvsem v času, ko je toliko govora tudi o bazoviških fojbah, o spravi, o gledanju na te probleme s stališča tistih, ki so na lastni koži doživljali fašizem, vojno in vsa povojna dogajanja, pa tudi s stališča mladih, neobremenjenih s temi spomini, ki pa morajo vendarle stopati v življenje s svojim pogledom na vse te dogodke.

Tega okvira šta se držala v svojih posegih Filibert Benedetič in Pessato,

ki je med drugim dejal: »Žrtev štirih padlih, ki se jih danes spominjamo nam daje moč, da nadaljujemo po poti, ki smo ji vedno sledili, da ne obupamo in da težimo k ustvarjanju pogojev za svet, kjer bodo prevladovali enakopravnost, solidarnost in spoštovanje do vseh. Štirje junaki so se uprli fašizmu, ker niso mogli dopustiti, da bi bila slovenski in hrvaški narod izničena, da bi bila svoboda pokopana. Njihov vzgled predstavlja še danes za nas vse upanje, da je mogoče ustvariti boljši in pravičnejši svet. Truditi se moramo,« je zaključil, »da dosežemo tak svet, v katerem bodo lahko tudi manjšine del obstoječe stvarnosti in torej soustvarjalke kulturnega in vsesplošnega napredka vseh.«

Od tega okvira je odstopal govor Vinka Ozbiča, naravnani predvsem na politična stališča Slovenske skupnosti, manj pa na vsebino proslave, ki je in mora ostajati skupna vsem dobro mislečim demokratom, vsem, ki si želijo, da bi se uresničilo to, za kar so dali tudi štirje junaki svoja življenja: svet brez sovraštva, brez fašizma, brez vsega, kar poštene ljudi ločuje, razdvaja in jih dela med seboj sovražnike. »Štirje junaki se niso borili proti Italiji,« je med drugim dejal Ozbič »borili so se proti fašizmu. In če je država, v kateri imamo čast in ponos, da živimo, že opravila s fašizmom in njegovimi dogmami, naj poskrbi, da bodo ti junaki deležni statusa herojev. Država in njeni državljani morajo vedeti, da so se ti junaki borili tudi za takšno Italijo, kot je zapisano v današnji italijanski ustavi. In to torej ni samo stvar nas Slovencev.«

Še dolgo po končani proslavi so se ljudje zadržali pred spomenikom, komentirali govore in med drugim izrazili željo, da bi bil končno le odoben zakonski osnutek deželnega svetovalca Bojana Brezigarja, ki predvideva deželni finančni prispevek Odboru za počastitev bazoviških žrtev, s katerim bi lahko ta del bazovske gmajne trajno uredili v spominski park. (N. L.)

Na sliki (foto Križmančič) množica udeležencev nedeljske svečanosti.

»Če čas celi rane in blaži ostrine še ne pomeni, da jih tudi izbriše«

Govor Filiberta Benedetiča na proslavi v Bazovici

NADALJEVANJE S 1. STRANI

razdobje četr stoletja trajajočega genocidnega postopanja že na predvečer tistega usodnega julija 1920, ko so ognjeni zublji pordečili tržaško nebo nad gorečim Narodnim domom. Zato spomini, ki opredeljujejo našo zgodovinsko zavest druge svetovne vojne, izhajajo iz razdobja, ne le trajajočega tistih 6 uradnih let, pač pa dejansko celih 25 let. In če se ozremo samo še nekoliko nazaj, naletimo na grobišča s fronte prve svetovne vojne, ki je tu globoko vtisnila svoj krvav pečat. Iz prve svetovne vojne, ne prekinjeno, brez možnosti, da bi matere ob svojih spomenikih izpričale veliko žalost za sinovi, možmi, očeti, veliko žalost za uničenimi domovi, smo se Slovenci tu takoj znašli v vihuri druge, 25 let za nas trajajoče svetovne vojne.

Po letu petinštirideset nam je bilo prvič dano, da smo lahko začeli proslavljati naše mrtve. Ob gosto posejanih spominskih obeležjih, globoko vraščeni v zgodovinsko zavest boja in žrtev za ohranitev korenin, se od takrat zbiramo na komemoracijah. Leto za leto, danes štiriinštirideseti. Proslave, odvijajoče se po utrjenih ritualih, bolj kot mrtvim - ti zase ne potrebujejo ne blišča ne bede zunanjega videza - so namenjene živim. Živi so tisti, ki morajo vedeti, ki morajo s prepoznavanjem svetlih izročil preteklosti odvedniti sedanost. Če čas celi rane in blaži ostrine, še ne pomeni, da jih tudi izbriše. Ne le, da ni moč pozabiti, pozabiti tudi ne smemo! Časovna odmaknjenost uravnava nasprotja jim opredeljuje vrednote zgodovinske zavesti na ravni občečloveškega. Obenem omogoča, da s razumskim pristopom ugotovimo, kakšna so prava razmerja med genocidnim postopanjem na eni strani, ter bojem za obrambo človeške biti in svobode na drugi. Zgodovinska zavest zato tudi točno opredeljuje resničnost vzrokov in posledic, skandirajočega nihala časa, ki v človeku oblikuje življenjski nagib in hrepenenje po razvoju in napredku. Od tod izhaja poziv k spravi, poziv k odpravi bremen krvave preteklosti. Toda nobena sprava ni mogoča s potvarjanjem teh razmerij in izničenjem temeljnih izhodišč zgodovinske zavesti občečloveške narave.

O srednje vprašanje, s katerim se moramo Slovenci brez prestanka soočiti, zadeva ohranitev, priznanje in zaščito naše narodnostne biti. Dobro se zavedamo, da rešitev tega vprašanja je mogoča samo z uvedbo konstruktivnega dialoga med večino in manjšino na podlagi skupno opredeljenih vrednot za ohranitev pristnega izraza in avtohtonih korenin. Toda to lahko izvedejo samo neposredno prizadeti, tisti, ki dojemajo in razpravljajo izraze kulturnih polivalentnosti, svojevrstnih vrednot te naše obmejne civilizacije. Toda kdor je neposredno prizadet se ne more izogniti spopadu z manjšinskim sindromom, ki ga povzroča strah pred grozoto nevarnostjo raznarodovalnih postopkov. Prizadevanja Slovencev, da bi jih večina družbeno priznala kot sestavni del skupne uradne stvarnosti, izhajajo iz skrbi za ohranitev vrednot svojih etničnih korenin. Italijanska večina pa smatra, da je to zadržanje Slovencev izraz

Filibert Benedetič

antiitalijanski čustev, ki žalijo vrednote njihove narodnosti, pojmovane kot državljanska pripadnost, suverenega izraza večine. Slovenci bi se potemtakem morali odpovedati boju za ohranitev vrednot svojih etničnih korenin, da bi lahko dosegli družbeno priznanje kot slovenska manjšina v italijanski večini. Morali bi torej nehati biti Slovenci, če bi hoteli biti priznani kot Slovenci. To spominja na tisto modrost angleškega industrijskega magnata, ki je za svoje avtomobile razglašal načelo, da so rolls royci lahko vsake barve, samo da so črni. Samo tako si lahko razlagamo paradoks našega stanja, ki povzroča stalno napetost in spopade ter razjeda temelje, na katerih se opirajo vrednote obmejne kulture in civilizacije.

V takih razmerah Slovencev ni bilo nikoli lahko ostati Slovenci. Od uničevalne vihere prve svetovne vojne in genocidnih postopkov nadaljnega 25 let trajajočega razdobja, do raznih kriznih situacij, ki vse do danes stalno opredeljujejo tukajšnje stvarnost, smo Slovenci morali vlagati vse svoje moči za ohranitev korenin na lastni zemlji. Postopki nasilnega raznarodovanja in tih asimilacije pa kar naprej razjedajo že itak globoko načeto jedro narodnostne skupnosti.

Ko teče beseda o miru, o pietetnem pristopu do vseh žrtev vojn, o pravici po človeku vrednem življenju, ko se iz univerzalne zavesti dviga poziv k sodelovanju med narodi, k odpravi krivic, proti rasizmu, ksenofobiji, poziv k sožitju in zaščiti vrednot kulture etničnih korenin, kdo bolj kot mi Slovenci globoko občuti to potrebo, tu, sredi teh gmajn, tega Krasa, teh Brd, te Benečije, Rezije, Kanalske doline? Če je že skrajni čas, in mi smo v to zares prepričani, da se končno razčistijo tragični nesporazumi, ki vseskozi ogrožajo temeljne vrednote tukajšnje tolikanj razpite obmejne civilizacije, je treba začeti uvajati novo miselnost z odpravo dosedanjega demagoškega prikazovanja resničnosti. Je pa povsem razumljivo, da te težke hipoteke ni mogoče odpraviti brez bolečih žrtev, brez odpuščanja prizadetih, vseskozi podvrženim črno-belemu prikazovanju resničnosti. To zlasti velja na ravni ideoloških kontrapozicij, ki služijo politiki kot sredstvo za prevlado in alibi za svoja dejanja. Potrebna je torej preobrazba, poštena razprava, argumentirano prepričevanje, postopna priprava novih kvalitet življenja in sožitja z angažiranjem politike v iskrenem dialogu med ljudmi. Tega pa ni moč storiti kar čez noč, ni moč čez noč preiti iz črno-bele tehnike prikazovanja resničnosti v povsem novo vizijo, prikazano v barvni tehniki, ki je sicer gotovo bolj primerna pri opredeljevanju razmerij polokromatične resničnosti. Navsezadnje take geste, če niso podprte s spoznanjem in priznanjem resnice ter rehabilitacijo kulture ob iskreni odgovornosti vse demokratične javnosti in njenega družbeno-političnega predstavništva, lahko izpadejo kot enostranska splošna obsodba preteklosti, stlačene v skupen grob pozabe. Toda neglede na zakonitost vzroka in učinka, dejanja in posledic, zločina in kazni, zakonitosti, ki ne opredeljujejo samo umetniške naravnosti človeškega, ustvarjalnega duha, ampak tudi in predvsem potek zgodovine in razvoj človeštva, za prehod v novo razdobje sožitja, miru in sodelovanja med narodi je treba predvsem opredeliti razmerja med ideologijo in kulturo, med sistemom in življenjem, med državljanstvom in etnosom. Obenem je treba tudi spoštovati nauk zgodovine, ki opredeljuje razmerja med grobovi in med spomeniki. Vsak ima pravico, da žaluje za svojimi mrtvimi. To je tudi dolžan storiti. Da pa žaluje za izničeno preteklostjo na grobu skupne pozabe, tega ni mogoče od njega zahtevati.

Prihodnje leto bomo tu proslavljali 60-letnico. Zahvaljujem se Bojanu Brezigarju za pobudo na Deželi. Iskreno si želimo, da bi ob tisti priliki lahko zaznali kaj novega v spominskem parku, ki naj bi se na tem mestu začel končno urejati za žive.

(B. S.)

FILIBERT BENEDETIČ

Od ponedeljka razdeljevanje drugega dela bencinskih bonov

Od prihodnjega ponedeljka bodo upravičenci lahko dvignili letošnji drugi sveženj bonov za bencin po neobdaveni ceni. Bone bodo delili vse do 7. oktobra, vendar urniki razdeljevanja še niso znani.

Ker so na Trgovinski zbornici prejeli letos več prošenj, je vsak upravičenec prejel tudi manj bonov. Zaradi tega so marsikomu boni pošli že med počitnicami, tako da že težko čaka nanje. Ker predvidevajo naval na občinske izpostave in na urade Avtomobilskega kluba, kjer bodo delili bone za podjetja (zadnjič so jih delili na Trgovinski zbornici), na Trgovinski zbornici priporočajo, naj upravičenci ne navalijo množično na izpostave že v ponedeljek, pač pa naj imajo nekaj več potrpljenja.

Za dvig bonov je postopek enak kot doslej. Upravičenci naj se predstavijo na izpostavi, na kateri so vložili prošnjo. S seboj morajo imeti izvorno prometno knjižico in osebni dokument. Tudi za pooblastila veljajo stara pravila: pooblaščenec naj se predstavi s pooblastilom upravičenca, napisanim na neuradnem papirju, s svojim osebnim dokumentom in z osebnim dokumentom upravičenca.

Dobro pripravljen Naš praznik privabil v Zgonik mnogo ljudi

Ugodni vremenski pogoji, ki so se posebno v nedeljo odločno popravili, so botrovali, da se je na prireditvenem prostoru v Zgoniku zbralo veliko obiskovalcev iz bližnjih krajev in okolice na dobro izpeljanem dvodnevem Našem prazniku, ki so ga skupaj organizirale zgoniška, devinsko-nabrežinska in zahodnokraška sekcija Slovenske skupnosti. Poleg običajnega gastro-nomskega izbora je organizator poskrbel tudi za bogato kulturno ponudbo.

Tako je v soboto vzbudil veliko zanimanje nastop mladinske folklorne skupine La Clica iz Doline Aosta, ki je v prvem delu živo predstavila izbor plesov francoske manjšine v čudovitih nošah. V drugem delu pa je plastično prikazala življenje in delo na polju. Za ljubitelje folklorne glasbe je bil to prvovrstni kulturni užitek in prava paša za oči. Nedeljski popoldan pa so popestrili gostje iz Ljubljane-Bežigrada. Zelo prikupen je bil nastop brhkih mažoret in raznobarnih kostumih, za glasbeno razvedrilo pa je poskrbel pihalni orkester pod vodstvom kar dveh kapelnikov, in sicer Viktorja Kresnika in Tineta Goleža. Za kroniko naj povemo, da si je na turnirju v briškoli zagotovila pršuta zmagovita dvojica iz devinsko-nabrežinske občine, za plesno zabavo pa sta poskrbela ansambla Happy Day in Lojze Furlan.

Udeležence je v priložnostnem nagovoru pozdravil deželni tajnik Slovenske skupnosti Ivo Jevnikar. Najprej je izrazil zahtevo, naj predsednika italijanske in jugoslovanske vlade An-

dreotti in Marković na bližnjem srečanju v Bujah posvetita posebno pozornost manjšinski problematiki, saj je sedanja stopnja zaščite naše skupnosti nezadovoljiva. Zaustavil se je tudi pri aktualnem in zgočem vprašanju fojba, ki je v tem zadnjem času po znani pobudi komunistov vzbudila toliko polemik in močno prizadela čustva. Zavzeti se moramo za zgodovinsko razčiščenje tega pojva, saj s fojbami nima nič skupnega slovenski narod, ki je bil prva žrtev fašističnega genocida, od požiga Narodnega doma dalje, in je na lastni koži okusil grobo nasilje in trpinčenje. Jevnikar je nato ugotovil, da se tudi po izvolitvi novega ministrskega predsednika vprašanje zakonske zaščite Slovencev ni premaknilo z mrtvega tira. Nasprotno smo celo pričrčenju pravic in razlaštanju naše zemlje. Tudi na šolskem področju ni posluha za naše posebne razmere. Na koncu svojega posega je Jevnikar zagovarjal potrebo po samostojnem političnem nastopanju in izrazil željo, da bi na upravnih volitvah, ki bodo spomlad prihodnjega leta v okoliških občinah, uprave ostale v slovenskih rokah. Zavrnil je predlagano reformo deželnega volilnega zakona, saj mora imeti manjšina zajamčeno pravico do lastnega političnega zastopstva. Na deželni ravni pa naj se čimprej obnovi šeststrankarska koalicijska in naj se pripravi široki načrt za razvoj Krasa.

informacije SIP uporabnikom

Obveščamo, da bo v teh dneh telefonska služba »186 - diktiranje telegramov«, ki jo upravlja Ministrstvo za pošte in telekomunikacije, malenkostno spremenjena, tako da bo možna avtomatska identifikacija abonenta-pošiljca. Izboljšava bo možna tako, da uporabnik pokliče lastno številko, ne da bi prekinil vezo. To operacijo bo treba izvesti samo na izrecno zahtevo službenega odgovora.

GRUPPO IRI STET

SIP901/13

Società Italiana per l'Esercizio delle Telecomunicazioni p.a.

Odobrila jo je Občina Konvencija za upravljanje področja T8

Po skoraj dvomesečnem poletnem premoru se je sinoči ponovno sestel tržaški občinski svet, ki je imel na dnevnem redu dolg seznam pomembnih upravnih sklepov. Med drugim je odobril konvencijo med Občino Trst in Centrom za znanstvene in tehnološke raziskave pri Padričah, ki obsega vrsto pogojev, navodil in jamstev za upravljanje področja T8 pri Bazovici, na katerem je predvidena gradnja sinhrotrona.

Za odobritev konvencije so glasovale vse politične sile, le svetovalec zelene alternativne liste Maurizio Bekar se je vzdržal. Predstavnik KPI Nico Costa je zadržanje komunistov utemeljil rekoč, da je pristojni občinski odbornik Eraldo Cecchini pri izoblikovanju osnutka konvencije primerno upošteval tako mnenje opozicijskih sil kot vzhodnokraškega rajonskega sveta, ki se je o osnutku - potem ko so bili vanj vnešeni razni popravki in dopolnila - pozitivno izrekel.

Sinočnja seja na tržaškem županstvu je potekala v navdave umerjenem tonu, brez posebnih političnih spopadov. Vode je nekoliko razgibal edino župan Franco Richetti, ko je v svojem uvodnem poročilu med drugim izjavil, da je Trst srečen otok. Ta njegova izjava je sprožila nelaskave ocene in pikre komentarje pri nekaterih političnih predstavnikih, in to ne samo na klopek opozicije.

Pri tem so prišli pač do izraza precej krhki odnosi, ki ta čas vladajo med strankami upravne večine in celo med strujami posameznih strank. Več o seji bomo poročali v jutrišnji številki.

Po odloku predsednika deželnega odbora FJK Školjke iz Tržaškega zaliva začasno prepovedane na trgu

Predsednik deželnega odbora Adriano Biasutti je izdal odlok, s katerim začasno prepoveduje nabiranje, prodajo in predelavo klapavic (pedočev), ki jih gojijo ob obali Furlanije-Juljske krajine. Odlok je preventivne narave in bo veljal, dokler ne bodo biološki pregledi pokazali, ali so tržaške klapavice nevarne za zdravje ali ne.

Biasutti je izdal odlok na pobudo deželnega odbornika za zdravstvo Marina Brancatija, ki je hkrati naročil pristojnim znanstvenim laboratorijem, naj podrobno analizirajo klapavice in brez dvomov ugotovijo, ali so za zdravje nevarne ali ne. Klapavice "obtožujejo", da so škodljive zaradi strupene snovi, ki naj bi jo povzročile alge. To obtožbo sta izrekla laboratorija KZE iz Apulije, točneje iz Foggie. Na prisotnost toksičnih snovi v tržaških klapavicah pa sta opozorila tudi laboratorija iz Umbrije in Mark.

Potem ko so prišle prve zaskrbljujoče vesti iz Apulije, so začeli v tržaških laboratorijih intenzivno in stalno pregledovati školjke, vendar dokončnega odgovora še ni, kar je po svoje tudi razumljivo.

Toksična snov, ki so jo zasledili v tržaških klapavicah, naj bi bila iz alg, ki so povzročile "cvetenje morja". Klapavice filtrirajo velike količine vode in se tako hranijo, žal tudi z bakterijami in strupenimi snovmi. Pretirano razmnožene alge naj bi "nahratile" naše domače školjke. Problem pa vsekakor ni enostaven, saj je še vedno odprto vprašanje, do kolikšne mere so alge, ki so cvetele, resnično strupene.

Preteklega julija, ko je sluzasta snov prekrila italijanske plaže na jadranski obali, se je vnela velika polemika o

tem, če so alge strupene ali ne. Za višji zdravstveni svet je bilo Jadransko morje »umazano, a ne nevarno«. Prav 15. julija, so lahko bralci brali naslednjo novico: »Za višji zdravstveni svet je Jadransko morje le "umazano, a ni nevarno". Mikrobiološke in toksikološke analize sluzaste prevleke, ki nastaja pri cvetenju morja, so po mnenju izvedencev dokazale, da ni nevarnosti za zdravje. Ker pa je morje umazano, odsvetujejo kopanje ljudem, ki imajo rane ali kožne bolezni. Prav tako naj se morja izogibajo nosečnice, otroci in starejši. Predsednik višjega zdravstvenega sveta A. Beretta Angrisola je ponovil trditve, da je cvetenje povsem normalno in da mu baje ni botrovalo onesnaženje. Po njegovem je bila vsega kriva mila zima, saj se je tako cvetenje pojavilo na Jadranu tudi v tem in v prejšnjem stoletju.«

Citat dovolj zgovorno dokazuje kontroverznost zadeve. Alge naj ne bi imele strupenih snovi, vendar bi bilo to treba jemati pogojno in od tod odsvetovanje kopanja za otroke in starejše. Zadeva s tržaškimi školjkami na svoj način potrjuje tezo o toksičnosti alg, čeprav je tudi tokrat vprašanje odprto. V tropskih morjih poznamo strupene alge, v naših morjih do sedaj tega problema niso zabeležili, sedaj pa se zdi, da so zadeve drugačne... Zagovorniki rešile podrobne znanstvene analize, v ljudeh pa bo po vsej verjetnosti ostalo nezaupanje do tržaških klapavic. To lahko povzroči padec donosne dejavnosti, čeprav problemi niso izključno tržaški; dvomimo namreč, da so školjke filtrirale strupene snovi samo v našem zalivu...

Od danes na univerzi v priredbi ISTIEE Cene in tarife prevozov v ES tema jubilejnega 30. posveta

»Prevozne cene in tarife v perspektivi Evropskega enotnega tržišča« je naslov letošnjega jubilejnega simpozija o prevoznih, ki ga že tridesetih prireja Inštitut za preučevanje prevozov v evropski gospodarski integraciji ISTIEE Univerze v Trstu pod pokroviteljstvom Dežele FJK. ISTIEE so ustanovili leta 1959, to je eno leto potem ko so članice Evropske skupnosti uredile svoje medsebojne odnose po sistemu, ki velja še danes. Odletel so v Trstu, ki naj bi bil po mnenju ustanovitelja inštituta rektorja Origoneja po svoji geografski legi in svojem trgovskem poslanstvu najprimernejši kraj za preučevanje prevozov v sklopu Skupnosti, priredili že 30 posvetov in vsakič osvetlili različna vprašanja različnih sistemov za povezavo, trgovanje in izmenjave. S temi problematikami so se vsakič spoprijeli ugledni italijanski (med njimi je bil tudi bivši predsednik Italijanskih državnih železnic Lodovico Ligato, ki so ga nedavno ubili) in tuji strokovnjaki iz držav članic ES ali iz držav, ki imajo gospodarske stike z ES, tako da so na tržaških simpozijih predavali tudi številni jugoslovanski strokovnjaki.

Na simpoziju, ki se bo začel danes in bo trajal vse do 21. septembra, bodo letos obravnavali še eno specifično problematiko politike prevozov v Evropi. Medtem ko so bila lani na vrsti vprašanja (od gospodarskih do ekoloških), ki jih postavlja prevažanje blaga s tovornjaki, bo letos govor o vprašanjih, ki jih bo s sprostitev tržišča sprožila tudi sprostitev cen. Na simpoziju bodo ugotavljali, kako bo to vplivalo na posamezna prevozna podjetja, na prevažanje po želez-

nici, po cesti in po morju ter na intermodalne prevoze. Od jutri do petka (danes so na sporedu samo otvoritvene slovesnosti) bodo govorili o prevozu po morju, rekah in z letali, od prihodnjega ponedeljka naprej pa o prevozu po cesti, po železnici in o intermodalnih prevoznih. Posamezne aspekte bo osvetlilo okrog 40 italijanskih in tujih strokovnjakov, desetdnevni simpozij pa se bo udeleževalo tudi veliko občinstva.

Otvoritvena slovesnost, na kateri pričakujejo tudi ministra za prevoze Berninija, bo danes ob 9.30 v veliki dvorani univerze, vsa ostala predavanja pa bodo ob 9. uri v konferenčni dvorani fakultete za ekonomske vede.

† Zapustila nas je naša draga Ljuba Zerjal por. Tadeo

Pogreb bo jutri, 13. t. m., ob 11.45 iz mrtvašnice glavne bolnišnice k Sv. Ani.

Žalujoci: mož Etto, hčerka Mirella z možem Lucianom, vnuka Igor in Paola, brata z družinama ter ostali sorodniki.

Trst, 12. septembra 1989

† Sporočamo, da nas je zapustil naš dragi mož, oče, tast, ded in praded

Mario Gropajc

Pogreb bo jutri, 13. t. m., ob 12.15 iz mrtvašnice glavne bolnišnice v dolinski cerkve.

Žalujoci: žena Karlina, hči Miranda in sin Marjan z družinama ter ostalo sorodstvo.

Žalovanju se pridružujejo družina Miot in družine Praštel.

Dolina, Wollongong, Lonjer, 12. septembra 1989

† Dne 10. t. m. nas je zapustila naša draga

Erminia Glavina

por. Lozar

Pogreb bo jutri, 13. t. m., ob 12.15 iz mrtvašnice glavne bolnišnice v cerkvi in nato na pokopališče v Križu.

Žalujoci mož Zdravko, sestre, brat in ostali sorodniki

Prisrčno se zahvaljujemo zdravnici Rosanni Rustii in zdravniku Stefanu Fergogliu.

Trst, 12. septembra 1989

(Pogrebno podjetje Zimolo)

† Dne 10. t. m. nas je za vedno zapustil naš ljubljani

Mario Malalan

(BLNKOV)

Pogreb dragerega pokojnika bo v četrtek, 14. t. m., ob 11.45 iz mrtvašnice glavne bolnišnice v opensko cerkve.

Žalostno vest sporočajo: hči Lidija z možem Karlom, sin Oskar z ženo Mariogioio, vnuka Danjel in Marko, sestri Angela in Pavla, brata Karlo in Stano ter drugo sorodstvo.

Opčine, Bazovica, 12. septembra 1989

Po tekmovanju žensk in otrok so končno razglasili zmagovalce v sajenju solate

Čeprav ni bilo "kot naročeno", je sobotno vreme vseeno omogočilo nemoten potek tekmovanj v sajenju solate, ki so jih člani prosvetnega društva Kolonkovec prejšnji teden morali prav zaradi slabega vremena preložiti. Temperatura je bila v soboto sicer nekoliko prenizka, prav tako ni bilo sonca, ki bi bodrilo tekmovalce, vendar so se ženske in otroci vseeno pogumno spravili na delo in se pomerili v tem tradicionalnem tekmovanju, ki ga je društvo priredilo letos že desetič (moški so namreč tekmovali že preteklo soboto).

V tokratnem tekmovanju v sajenju solate se je pomerilo šest žensk in štiri otroci (moških je bilo prejšnjo soboto kar dvanajst). Za najboljše so se v mladinski kategoriji izkazali 10-letni Robert Debelis, Albert Zornada in Rebeka Grilc. Med ženskami je bila najuspešnejša Vera Stopper, takoj za njo pa sta najboljši čas dosegli Sandra Stopper in Milica Čok.

V nedeljo so organizatorji končno objavili tudi imena zmagovalcev tekmovanja za moške. Prvo mesto si je priboril Kristjan Debelis, drugo Pavel Debelis, tretje pa Radoslav Jankovič, to je jugoslovanski državljani z romunske meje, ki je začasno v Trstu in ki je presenetil s svojo izredno spretnostjo.

V nedeljo, ko je bilo vreme neprijetno boljše in je na vaški praznik privabilo lepo število obiskovalcev, pa je občinstvo imelo nalogo, da ocenjuje prelepe glave solat, ki so jih vrtnarji izbrali med svojimi najlepšimi in najboljimi izdelki. Solate je na sedežu društva razstavilo enajst pridelovalcev, s svojimi povrtninami pa so se najboljše izkazali Pepi Stopper, ki je osvojil prvo mesto, Lucia Čok in Slava Hrovatin. Kot rečeno, je zlasti nedeljsko vreme privabilo številne obiskovalce, ki so si privoščili dobre jedi na žaru in zaplesali ob zvokih ansambla Lira.

Občinstvo si je z zanimanjem ogledovalo in ocenjevalo prelepe glave različnih vrst solat, ki so jih vrtnarji s Kolonkovca v okviru Praznika solate razstavili na sedežu tamkajšnjega prosvetnega društva (Foto Križmančič)

Nenavadna nevihta ob koncu poletja

Sinoči je v Trstu divjala prava poletna nevihta. Že podnevi je bilo nebo delno oblačno, a nič (niti vremenske napovedi) ni dalo slutiti, kar se je potem zgodilo. Zlasti med 20. in 21. uro so nebo parale nenavadno številne strele, ki jih je spremljalo močno grmenje, iz oblakov pa so se usule debele in mrzle kaplje.

Obilni dež je ponekod povzročil tudi manjše poplave in druge težave. Zlasti v mestnem središču je voda s težavo otekala v cestne požiralnike, tako da so nastale manjše in večje luže, ki so ovirale avtomobilski promet. Vse to je vsaj delno treba pripisati tudi dejstvu, da so kanalizacijske cevi ponekod zamašene oziroma umazane, tako da po njih voda teče le s težavo. Gasilci so nam povedali, da je v Ul. Locchi voda celo vrgla v zrak pokrov kanalizacijskega jaška. V drugem primeru pa se je pod pritiskom močnega dežja podrla usahlo drevo.

■ Dva dvajset upokojencev iz repentabske občine se v teh dneh mudijo na tradicionalnem letovanju v Bibionu. Po uspelem organiziranem oddihu manjše skupine upokojencev v Dolomiti, jim je repentabska občinska uprava sedaj omogočila še 12-dnevno počitnikovanje v tem znamenit območnem letoviškem kraju. (B. S.)

V okviru Zavoda združenega sveta je začela delovati glasbena šola

S selekcijo bodočih gojencev je v Devinu začela konkretno delovati Višja mednarodna šola komorne glasbe, ki jo bo v okviru Jadranskega zavoda združenega sveta vodila skupina Trio di Trieste. Pred pianistom Dariom De Rosso, violinistom Renatom Zanettovichem in violončelistom Amedeom Baldovinom se je v dveh dneh avdicij vrstilo veliko mladih instrumentalistov iz vse Italije, pa tudi iz Avstrije. Prošenj za obiskovanje šole, ki bo trajala od konca septembra do maja, je bilo kar dvakrat več od predvidenih mest. Teh je 24, trije mojstri pa bodo sledili skupinam z osmimi gojenci. Pobuda devinskega zavoda je torej že na samem začetku zabeležila velik uspeh, kar pa ni čudno, saj so člani Trio di Trieste mednarodno uveljavljeni mojstri.

Upravni odbor medtem pričakuje, da ministrstvo za turizem in prireditve ter znano javno podjetje (ki bo imelo vlogo ekonomskega sponzorja) imenujeta svoja predstavnika. Finančna sredstva bo šola črpala iz dotacij ministrstva in Dezele, zasebnih prispevkov in seveda - šolnin. Odbor se je vsekakor že dvakrat sestel ob prisotnosti predsednika Jadranskega zavoda združenega sveta Belcija, rektorja Sutcliffea, ravnateljice deželnega odborništvaa za vzgojo Illiorijeve, predstavnika Deželne ustanove za pospeševanje turizma Botterija in župana devinsko-nabrežinske občine Brezigarja.

Drevi tretji koncert glasbenega septembra

Drevi ob 20.30 bo v evangeličanski cerkvi na Trgu Panfilii tretji koncert iz niza Evropski glasbeni september, ki ga prireja Združenje juljskih glasbenikov. Nastopila bosta francoski klarinetist Michel Lethiec in tržaška pianistka Valentina Agostini. Glasbenika nista nikoli nastopila skupaj, namen prirediteljev pa je prav ta, da spodbuja oblikovanje novih komornih zasedb. Lethiec in Agostini bosta izvajala dela Schumannja, Brahmsa, Berga, Debussyja in Poulencja.

Okrogla miza o sinhrotronu

V okviru salona izdelkov in opreme za ostarele »50 e più« bo jutri s pričetkom ob 11. uri v kongresnem centru Tržaškega velesejma okrogla miza o značilnostih tržaškega sinhrotrona in o možnostih njegovega uporabljanja zlasti na industrijskem področju. Razpravo bo vodil predsednik deželnega odbora Biasutti, pri njej pa bodo sodelovali podtajnik pri ministrstvu za raziskovanje Saporito ter predstavniki družbe Sincrotrone Trieste Gerini, Puglisi in Rosei. Zaključno besedo bo imel član vodstva IRI Trauner.

Nevarnost stekline skoraj povsod mimo

V tržaški, zgonski, devinsko-nabrežinski in repentabski občini so v teh dneh nehali veljati izredni ukrepi, ki jih je Tržaška krajevna zdravstvena enota uvedla za omejitve širjenja stekline. V teh občinah namreč že nekaj mesecev niso našli steklih živali. Kljub temu pa je pse (ki morajo vsekakor biti cepljeni proti steklini) treba še vedno peljati na vrvi ali jim nadeti nagobčnik. Kdor bo kršil ta predpis, bo moral plačati dokaj slano denarno kazen, in sicer kar 833 tisoč lir.

Ukrepi pa niso nehali veljati v dolinski in miljski občini, ker se ni preteklo dovolj časa, odkar so odkrili zadnjo lisico. Psi morajo tudi tu imeti nagobčnik in vrvico.

Razgibano poletje SZSO

Skavti z novimi izkušnjami s taborov in iz drugih akcij

Letošnje poletje je bilo za SZSO kar razgibano. Za svoje člane srednje veje izvidnikov in vodnic je pripravila in izpeljala dva tabora: prvega v Logu pod Mangartom od 19. julija do 2. avgusta, drugega pa v Jurjevici pri Novi Štifi od 17. julija do 31. julija. Na obeh je taborilo 33 oziroma 45 izvidnikov in vodnic.

Oba tabora sta se začela s tridnevnim postavljanjem tabornih zgradb. Nadaljnji program pa je bil različen: tabor A, katerega so se udeležili 1., 3. in 4. četa, je sledil bolj tradicionalni liniji: krajši izlet, orientacijska igra za spoznavanje okolja, dan izražanja na temo "govorica telesa", športni dan, celodnevna vodna igra, dan zbranonosti in spomina, celodnevni izlet do kočice pod Mangartom do vrha, dan obiskov in srečanja s taborniki in mladinsko skupino iz Loga.

Vodstvo tabora B, na katerem sta taborili 2. in 5. četa, pa se je odločilo za pustolovski program: dvodnevna igra za raziskovanje okolja s prenočevanjem zunaj tabora, dan izražanja z uprizoritvijo moderne Sneguljčice, dan obiskov, športni dan oziroma igre brez meja, dvodnevni izlet v okolico tabora s prenočitvijo na seniku, dan zbranonosti z debatami o vrednotah in hiki oziroma dvodnevni izleti za starejše in bivakiranje za mlajše.

Seveda je bil tudi program zadnjih dveh podobnih: jutranji nedeljski maši

je sledilo podiranje šotorov in zgradb, poslednji dan pa se je tabor po zadnjem pospravljanju končal z zborom in pesmijo slovesa.

Skupna točka vseh taborov pa je bila spominska maša za četovodjo Marjana Cianijsa, ki je pred desetimi leti tragično preminil v avtomobilski nesreči pod Mangartom in za vse ostale preminule skavte.

Seveda tako suhoparno naštevanje programa ne more prikazati življenja na našem vsakoletnem taborjenju pod šotori. Vseeno pa bi želeli pripomniti, da igra veliko vlogo v doraščanju vsakega posameznika. Tabor je namreč višek skavtskega delovanja, ko vsak izvede v praksi vse tisto, kar se je naučil v teku leta, ko zaživi v skupini s svojimi vrstniki in se nauči spoštovanja do bližnjega, Boga in domovine. Skratka, tabor je zbiranje novih izkušenj, katere naj bi vsak posameznik prenesel tudi v svoj domači krog in v vsakodnevno življenje.

Poletno delovanje je bilo še bolj pestro zaradi udeležbe na več akcijah. Tako so se skavti iz Trsta, Gorice in Ljubljane udeležili Alijamboreja '89 v Barcisu v Valcellini; tržaški skavti smo meseca avgusta sodelovali pri protestnem taboru v Bazovici proti sinhrotromu in tako navezali stike s skavti raznih narodnosti, ki so sem prišli v okviru Eurofolka '89; kot zadnje pa smo priskočili na pomoč Skladu Mitja Čuk pri izpeljavi poletnega središča na Opčinah. Openski in proseški skavti so se vrstili in se vsak dan ukvarjali v glavnem s prizadetimi otroki.

Sedaj smo na pragu novega delovnega leta; začeli smo z Marijanskim shodom na Opčinah in s predvajanjem diapozitivov ter filmov s poletnih taborov. Z začetkom pouka na šolah pa bomo morali tudi mi z novim zagonom vkorakati v naslednje delovno skavtsko leto.

SLADKOSNEDNA PANDA

koncerti

Štivalska cerkev

V petek, 15., in 22. t. m. bodo v stari štivalski cerkvi na sporedu glasbena srečanja TIMAVSKE NOTE, ki jih organizira glasbena šola Punto Musicale iz Sesljanja pod pokroviteljstvom Občine Devin-Nabrežina.

Evropski glasbeni september

Danes, 12. t. m., ob 20.30 bo v evangeličansko luteranski cerkvi - Trg Panfil - tretji koncert s klarinetistom Michelom Lethiecom in pianistko Valentinom Agostini. Na sporedu Schumann, Brahms, Debussy in Poulenc.

kino

ARISTON - 17.00, 22.00 Homer & Eddie, r. Andrei Konchalowski, i. Whoopi Goldberg, James Belushi.
EXCELSIOR - 17.15, 22.15 Poliziotto a quattro zampe, kom., i. J. Belushi.
EXCELSIOR AZZURRA - 18.00, 21.45 Die, r. Claude Zini, i. Gérard Depardieu, Maruschka Detmers.
LJUDSKI VRT - 21.00 Tale padre, tale figlio, i. D. Moore.
NAZIONALE I - 16.00, 22.15 In una notte di chiaro di luna, r. Lina Wertmüller, i. Rutger Hauer, Nastassia Kinski.
NAZIONALE II - 15.30, 22.15 976 chiama per il diavolo, □
NAZIONALE III - 16.20, 22.10 Valerie, la calda bestia, porn., □□
NAZIONALE IV - 16.15, 22.15 Bruciante segreto, i. Klaus Maria Brandauer, Faye Dunaway.
GRATTACIELO - 17.45, 22.15 Scuola di polizia 6, kom.
MIGNON - 17.00, 22.15 La casa 4, srh., □
EDEN - 15.30, 22.00 Il piacere della depravazione, porn., □□

VITTORIO VENETO - Zaprt zaradi popravil.
CAPITOL - 17.30, 22.00 New York stories.
LUMIERE FICE - 18.00, 22.15 Let's get lost.
ALCIONE - Zaprt.
RADIO - 15.30, 21.30 Con le bionde è super proibito, porn., □□.

Prepovedano mladini pod 14. letom □ - 18. letom □□

včeraj-danes

Danes, TOREK, 12. septembra 1989
VECEDRAG

Sonce vzide ob 6.40 in zatone ob 19.23 - Dolžina dneva 12.43 - Luna vzide ob 17.57 in zatone ob 2.25.

Jutri, SREDA, 13. septembra 1989
ZREMIL

PLIMOVANJE DANES: ob 2.32 najnižje -47 cm, ob 9.14 najvišje 38 cm, ob 15.02 najnižje -20 cm, ob 20.37 najvišje 34 cm.

VREME VČERAJ: temperatura zraka 19,5 stopinje, zračni tlak 1017,4 mb raste, brezvetrje, vlaga 76-odstotna, nebo rahlo pooblačeno, morje skoraj mirno, temperatura morja 20,3 stopinje.

ROJSTVA IN SMRTI

RODILI SO SE: Francesca Pulsator, Chiara Gregorin, Martin Scotto di Perrotolo, Alessio Giorgi, Cindy Salvemini, Francesca Messi.

UMRLI SO: 76-letna Francesca Micoz por. Bandelli, 68-letni Oscar Rossetti, 83-letni Giovanni Viezzoli, 84-letni Lionello Trevisan, 79-letni Ettore Colomban, 90-letni Isidoro Levi, 64-letni Ivo Ciarlini, 62-letni Carlo Capecci, 51-letna Adriana Lippi, 77-letni Giuseppe Sbrizzi, 78-letna Lucia Gioseffi, 83-letni Giovanni Delfar, 89-letna Gemma Galvagno, 80-letni Carlo Banelli, 80-letni Giusto Namer, 84-letni Mario Malalan, 84-letna Rosa Kastelic vd. Grisonich, 78-letna Antonia Signorino vd. Dalò, 81-letni Bruno Paoli, 82-letni Mario Krecic.

DNEVNA IN NOČNA SLUŽBA LEKARNA

Od ponedeljka, 11., do sobote, 16. septembra 1989

Dnevna služba - od 8.30 do 19.30

Largo Piave 2, Borzni trg 12, Miramarski drevored 117 (Barkovlje), Ul. Combi 19, Ul. Flavia 89 (Zavljje).

ZGONIK (tel. 229373) - samo po telefonu za najnujnejše primere.

Dnevna služba - od 19.30 do 20.30

Largo Piave 2, Borzni trg 12, Miramarski drevored 117 (Barkovlje), Ul. Combi 19, Trg Ospedale 8, Istrska ulica 35, Ul. Flavia 89 (Milje).

ZGONIK (tel. 229373) - samo po telefonu za najnujnejše primere.

Nočna služba - od 20.30 do 8.30

Istrska ulica 35, Trg Ospedale 8, Ul. Flavia 89 (Zavljje).

ZGONIK (tel. 229373) - samo po telefonu za najnujnejše primere.

ZDRAVSTVENA DEŽURNA SLUŽBA
Nočna služba od 20. do 8. ure, tel. 7761, predpraznična od 14. do 20. ure in praznična od 8. do 20. ure.

gledališča

ROSSETTI

Gledališka sezona 1989/90 - Tržaški Teatro Stabile sporoča, da so v teku vpisovanja novih abonmajev in potrjevanja starih pri osrednji blagajni v Pasaži Protiti.

razstave

Na Gradu sv. Justa je na ogled razstava slikarja WILLIEMA KLEINA. Razstava je odprta vsak dan od 9. do 20. ure.

Na sedežu letovišcarske ustanove v Miljah, Ul. Roma 20, je odprta razstava olj in keramike LUIGIJA TAMBURINIJA. Urnik: od 10. do 13. ure, razen nedelj in praznikov.

V razstavnih dvoranah letovišcarske ustanove v Sesljanu razstavlja salzburški umetnik Günther Schatzdorfer. Urnik razstave: ob delavnikih od 9. do 14. ure, ob nedeljah in praznikih zaprt.

V Občinski galeriji je do 16. t. m. odprta razstava slikarke SILVE FONDE.

V galeriji Cartesius bodo v soboto, 16. t. m., ob 18. uri odprli razstavo petih dunajskih grafikov. Razstava bo odprta do 28. t. m.

menjalnica

11. 9. 1989

TUJE VALUTE	FIXING MILAN	BANKOVCI TRST
Ameriški dolar	1429,150	1415.—
Nemška marka	716,600	714.—
Francoski frank	212,720	210.—
Holandski florint	635,950	632.—
Belgijski frank	34,261	34.—
Funt šterling	2201,750	2180.—
Irski šterling	1912,300	1900.—
Danska krona	184,540	182.—
Grška dragma	8,313	8.—
Kanadski dolar	1203,800	1170.—

TUJE VALUTE	FIXING MILAN	BANKOVCI TRST
Japonski jen	9,679	9,40
Švicarski frank	829,590	827.—
Avstrijski šiling	101,798	101,20
Norveška krona	197,180	194.—
Švedska krona	213,040	210.—
Portugalski eskudo	8,584	8.—
Španska peseta	11,498	11,20
Avstralski dolar	1089,900	1040.—
Jugoslov. dinar	—	0,032
ECU	1488,350	—

BCIKB

BANCA DI CREDITO DI TRIESTE
TRŽAŠKA KREDITNA BANKA

Tel.: Sedoz 040/67001
Agencija Domjo 831-131
Agencija Rojan 411-611

SLOVENSKI DEŽELNI ZAVOD ZA POKLICNO IZOBRAŽEVANJE

prireja v šolskem letu 1989/90 v Trstu sledeče tečaje:

1. za uradnike s kvalifikacijo - 1. letnik (1200 ur)
2. za dodeljene v podjetjih import-export - 2. letnik (1200 ur)
3. za dodeljene v podjetjih import-export - 2. letnik (1200 ur)
4. za obdelovalce kamna - 1. letnik (1200)
5. za marketing in management (80 ur) - pogoj za vpis dokončana višja srednja šola
6. za bančno tehniko (30 ur)
7. za operaterje v zunanji trgovini (40 ur)
8. nemščine za poslovno uporabo (120 ur)
9. za programerje elektronskih računalnikov (175 ur) - pogoj za vpis dokončana višja srednja šola
10. personal computing (160 ur)
11. za animatorje na družbeno-vzgojnem področju (80 ur)
12. za naravoslovne vodiče (300 ur) - pogoj za vpis višja srednja šola
13. za fiskalno vodenje nekomercialnih ustanov (društev) (30 ur)
14. za biodinamiko (30 ur)
15. za splošno živinorejo (30 ur)
16. čebelarstva (60 ur)
17. enologije (30 ur)
18. za splošno kmetijstvo (150 ur).

Vpisovanja in podrobnejše informacije do 22. septembra na sedežu Zavoda, Ul. Ginnastica 72 (Dijaški dom), tel. 577941, (razen sobote) od 9. do 13. ure. Za tečaje iz kmetijstva je vpisovanje tudi na Kmečki zvezi v Trstu, Ul. Cicerone 8/B, tel. 362941.

izleti

Društvo slovenskih upokoencev v Trstu prireja v sredo, 20. septembra, izlet »piknik« v Črni vrh nad Idrijo. Med potjo bomo obiskali samostan Kostanjevica pri Gorici. Vpisovanje danes, 12. t. m., od 9. do 10. ure na našem sedežu v Trstu, Ul. Cicerone 8. Vabljeni.

Sekcija VZPI-ANPI iz Boljunca organizira v nedeljo, 17. t. m., avtobusni izlet v Loško dolino na proslavo 45. obletnice partizanskega letališča v Nadlesku. Kulturni program bo obogaten z letalskim mitingom. Vpisovanje v partizanskem klubu. Za informacije telefonirajte na št. 228378.

SPDT prireja v nedeljo, 24. t. m., avtobusni izlet v Val Pesarino in do kočice De Gasperi. Vpisovanje na ZSSDI, tel. 767303. Odhod ob 6.30 izpred sodne palače. Informacije nudi Franc Armani (tel. 415318).

razna obvestila

TPPZ Pinko Tomažič obvešča, da bo danes, 12. t. m., ob 20.30 glavna odborova seja.

Zveza slovenskih kulturnih društev in Slovenska prosveta v sodelovanju s Slovenskim stalnim gledališčem v Trstu prirejata GLEDALIŠKI SEMINAR NA TEMO »NEUTRALNA MASKA«, ki bo potekal v Kulturnem domu v Trstu od 18. do 23. septembra 1989 od 18. do 21. ure.

Seminar bosta vodila Sandra Mladenović in Brane Završan, predavatelj na Mednarodni šoli za gledališče, gib in mim Jacques Lecoq v Parizu.

Za informacije in prijave se lahko interresenti zgledajo na ZSKD, Ul. sv. Frančiška 20, tel. 767303, oziroma na Slovenski prosveti, Ul. Donizetti 3, tel. 768189, vsak dan, razen sobote, od 8. do 13. ure in 16. do 18. ure.

Za seminar je predvidena vpisnina. Vpisovanja bodo potekala še jutri, 13. t. m.

PD Slovenec Boršt-Zabrežec vabi vse tiste, ki jih veseli petje in ki sta jim pri srcu nadaljnji obstoj ter delovanje društva (v zvezi z bližnjim 90-letnico društva), da se udeležijo SESTANKA O OBNOVITVI PEVSKEGA ZBORA, ki bo danes, 12. t. m., ob 20.30 v srenjski hiši v Borštu.

MPZ Fran Venturini od Domja obvešča, da bo prva pevška vaja v četrtek, 14. t. m., ob 20. uri.

razne prireditve

Knjižnica Pinko Tomažič in tovariši - Prosvetni dom Opčine

Danes, 12. septembra 1989, bo ob 20.30 srečanje s senatorjem Stojanom Spetičem in z zgodovinarjem Jožetom Pirjevcom na temo FOJBE MED ZGODOVINO, MITOM IN POLITIKO. Vabljeni.

šolske vesti

Glasbena matica obvešča, da bodo popravni izpiti iz teorije in solfeggia jutri, 13. t. m., ob 14.30 na šoli Glasbene matice v Trstu.

Zgodišča občinska uprava obvešča, da bodo zaradi nujnih popravil v občinskem otroškem vrtcu v Gabrovcu otroci obiskali danes, 12., in jutri, 13. t. m., vrtec v Zgoniku. Obenem sporočamo, da bo 14. in 15. t. m., pouk v vrtcih odpadel zaradi strokovnega seminarja za vzgojiteljice. V obeh vrtcih se bodo kosila in reden pouk potem pričela v ponedeljek, 18. t. m.

Slovenski dijaški dom Srečko Kosovel sporoča, da nadaljuje z vpisovanjem za šolsko leto 1989/90. Ravnateljstvo daje informacije tudi po tel. 573141 - 573142 vsak dan, razen ob sobotah, od 8.30 do 13. ure.

mali oglasi

NUJNO rabim knjige za 1. letnik Trgovskega zavoda Ž. Zois. Tel. 213282.

SLAŠČICARNA na Krasu išče prodajalke s prakso in pomočnico prodajalke. Tel. 213055.

MLADA gospa sprejme službo kot hišna pomočnica. Tel. 003867-87121.

23-LETNO dekle išče katerokoli zaposlitev, tudi poldnevno. Tel. 229402.

PRODAM knjige za učiteljske. Tel. 309446.

PRODAM trivrstno (H-E-A) diatonično harmoniko Zupan in štirivrstno (C-F-B-E-S) diatonično harmoniko Zupan z registri. Tel. 200377.

17-LETNA študentka nudi pomoč v varstvu otrok v popoldanskem času, do 21. t. m. tudi zjutraj. Tel. 228658.

PRODAM tri 600-litrske kostonjeve sode po ugodni ceni. Tel. 229407 ob urah kosila.

PRODAM hišo na Škofijah pri Kopru. Tel. (040)572655 od 19. do 22. ure.

PRODAM hrastova drva po ugodni ceni. Tel. 281920 ob uri obedov.

PRODAM 32.000-litrski naftni rezervoar v dobrem stanju. Tel. 211173 ob uri obedov.

PRODAM vespo 125 letnik 1964 brez evidenčne tablice, z rezervnim koleom v dobrem stanju za 1.000.000 NDin. Tel. 040-229246.

SERVISNO podjetje išče sodelavca/ko z večletno delovno prakso, za odgovorno delo z občinstvom. Zanimivi delovni pogoji. Potrebna višja srednja šola ali fakulteta. Prošnje, opremljene s curriculum vitae, poslati na Primorski dnevnik, Ul. Montecchi 6, pod šifro »PUBLIC RELATIONS«.

22-LETNA diplomiranka z ruskim materinim jezikom išče zaposlitev kot prevajalka - tajnica prevajalka. Vešča za delo s kompjuterjem. Tel. 0431-99520.

HIŠNA pomočnica išče službo pri resni družini. Tel. 572149.

PRODAM hišo s 1600 kv. m zemljišča v Briščikih. Tel. 228390.

ODKUPIM malo rabljen avtomobilski stolček za otroke do 4. leta starosti. Telefonirati v večernih urah na št. 229508.

PRODAM fiat 500 v dobrem stanju. Telefonirati opoldne ali v večernih urah na št. 53874 (Miranda).

IMPORT - EXPORT

MEDNARODNA DISTRIBUCIJA LESA IN LESNIH PROIZVODOV S. r. l.

34132 TRST - Ul. Ghega 3 - Tel. (040) 62088/64310/64677

Tlx 460442 DILATS - Fax (040) 362595 - P.I. in C.F. 00519540322

Končalovski se vrača v SZ

PARIZ — Prvič po enajstih letih se bo v začetku prihodnjega leta režiser Andrej Končalovski (ki je med drugim avtor filmov kot »Maria's Lovers« in »Siberiada«) vrnil za daljše obdobje v Sovjetsko zvezo, kjer bo snemal nov film. Končalovski, ki je na festivalu ameriškega filma v Deauvillu predstavil svoje delo »Homer and Eddie«, je v razgovoru z novinarji poudaril, da bo v svojem novem filmu obravnaval obdobje stalinizma v SZ. Njegov film bo zgodba o malem funkcionarju v obdobju Stalinovega terorja, nosilno vlogo v filmu pa bo imel Tom Hulce, ki je briljantno poosebil Mozarta v filmu »Amadeus«. K finansiranju filma Andreja Končalovskega bo pripomogel tudi neki italijanski producent.

Sovjetski režiser, ki živi v Združenih državah Amerike od leta 1984, je dodal, da se vrača v Sovjetsko zvezo, ker se je naveličal Hollywooda. »V nekdanji filmski meki,« je izjavil novinarjem, »ni več živahne filmske dejavnosti, kinematografija tamkaj ni več podobna življenju. V bistvu proizvajajo samo ponovitve, sklicujejo se samo na že narejeno.« Navdih in življenjskosti išče sedaj v SZ, kjer bo snemal film, »ki ga imam v načrtu že dvajset let in ki ga bom lahko snemal šele sedaj.« »Sedaj ali nikdar več,« je še pripomnil, »ker ne vem, koliko časa bo trajala nova klima.«

Končalovski je v razgovoru z novinarji poudaril, da je zelo zaskrbljen za usodo perestrojke in Gorbačova: »Ljudje se namreč ne zavedajo, da je Sovjetska zveza v zelo delikatnem prehodnem obdobju. V SZ ni denarja, ni hrane, sovjetski državljani si morajo zavijati rokave in krepko poprijeti za delo.« Po režiserjevem mnenju ni mogoče izključiti, da se v SZ bo zgodilo to, kar se je že zgodilo na Poljskem leta 1981, ko je vojska prevzela oblast.

Praden bo začel snemati film v SZ bo Končalovski postavil na oder za milansko Scalo in losangeleško Opero Píkovo damo Čajkovskega.

TV postaje se pripravljajo na jesen in zimo Ricci verjame v Odiens

RIM — Medtem ko se med bolj ali manj zanimivimi ponovitvami postopno izteka poletna sezona, se RAI in zasebne postaje, ki sodijo v sklop Berlusconijske družbe Fininvest, pripravljajo na nov jesenski in zimski spopad. V lanski sezoni je državna televizija krepko prehitela zasebnega tekmeča in tudi podatki o gledanosti v prvem tednu septembra so v prid RAI, ki je pritegnila pred ekran dobrih osem odstotkov več gledalcev kot Berlusconi. Med deset najbolj gledanih programov je kar sedem oddaj RAI in le tri Fininvestove.

Prav zaradi tega je Berlusconi že ob koncu spomladanske sezone naročil svojim ljudem, naj za jesen in zimo pripravijo protiofinvestivo. Med najbolj aktivnimi je v tem času Antonio Ricci, avtor najbolj uspešnih varietejev na treh Berlusconijskih mrežah. Ricci je že začel s pripravo novega varieteja »Odiens 2«, ki bo v januarjem na oddajnikih mreže Italia 1.

»Odlučili smo se, da obnovimo Odiens,« je izjavil Ricci novinarjem, »ker so poletne ponovitve zabeležile znaten uspeh. Imeli smo od 25 do 26 odstotkov gledalcev, se pravi število gledalcev, ki običajno sledi novim oddajam in ne ponovitvam.« Prav zaradi tega se je Ricci odločil, da uporabi precej podobno formulo za novi variete, ki pa ne bo več na sporedu ob sobotah pač pa ob petkih. »Lani smo že poskusili samomorilsko potezo, da se spopademo s Fantasticom,« se je s tem v zvezi pošalil Ricci z novinarji, »in vse se je zakompliciralo, ker smo začeli z delom z zamudo. Poleg tega pa sem prepričan, da bo prihodnje leto ključni dan v tednu ravno petek, saj RAI pripravlja za drugo mrežo megavariete, medtem ko prva mreža RAI napoveduje vrsto privlačnih filmov.« Odiensu torej ne bo manjkalo nevarnih tekmecev.

Nosilno vlogo v svojem varieteju bo, kot kaže, Ricci zaupal Eziu Greggiu in brhki Loreli Cuccarini, medtem ko ne bo več Gianfranca D'Angela, ki je v prejšnjih letih dosegel znaten uspeh s parodijami zvezdnikov italijanskega televizijskega, filmskega in gledališkega sveta. D'Angelo bo namreč v okviru Berlusconijskih mrež vodil lastno varietejsko oddajo Televiggiu. »Letos najbrž ne bom uporabil v varieteju takih "dvojnikov", saj je take vrste parodija vse bolj sestavni del vseh varietejskih oddaj. Sveda bom o stvari še premislil, pričam sem pa, da je treba prenoviti oddaje, sicer tvegamo sklerozo. Če ni "prekrvavitve" in novega "kisika" tvegamo, da se kot na Jadranu tudi v varieteju razbohotijo alge s svojimi sluzastimi izločki...«

Sicer pa bo najbrž skupno z Greggiom in Cuccarinijevo nastopal v varieteju Odiens 2 tudi Francesco Salvi, čigar delnice so se na »borzi« prireditvi močno ovrednotile. Zanj se kot kaže poteguje tudi RAI (baje je med kandidati za vodenje oddaje Fantastico, možnost dogovora pa je povezana tudi s tem ali bo državna televizija odkupila zadnji Salvijev film), pri Fininvestu so pa prepričani, da bodo prvi podpisali pogodbo s Salvijem.

Poleg Odiensa ima Ricci v načrtu še eno vsakodnevno kratko oddajo, v kateri bodo nastopali preprosti ljudje s svojimi vici. Te vsakodnevne »tabletke humorja« na Italia 1 ne bodo delili po prej napovedanem času, pač pa bo njihova vključitev v dnevni program stalno presenečenje za gledalca. Nastopali pa bodo ljudje vseh slojev, ki bodo pripovedovali vice iz svojega okolja.

To so Riccijevi okvirni delovni programi. Načrti bodo jasnejši, ko bodo podpisane vse pogodbe. »Vsekakor pa imamo še nekaj časa na razpolago,« je izjavil Ricci novinarjem, »saj tudi RAI ni še povsem definirala Fantastica. Ni razloga, da bi bili mi veliko hitrejši.«

Veliko pred Riccijem in protagonisti njegovega Odiensa pa se bo s televizijsko publiko spoprijela Edvige Fenech, ki bo letos vodila na prvi mreži RAI nedeljsko popoldansko oddajo »Domenica in«. Oddaja bo na sporedu od 15. oktobra, Edvige Fenech pa bo nasledila Raffaeli Carrà in Marisi Laurito. Primerjava z uspešnima predhodnicama ne plaši igralko, ki ima veliko zaupanja v lastno sposobnost in ki bi s tem televizijskim nastopom rada dokazala, da je sposobna šaljivosti.

Čez nekaj dni se bodo začele vaje za oddajo, v tem času pa igralka »brusi« svoj šarm s pomočjo Giannija Versaceja, ki bo poskrbel za njene odrske obleke. »Odlučila sem se za Versaceja,« je poudarila Edvige, »ker je po mojem mnenju kreator, ki najbolj uspešno sledi modi, ne da bi preziral ženskosti.«

V programu bo s Fenechovo sodeloval tudi novinar Bruno Vespa, ki bo skrbel za najbolj zahtevne intervjuje. Pri RAI so se tokrat odločili, da to nalogo zaupajo profesionalnemu novinarju, saj so v prejšnjih letih imeli ravno z intervjuji z različnimi osebnostmi, ki nastopajo na taki oddaji, veliko težav in sitnosti. S prikupno Fenech očitno niso hoteli tvegati in so nalogo zaupali Vespi, ki se zna v političnih in drugih krogih kretati dovolj spretno.

Lee Henney prvi v Riminiju Napihnjeni silaki

Pri vrhunski atletiki so se zadnje čase posvetili boju proti uporabi steroidov. Če bi se dogajalo isto pri bodybuildingu, bi lahko kar prepovedali tekmovalja in izbrisali vsa zlata imena v zgodovini panoge. Ker ni nevarnosti, da bi se kdo odločil za ta korak, se Lee Henney še naprej lahko brezskrbno smeji in zadržuje sapo. Lee, 150 kilogramov težak tridesetletni umetni hrust iz Atlante, je v Riminiju že šestič zapored postal Mister Olympia in ga torej loči le še korak od rekorda Arnolda Schwarzeneggerja, ki je naslov osvojil kar sedemkrat.

današnji televizijski in radijski sporedi

RAI 1	RAI 2	RAI 3	RTV Ljubljana 1	TV Koper	RADIO TRST A
9.00 Risanka: Ape Maia 9.25 Film: Anna e il re di Siam (dram., ZDA 1946, r. John Cromwell) 11.55 Vreme in dnevnik 12.05 Nan.: Casa, dolce casa! 12.30 Nanizanka: La signora in giallo 13.30 Dnevnik, nato Srečno poletje! 14.10 Film: Il Ponte dei Sospiri (dram., It. 1964, r. Piero Pierrotti) 15.40 Dok.: Full Steam 16.20 Big Estate 17.15 Nadaljevanka: I racconti del maresciallo (Mario Soldati, i. Turi Ferro) 18.15 Dokumentarna oddaja: 30 let naše zgodovine 19.10 Aktualno: Biennale v Benetkah 19.40 Almanah, vreme in dnevnik 20.30 Kvarc - posebnosti 21.20 Film: Joseph Andrews (biog., VB 1977, r. Tony Richardson, i. Peter Finch, Ann Margaret) 22.30 Dnevnik, nato film (2. del) 23.10 Glas. odd.: Verdijeve junakinje med zgodovino in politiko 0.30 Nočni dnevnik 0.40 Kolesarstvo	9.00 Nanizanki: Lassie, 9.30 La pietra di Marco Polo 10.00 Nadaljevanka: Il gattone (1. del) 10.50 Dokumentarec: African Rainbow 11.15 DOC Club: Silencers 12.05 Nanizanka: Per amore e per onore 13.00 Dnevnik - ob trinajstih 13.25 Trentatré 13.45 Nadaljevanka: Capitol 14.30 Dnevnik - gospodarstvo 14.45 Poletna oddaja: Tutti frutti 15.25 Nanizanka: Lassie, nato risanke 16.30 Film: Donne sole (kom., It. 1956, r. Vittorio Sala) 18.00 Videocomic, nato športne vesti 18.45 Nan.: Perry Mason 19.30 Horoskop, vreme, dnevnik, sport 20.30 Film: Poltergeist - Demoniache presenze (srh., ZDA 1982, r. Tobe Hooper, i. Craig T. Nelson) 22.25 Dnevnik - noč 22.35 Cinematografo 23.05 Nanizanka: Hill Street giorno e notte 23.55 Nočni dnevnik 0.10 Atletika: mednarodni miting (iz Verone), biljard - Grand Prix)	12.00 Magazine 3 14.00 Deželne vesti 14.10 Film: Duello a Rio d'Argento (vestern, ZDA 1952, r. Don Siegel, i. Audie Murphy) 15.30 Šport: offshore (iz Sanrema), 15.55 nogomet - finale turnirja Morera (iz Viterba) 17.45 Dokumentarna oddaja: Drobci 18.45 Športna oddaja: Derby 19.00 Vreme in dnevnik 19.30 Deželne vesti 19.45 Dokumentarna oddaja: Pred 20 leti 20.00 Dok. oddaja: Geo Estate 20.30 TV anketi: Luigi Comencini - L'amore in Italia 21.35 Dnevnik 21.40 Film: Se incontri Sartana prega per la tua morte (vestern, It. 1968, r. Frank Kramer, i. John Garko, William Berger) 23.10 Avtorska TV: iz opusa Jeana Renoira - Il teatrino di Jean Renoir (1969) 0.05 Nočni dnevnik 0.20 Aktualno: Blob - Venezia Cinema	10.10 Mozaik. Šolska TV: Kras in kraško površje (2. del), 10.40 Pamet je boljša kot žamet - Olimpijada balončkov 10.45 Tečaj angleščine (16. lekcija) 16.40 Dnevnik 16.45 Poslovne informacije 16.50 Mozaik. Šolska TV: Kras in kraško površje, 17.20 Pamet je boljša kot žamet - Olimpijada balončkov, 17.25 Tečaj angleščine (pon.) 18.00 Video strani 18.05 Spored za otroke in mlade: Govorica telesa - Stol, 18.10 Po sledih ptice Dodo (5. del) 19.00 Risanka 19.10 Inf. oddaja za goste iz tujine 19.15 TV Okno, 19.20 Dobro je vedeti 19.30 Dnevnik in vreme 20.05 Nadaljevanka: Družina Munroe (6. in zadnji del) 21.00 Omizje: Neuvrščeni - Kam po vrhu? 23.00 Dnevnik in vreme 23.20 Inf. oddaja za goste iz tujine	13.30 TVD Novice 13.40 Nogomet: posnetek tekme iz argentinskega prvenstva (pon.) 15.30 Rugby: mednarodno srečanje (posnetek) 16.45 SP v veslanju - finale (povzetek) 18.30 Wrestling (s komentarjem Dana Petersona) 19.00 Odrpta meja 19.30 TVD Stičiče 20.00 Športna oddaja: Juke box - Zgodovina športa po želji 20.30 Nogomet: posnetek tekme iz nizozemskega prvenstva 22.15 TVD Novice 22.25 Bezbol 24.00 Dokumentarna oddaja: Kampa base (ponovitev)	7.00, 13.00, 19.00 Dnevnik; 8.00, 10.00, 14.00, 17.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše, vmes koledarček; 8.00 Deželna kronika; 8.10 Na počitnice; 9.15 Otr. kotiček: Puša z dimnikom (napisal Ernest Adamič, izvaja Radijski oder, 2. in zadnji del); 10.00 Pregled tiska; 10.10 S koncertnega repertoarja; 11.30 Pisani listi; 12.00 Barvne sintonije; 12.40 Narodnozabavna glasba; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.15 Kresničke; 15.30 Premišljevanja za današnji čas; 16.00 Kulturnopolitiki v kuhinji, vmes Glasbeni listi; 17.00 Kulturna kronika; 17.10 Klasični album; 18.00 Dramski spored: Magellanov oblak (3. del), nato Glasbeni listi; 19.00 Zaključek.
CANALE 5	RETE 4	ITALIA 1	ODEON	TELEFRIULI	RADIO KOPER (slovenski program)
7.30 Nanizanke: Alice, 8.00 Fantasilandia, 9.00 Una famiglia americana, 10.00 I cinque del quinto piano Kviz: Casa mia 12.00 Nanizanki: I Jefferson, 12.30 Hotel 13.30 Kviz: Cari genitori, 14.15 Gioco delle coppie Film: Gigò (kom., ZDA 1962, r. Gene Kelly, Jackie Gleason) Kviz: Doppio slalom 17.15 Nanizanka: Webster 18.15 Kviz: O.K. il prezzo è giusto 19.15 Nanizanka: Tale padre tale figlio Kviz: Tra moglie e marito 20.30 Film: Heartburn - Affari di cuore (dram., ZDA 1986, r. Mike Nichols, i. Jack Nicholson, Meryl Streep) 22.35 Aktualno: In prima linea 23.20 Variete: Maurizio Costanzo Show Estate 0.45 Film: Elezione a Baltimore (kom., ZDA 1974, r. Stan Lathan) 2.40 Nanizanka: Mannix	8.30 Nanizanki: In casa Lawrence, 9.30 La grande vallata 10.30 Nadaljevanki: Aspettando domani, 11.20 Così gira il mondo 12.15 Nanizanka: La piccola grande Nell 12.40 Otroška oddaja: Ciao ciao, vmes risanke 13.45 Nad.: Sentieri 14.45 Nanizanka: California - Una poltrona vuota 15.40 Nadaljevanka: Una vita da vivere, 16.30 La valle dei pini, 17.30 Febbre d'amore 18.30 Nanizanki: General Hospital, 19.30 Quincy - Gli occhi del serpente 20.30 Film: La mano sinistra di Dio (pust., ZDA 1955, r. Edward Dmytryk, i. Humphrey Bogart, Gene Tierney) 22.10 Film: Solo chi cade può risorgere (krim., ZDA 1947, r. John Cromwell, i. Humphrey Bogart, Elizabeth Scott) 0.10 Nanizanki: Agente speciale - Benvenuti a Little Stopping, 1.10: Ironside	7.00 Risanke 8.15 Nanizanke: Skippy, 8.45 I gemelli Edison, 9.15 La gang degli orsi, 9.45 Superman, 10.15 La terra dei giganti, 11.10 Kronos, 12.05 Mork & Mindy, 12.35 Strega per amore - Un padrone in miniatura, 13.00 Simon & Simon - Chi ha ucciso mio fratello 14.00 Glasbena oddaja: Megalvishow 14.15 Deejay Beach 15.00 Variete: Mai dire Banzai 15.30 Aktualno: So to Speak 16.00 Otr. odd.: Bim bum bam, vmes risanke 17.00 Risanke 18.00 Nadaljevanka: Alla conquista del West 19.00 Nanizanka: Riptide - Un padre in disgrazia 20.00 Risanke: Siamo fatti così 20.30 Glasbena oddaja: Festivalbar '89 23.00 Nogometni tednik 24.00 Nan.: L'uomo da sei milioni di dollari - La sfida del robot, 1.00 Wonder Woman - Tutto è possibile	10.45 Nad.: Signore e padrone, 11.45 Marcia nuziale 12.15 Nanizanka: Good times 13.00 Otroški variete: Sugar 15.30 Nadaljevanki: Anche i ricchi piangono, 16.30 Maria 17.30 Nanizanki: Rituals, 18.00 Lottery 19.30 Risanke: Fantazoo 20.00 Nanizanki: Quattro donne in carriera, 20.30 Mister Ed 21.00 Film: La diga sul Pacifico (dram., It.-Fr. 1958, r. René Clement) 23.00 Film: Margherita Gauthier (dram., ZDA 1936, r. George Cukor, i. Greta Garbo)	11.30 Nanizanka: Condo 12.00 Il salotto di Franca 12.30 Dok.: L'uomo del Sahara 13.00 Vesti 13.30 Nan.: Strike Force 14.30 Drazba 15.30 Music box 18.30 Nad.: Anna Kuliscioff 19.00 Vesti 19.30 Rubrika: Dan za dnem 20.00 Nanizanka: Il grande teatro del West 20.30 Rubrika: Sport in sport 21.30 Nan.: Il ritorno del Santo, 22.30 Chopper One 23.00 Zupan in njegovi ljudje 0.30 Dnevnik, nato dražba 1.30 Vesti: News	10.30 14.30, 17.30, 19.00 Poročila; 6.05 Na današnji dan; 6.10 Vremenska napoved in prometni servis; 6.30 Jutranjik; 7.00 Jutranja kronika; 7.30 Pregled dnevnega tiska; 7.35 Kulturni servis: dogodki in komentar; 8.00 Prenos Radia Ljubljana; 13.00 Danes na valu Radia Koper; 13.15 Oddaja v živo: Od enih do treh; 14.35 Pesem tedna; 15.30 Dogodki in odmevi; 16.00 Glasba po željah; 17.00 Za varnejši jutri; 17.30 Aktualna oddaja: Primorski dnevnik; 18.00 Iz kulturnega sveta; 19.30 Prenos Radia Ljubljana.
			TMC	TELE 4	RADIO KOPER (italijanski program)
			11.00 Nan.: Ai confini dell'Arizona, 12.00 Il giudice 12.30 Nadaljevanka: Anarchici grazie a Dio 13.30 Vesti in sport 14.15 Risanke: Beatles 14.30 Dokumentarec o naravi 15.00 Nanizanka: I predatori dell'idolo d'oro 16.00 Film: Cuore solitario (dram., VB 1949, r. Vin-	(Se povezuje s sporedi Italia 1) Lastne oddaje: 14.00 Dogodki in odmevi 19.30 Dogodki in odmevi	8.30, 10.30, 13.30, 16.30, 17.30, 18.30 Poročila; 7.15, 12.30, 19.30 Dnevnik; 6.05 Almanah; 6.30 Zgodovinski utrinki; 6.50 Simfonija zvezd in horoskop; 7.35 Vodeni govorno-glasbeni program; 8.25 Pesem tedna; 8.35 Mi in vi; 9.32 Revival parade; 10.00 Pregled tiska; 10.40 Družinsko vesolje; 11.30 Turistični prispevek; 12.00 Glasba po željah; 13.00 Čestitke v živo; 14.00 Avtomobili in avtomobilizem; 14.33 Pesem tedna; 15.00 Ob treh popoldne; 16.45 Made in YU; 18.35 Mi in vi; 19.00 Superpass; 20.00 Nočni program.

Kritike in predlogi goriških občinskih svetovalcev Problemi prometa, lekarne, odpadkov v razpravi na seji občinskega sveta

Vprašanja ureditve prometa in parkirišč v mestu so sinoči bila v središču pozornosti v začetnem delu prve seje goriškega občinskega sveta po poletnem premoru. Župan Scarano je napovedal, da bo najkasneje čez en mesec pristojna svetovalska komisija razpravljala o predlogih za preureditev prometa vozil v Gorici. Na ta problem je opozoril svetovalec Drufova, ki je ugotovil, da se o problemu pogosto govori, uprava pa še ni ničesar ukrenila. Promet v Gorici poteka še natanko kot pred dvajsetimi leti, čeprav je danes neprimerno več vozil. Treba bi bilo vzeti v poštev uvedbo enosmerne prometa v večjem številu ulic, parkirišč za določen čas (proti plačilu), zaprtja nekaterih ulic. Pričakovati je bilo, je še ugotovil svetovalec republikanske stranke, da bo prihod novega poveljnika mestnih redarjev pospešil reševanje teh vprašanj. V resnici pa doslej ni bilo nobenega premika, razen nekaterih manjših in vprašljivih ukrepov, kot je odprava nekaterih parkirnih mest pred sedežem občinskih podjetij za elektriko vodo in plin v Ul. IX. avgusta.

Župan je odvrnil, da je poveljnik mestnih redarjev sporazumno z upravo že proučil ta vprašanja in se bodo o njih kmalu lahko izrekli tudi občinski svetovalci.

V zvezi s prometom je svetovalec zelene liste Fiorelli omenil novo, izredno razdeljevanje bencinskih bonov

proste cone. Avtomobilisti bodo prav z današnjim dnem prejeli še dodatni, tretji kontingent bonov za tekoče leto, s prihodnjim letom pa bodo bencin proste cone delili tudi za drugi avtomobil v družini. Kaj pa motorna kolesa, se je vprašal Fiorelli. V preteklosti so delili bone tudi motoristom, potem pa so to ugodnost omejili na avtomobile in druga večja vozila. Prav bi bilo, ko bi danes, z večjo razpoložljivostjo bencina proste cone ponovno uvedli bone tudi za motorna kolesa, kar bi lahko blagodejno vplivalo na probleme prometa v mestu.

Socialdemokrati so v pisnem vprašanju opozorili na slabo vzdrževanje cest in pločnikov v mestu, kar povzroča težave predvsem kolesarjem in pešcem. Mimogrede: prav te dni se je priletna ženska na Korzu težje poškodovala v padcu zaradi luknje sredi pločnika. Poleg tega so sinoči v občinskem svetu opozorili na zanemarjenost Ul. Faiati in na potrebo po čimprejšnjem asfaltiranju končnega dela Ul. Garzarolli.

Že omenjeni svetovalec Drufova je tudi hotel vedeti, kdaj bodo v rajonu pri Sv. Ani odprli drugo občinsko lekarno. Ob proračunski razpravi je bilo rečeno, naj bi jo odprli v začetku septembra, kar pa se ni zgodilo. Pred nedavnim je Občina odkupila prostoro, toda kako je z osebjem? So že poskrbeli za razširitev organika občinskega podjetja za lekarne in razpis natečaja? Župan je povedal, da bodo lekarno vsekakor odprli v teku jeseni. V začetnem obdobju se bodo poslužili osebja sedanje občinske lekarne in začasno najetih sodelavcev, redne zaposlitve novih lekarnarjev pa bodo izvedli naknadno.

Svetovalec KPI Busolini je opozoril na problem v zvezi z odnašanjem odpadne opreme. Gre za odrabljene blazine, pohištvo in drugo staro opremo, ki se navadno kopiči v kletih in podstrešnjih. Pred časom je Občina sklenila pogodbo z zadrugo Arcobaleno, ki je tovrstno odpadno blago odvažala na odlagališče. Ta služba sedaj ne deluje več, Busolini je hotel vedeti zakaj in kaj namerava občinska uprava ukreniti za tovrstne odpadke, ki jih sedaj občani nimajo kam dati. Odbornik za občinske storitve Tacchinardi v odgovoru ni pojasnil, zakaj služba za odvoz ne deluje več, pač pa je dejal, da preučujejo druge možne oblike uničevanja: možna bi bila nabava posebnih (a zelo dragih) stiskalnih strojev ali kaj podobnega, vendar o tem bodo še morali odločiti.

S pisnim vprašanjem so socialdemokrati tudi opozorili upravo, da bo čez mesec zapadel rok, ki ga je določila Dežela za prilagoditev upepeljevalnika. Kako je s prilagajevanjem goriškega? Ker je bilo vprašanje postavljeno v pisni obliki bo uprava nanj odgovorila naknadno.

Priznanja za zasluge na delu Predloge za podelitev zvezd sprejemajo do 10. novembra

Pokrajinski urad za delo obvešča, da je odprt rok vlaganja predlogov za podelitev posebnih priznanj - zvezde za zasluge na delu, ki jih bodo podelili 1. maja 1990. Priznanja za zasluge na delu lahko prejmejo zaposleni v zasebnih in javnih podjetjih, uslužbenci državnih in drugih javnih podjetij, upokojenci, italijanski delavci na tujem (zdomci), ki so v tujini dokazali izredno delavnost, sposobnost in navezanost na domovino, uslužbenci in člani združenj.

Pogoji, ki jih morajo kandidati izpolnjevati so naslednji: biti morajo italijanski državljani, starejši od 45 let na dan podelitve priznanja, imeti morajo za sabo vsaj petindvajset let delovne dobe pri istem podjetju, ali 30 let delovne dobe, če so bili zaposleni pri več kakor enem podjetju.

Predloge za priznanja je treba dostaviti do 10. novembra letos na Deželno nadzorništvo za delo (Ispettorato Regionale del Lavoro) Carduccijska ulica 20 - Trst. Predloge lahko oblikujejo delodajalci, strokovna in sindikalna združenja, pokrajinska ravateljstva raznih državnih uradov.

Prošnji je treba priložiti (na nekotkanem papirju) potrdilo o državljanstvu, rojstni list, potrdilo o doseganih zaposlitvah, potrdilo o delavnosti, strokovnosti in vedenju na delovnem mestu, kratak življenjepis, druge listine, ki pojasnjujejo morebitne krajše roke zaposlitve. V razpisu je navedeno, da predlogi, ki so bili vloženi prej-

šnja leta, ne pridejo v poštev, ampak je treba sestaviti nove, četudi gre za ene in iste kandidate.

SLOVENSKI DEŽELNI ZAVOD ZA POKLICNO IZOBRAŽEVANJE

prireja v prihodnjem šolskem letu na Goriškem sledeče tečaje
— dveletni poklicni tečaj s kvalifikacijo za prodajalce (tisoč ur)
— dveletni poklicni tečaj s kvalifikacijo za mizarje (1.200 ur)
— izpopolnjevalni tečaj iz angleščine (2. stopnja - 120 ur)
— izpopolnjevalni tečaj za programerje elektronskih računalnikov (175 ur, pogoj za vpis dokončana višja srednja šola)
— izpopolnjevalni tečaj za operaterje za zunanjo trgovino (120 ur)
— izpopolnjevalni tečaj za strojepis (120 ur)
— tečaj ažuriranja za fiskalno vodenje nekomercialnih ustanov-društev (30 ur)
— tečaj ažuriranja za animatorje na družbeno-vzgojnem področju (40 ur)
— tečaj ažuriranja bančne tehnike (30 ur).
Prijava sprejemajo do 22. septembra na sedežu SDZPI v Križni ulici 3 (tel. 81826) vsak delavnik, razen sobote, od 9. do 13. ure.

razna obvestila

Godba na pihala Kras iz Doberdoba vabi nove člane v glasbeno šolo. Vpisujeta predsednik godbe Franko Ferfolja (tel. 78077) in član Robert Frandolič. Začetnikom nudi godba tudi instrumente.

ZSKD opozarja na gledališki seminar NEVTRALNA MASKA, ki bo od 18. do 23. t. m., v Kulturnem domu v Trstu v sodelovanju s SSG. Pojasnila in prijave (do 13. t. m.) v uradu ZSKD v Ul. Croce 3.

SPD GORICA - rekreacija obvešča, da se bo dejavnost 20. jubilejne sezone pričela v petek, 15. t. m., ob 21. uri.

V Doberdobo prirejšo TENIŠKI TURNIR. Vpisujeta Romano Jarc in Silvan Ferfolja samo še danes in jutri.

prispevki

V sklad za postavitev spomenika deportirancem v nemška taborišča pred železniško postajo v Gorici so v zadnjem času darovali: Livio Oppieri 100 tisoč lir, Pavla Kometl 30 tisoč, Slava Primožič 100 tisoč, Giulia Baissero 80 tisoč, Stanislava Rustja 100 tisoč, Alfredo Devetag 200 tisoč, Avgust Stekar 200 tisoč, Severino Hoban 50 tisoč, Giovanni Gorian 100 tisoč, Vito Primožič 200 tisoč, Otello Zuri 100 tisoč lir.

Namesto cvetja na grob Alme Petenjan daruje Franjo Cotič 50 tisoč lir za KD Sovodnje.

čestitka

Mladoporočenca ELENA in ROBERT si želita mnogo lepega na skupni življenjski poti. Vse najboljše jima želi tudi sestrična Erika z družino.

kino

Gorica
CORSO 18.00-22.00 »Scuola di polizia n. 6«.

VERDI Danes zaprto. Jutri 18.00-22.00 »Scuola di mostri«.

VITTORIA 17.30-22.00 »Capricci erotici di una moglie infedele«. Prep. ml. pod 18. letom.

Krmin
OSNOVNA ŠOLA 21.00 »Red e Toby nemiciamici«.

Tržič
EXCELSIOR 17.30-22.00 »Vacanze particolari di mogli vogliose«.

DEŽURNA LEKARNA V GORICI
Občinska, Ul. sv. Mihaela, tel. 21074.

DEŽURNA LEKARNA V TRŽIČU
Občinska lekarna (Comunale 1), Ul. Terenziana 26, tel. 482787.

pogrebi

Danes v Gorici ob 9.30 Ingrid Binte-Palocci Kleindienst iz mrliske večje glavnega pokopališča, ob 11. uri Guido Mrak iz splošne bolnišnice v cerkev v Ločniku in na tamkajšnje pokopališče, ob 12.30 Carmela Crascevica vdova Cargnel iz splošne bolnišnice v cerkev v Ločniku in na tamkajšnje pokopališče, ob 12.30 Luigia Lerchoeger - iz Ul. della Bona - zavod za ostarele, na glavno pokopališče.

Množica v nedeljo v Krminu na prazniku grozdja in vina

V nedeljo je bilo v Krminu praznično vzdušje, saj je množica okrog osem tisoč ljudi sledila tradicionalnemu Prazniku grozdja. Ob tej priložnosti prireja domače združenje Castrum Carmonis tekmovalni sprevod vozov. Letošnjega sprevoda se je udeležilo šest skrbno pripravljenih vozov na temo "Zgodovina grozdja in vina". Prvo nagrado sta ex aequo osvojila vozova, ki so ju pripravili navdušenci iz Borgnana in Dolenj.

Prireditelji so letos poleg tega bogato okrasili vse krminske ulice, po katerih se je vila pisana kača vozov, godba na pihala in mažoretke iz Krmina in Orsarie. Na glavnem krminskem Trgu XXIV maja so že v soboto zvečer otvorili vinski vodnjak, iz katerega je curljala žlahtna kapljica, ki so jo ponujali obiskovalcem. Na sliki (Foto Bumbaca): sprevod vozov po krminskih ulicah.

Tatovi v noči na nedeljo v trgovini Altran na Korzu

Tatovi so v noči od sobote na nedeljo opravili drzen podvig v trgovini s fotografskim materialom Luciana Altrana na Korzu Italia 41. Po prvih ocenah dosega vrednost ukradenega blaga kar nekaj deset milijonov lir.

Obisk tatov je lastnik trgovine odkril že v nedeljo zjutraj, ko je kot vsako nedeljo šel prižgat luči v izložbi. V trgovini je opazil nered, na policah in v izložbi pa je manjkalo nekaj deset fotografiranih aparatov, objektivov in druge opreme.

Kot so ugotovili preiskovalci letkega oddelka goriške kvesture, ki vodijo preiskavo o dogodku, so tatovi vlomili v trgovino skozi vrata na zadnji strani poslojpa. Do tja so šli čez zasebno parkirišče, ki je dostopno s Korza, nato so skočili čez mrežo in prišli na manjši vrt za poslojpej, kjer je Altranova trgovina. Na zadnji strani so dvojna vrata, ki so druga od drugih oddaljena kakih 30 centimetrov. Tatovi so se najbrž za vlom morali poslužiti ključev, klešč in izvijača, da so odprli za železom zavarovana dvojna vrata. Pri tem so gotovo povzročili nemalo hrupa, toda kot se zdi, ni nihče slišal nič nenavadnega.

V trgovini so lahko nemoteno pograbili vse, kar jim je prišlo pod roko: fotografske aparate iz izložbe in s polic, objektivne in drugo fotografsko opremo. Razbili so tudi blagajno in iz nje pobrali približno 500 tisoč lir v gotovini. Zbežali so po isti poti, po kateri

so prišli. Preiskovalci domnevajo, da so imeli na bližnjem parkirišču avto, v katerega so naložili vse ukradeno blago, ne da bi jih pri tem lahko videl kdo s Korza.

Luciano Altran je včeraj še delal inventar ukradenega blaga, ki ni bilo zavarovano. Točne vrednosti plena zanekrat še ni mogel določiti, saj so med različnimi modeli iste znamke tudi precejšnje razlike v ceni. Kot rečeno pa po prvi bežni oceni dosega vrednost plena več deset milijonov lir.

V Krminu aretirali vročekrvneža

Karabinjerji v Krminu so v nedeljo popoldne aretirali 30-letnega Roberta Chineseja iz Krmina. Mož je menda razgrajal med Praznikom grozdja in vina. Karabinjerji so se mu približali in ga skušali pomiriti, vendar Chinese naj bi jim odgovoril z žalitvami in psovkami. Zato so ga odvedli na karabinjersko postajo, kjer pa se mož ni hotel pomiriti, celo nasprotno. V ihti je naprej zgrabil stol in z njim razbil okno, potem pa v prerivanju celo zlomil prst maresalu Tinu Benvenistiju.

Chinese se bo zaradi tega pred sodniki zagovarjal zaradi žalitve javnih funkcionarjev in povzročitve telesnih poškodb.

V Ronkah 70-milijonska kraja v skladišču občinskih delavcev

Tatovi so po nekaj dneh že drugič obiskali občinsko skladišče v Ul. Verdi v Ronkah in tokrat odnesli neprijetno več blaga kot ob prvem obisku. Pred nekaj dnevi so namreč tatovi že vlomili v skladišča občinskih delavcev in v sedež naravovarstvenega društva Ambiente, ki je na istem dvorišču. Odnesli so nekaj drobiža, brizgalke za cepljenje psov in skoraj nič drugega. Najbrž zato, da bi preiskovalci mislili, da je šlo za kakega narkomana, medtem ko je v resnici najbrž šlo za poizvedovalni ogled skupine nevarnejših tatov.

Drugo krajo so odkrili včeraj zjutraj, po vsej verjetnosti pa so jo tatovi opravili v noči od sobote na nedeljo. Na gotovo so se podali v skladišča električarjev, vrtnarjev in instalaterjev ter izbrali najdražje stroje in opremo. Tako so se polastili tovornjaka Iveco, ki ga je Občina kupila lani in velja okrog 45 milijonov lir. Nanj so naložili številne druge stroje, orodje, opremo: motokultivator, ki velja več milijonov lir, generator, aparat za varjenje, nekaj kompresorjev, kosilnico, pa še bakrane žice, vodne pipe in drugo opremo. Občinski delavci so včeraj opravili inventar manjkajočega blaga, ki naj bi bilo vredno okrog 70 milijonov lir.

Tatov je bilo gotovo več, saj so naložili na tovornjak motokultivator, za kar so navadno potrebni štirje delavci. Po skladiščih so najbrž stikali več ur in pri nakladanju tovornjaka gotovo povzročili tudi nekaj hrupa, toda nihče od številnih stanovalcev bližnjih hiš ni slišal ali opazil ničesar nenavadnega, tako da so tatovi lahko nemoteno naložili ukradeno blago, zaprli vrata skladišč in se odpeljali. To preseneča karabinjerje, ki vodijo preiskavo, saj je občinsko skladišče blizu hiš in je ponoči precej razsvetljeno.

Usodne poškodbe za kolesarja

V bolnišnici na Katinari je včeraj umrl 37-letni Fabio Miniussi iz Ronk, Mamelijeva ulica 5. Miniussi se je hudo poškodoval pred nekaj dnevi, ko je na pokrajinski cesti med Ronkami in Šempetrom padel s kolesom in udaril z glavo ob tlak. Zdravniki bolnišnice na Katinari so se trudili, da bi ga ohranili pri življenju, vendar zaman.

Novica je toliko bolj tragična, saj bi moral Miniussi, ki je bil po poklicu inženir elektronike, čez nekaj tednov nastopiti službo v novi tovarni Aeritalia, ki jo bodo odprli 23. t. m.

Po izsledkih analiz KZE je hrana pri Puui neoporečna

Hrana v restavraciji Puia pri Ločniku je po vsej verjetnosti neoporečna in gre zato iskati druge vzroke zastrupitve priletnega izletnika iz Todija, ki je umrl pred dobrim tednom. Do tega zaključka so prišli izvedenci goriške KZE po mikrobiološki analizi hrane, ki so jo karabinjerji zaplenili v restavraciji. Analiza je pokazala, da v slaščicah in drugi hrani ni bakterij, ki bi lahko povzročile smrt človeka. Restavracijo Puia bodo zaradi tega najbrž spet odprli že pojutrišnjem, ko zapade 8-dnevna zapore, ki jo je odredil župan.

Zaenkrat ostaja seveda še skrivnost, kaj je povzročilo smrt Rema Testasecce in manjše težave dvaindvajsetim od skupnih 29 izletnikov iz Todija. V iztrebkih izletnikov namreč niso zasledili ničesar nenavadnega. Preiskovalci sedaj pričakujejo izsledke analiz na hrani hotela v Coneglianu, kjer so bivali izletniki, predvsem pa dokončne izsledke obdukcije na truplu umrlega. Poleg tega skušajo preveriti, kaj so izletniki zaužili v 24 urah pred kolektivno slabostjo in katero jed je zaužilo vseh 22, ki jim je nato bilo slabo.

Zaradi davčnega oporekanja

Župniku vzamejo del plače

Goriški župnik bo najbrž prvi v naši deželi, ki mu bodo zarubili del plače zaradi davčnega oporekanja. Ruggero Dipiazza, župnik v Podturnu in nasploh znana osebnost v mestu, se bo moral 19. septembra predstaviti na sodišču skupaj s predstavnikom šole ITI Galilei, kjer poučuje verouk. Od plače mu bodo odtrgali 122 tisoč lir, ki naj bi jih dolgoval državi. Leta 1984 je namreč župnik 5,6% svojih davkov (47 tisoč lir), kolikor bi znašal njegov delež k stroškom za oboroževanje, raje namenil človekoljubnemu delovanju Rdečega križa. Država se bo sedaj "maščevala" in si vzela z obrestmi in odškodnino za zamudo skoraj trikrat večjo vsoto. V preteklosti so na Goriškem na podoben način že večkrat postopali proti davčnim oporečnikom, tokrat pa bodo prvič proti nekemu župniku.

Dipiazza, ki je davčni oporečnik že od leta 1983 dalje, ne namerava odstopati od svojih načelnih stališč. Meni namreč, da bi moral država vsakomur priznati pravico, da namesto vojski nameni človekoljubnim dejavnostim ali kvečjemu finansiranju nenasilnih oblik državne obrambe.

Lani je pouk obiskovalo skoraj sto gojencev V prihodnjih dneh začetek pouka v podružnicah šole Glasbene matice

Pri Glasbeni matici v Gorici se v teh dneh pripravljajo na skorajšnji začetek novega šolskega leta. Rok za prijave za šolsko leto 1989/90 se izteka, pouk se bo pričel že čez kak dan, zato naj morebitni zamudniki pohitijo, da se bodo pravočasno vključili. Zanimanje za glasbeno vzgojo je v zadnjih letih stalno naraščalo, zato so pri Glasbeni matici optimisti.

»Lani smo imeli v naši šoli 96 gojencev, deset več kot leto prej. To je tudi največje število v zadnjih petih šolskih letih,« nam je povedal ravnatelj šole prof. Silvan Križmančič. »Te številke so pozitivne še zlasti, če upoštevamo dejavnike, zaradi katerih bi morali pričakovati manj vpisov. Po eni strani gre za demografsko krčenje, po drugi za večjo ponudbo na področju glasbene vzgoje, kjer so se v zadnjih letih pojavile nove pobude in tečaji, tako v mestu kot po vaseh, tako med Slovenci kot pri ustanovah večinskega naroda.«

Zaradi tega pričakujejo, da bo tudi letos zanimanje za ponudbo šole Glasbene matice vsaj enako lanskemu. Lani je ta ponudba obsegala pouk vio-

line, violončela, flavte, kitare, harmonike in klavirja. »Pouk teh ali drugih instrumentov pač odvisi od povpraševanja,« pravi Križmančič. »Če bo med gojenci zanimanje za to, bomo letos skušali še popestriti ponudbo. Obstaja na primer možnost, da bi se skupina gojencev posvetila klarinetu in trobлом nasploh. Doslej imamo med pihali v naši šoli samo pouk iz flavte. Prav tako bi lahko priredili tečaj solo petje: če koga zanima, naj se kar javi.«

Pouk bo tudi letos potekal na sedežu šole v Gorici ter v štirih podružnicah po vaseh, v Števerjanu, Sovodnjah, Doberdobu in Romljanu. Učence, ki se prvič približajo svetu glasbe čaka eno ali več let (odvisno od izbrane glasbila) pripravne, potem pa razredi osnovne in srednje stopnje. Med letom imajo interne izpite za preverjanje pridobljenega znanja, v višjih razredih pa imajo gojenci možnost, da delajo državni izpit na konservatoriju v Trstu. Lani so na primer štirje gojenci iz goriške šole GM uspešno opravili državni izpit: trije iz teorije eden pa je zaključil nižjo stopnjo iz violončela, kar je nasploh redko

tudi v italijanskih glasbenih ustanovah.«

Pouk pa pri Glasbeni matici še ni vse. Zraven sodijo interni nastopi, produkcije, gostovanja in nastopi na tekmovanjih. Tako so na primer gojenci goriške šole lani nastopili na srečanju glasbenih šol Primorske in še na zaključni reviji primorskih glasbenih šol, ki je bila januarja. Glasbeno vzgojo dopolnjuje še prirejanje koncertov: letos so bili v režiji GM trije z nastopi Budapest chamber orchestra, akademskega pevskega zbora France Prešeren in pianista Benjamina Šaverja.

»Obče znano je, da ima glasba pri otroku in ne samo pri otroku zelo pomembno vlogo,« nam je Križmančič odgovoril na vprašanje o pomenu glasbene vzgoje pri rasti in izobraževanju mladih. »S ponudbo naše šole, obstajajo pogoji, da se otroku nudi res kolikor je mogoče popolna glasbena izobrazba. To je pomembno za njegovo osebno rast, kulturo in znanje, kdor je za to nadarjen pa se bo lahko še izpopolnjeval za morebitno poklicno umeštvovanje na glasbenem področju.«

Odvijal se je prejšnjo soboto v Rupi Krvodajalci iz Sovodenj so se zbrali na 12. prazniku

Jesenski dež je sicer nekoliko presenetil udeležence na prazniku krvodajalcev sovodenske sekcije, da je bil kulturni program nekoliko okrnjen, ni pa uspel izničiti optimizma in dobrega razpoloženja številnih članov in prijateljev združenja, predstavnikov drugih sekcij, gostov iz raznih krajev Slovenije in članov pevskega zbora Razpotje s Cola.

Prireditev je potekala v Rupi, na prireditvenem prostoru zbora Rupa - Peč, pričela pa se je s komemoracijo pred spomenikom v NOB padlih krajanov in z verskim obredom v rupenski cerkvi. Pri komemoraciji je sodelovala godba na pihala Kras iz Doberdoba, ki je z vedrimi zvoki skušala prignati dež tudi kasneje, pod velikim šotorom. Pri maši za pokojne krvodajalce je pel zbor Rupa - Peč.

V pozdravnem nagovoru je predsednik sekcije Branko Černic ugotovil, da žal zanimanje za krvodajalstvo tudi v naši deželi upada, medtem ko naraščajo potrebe po krvi. Plemenita vloga krvodajalcev ostaja nezamenljiva.

O pomembnejših pobudah v zadnjem letu je na sobotni prireditvi spregovorila tajnica sekcije Marinka

Batič. V tem obdobju se je zvrstilo nekaj pomembnih kulturnih prireditev, družabnosti in izletov. Sekcija je pripravila tudi krajši zapis za brošuro, ki bo izšla ob 30-letnici krvodajalstva na Goriškem in ki bo objavljen v slovensščini in italijanščini.

V sovodenski sekciji je danes 112 članov, ki so v letu dni darovali kri triinpetdesetkrat. Opaziti je, da je začetni elan nekoliko popustil in da bo treba v bodoče vložiti veliko več naračun kakor doslej za pridobivanje novih članov, je dejala tajnica.

Sledila je podelitev priznanj. Za desetkratno darovanje krvi so prejeli priznanje Karlo Butkovič, Darko Grič, Štefan Nanut, Edi Pavletič, Vlado Klemše, Marijo Černic. Bronasto odličje so podelili Andreju Fajtu, novo člansko izkaznico pa Borisu Tomšiču.

Udeležence praznika, ki je potekal 2. septembra, so pozdravili predstavniki pokrajinskega združenja krvodajalcev, Rdečega križa iz Nove Gorice, Ajdovščine, Škofje Loke, pokrajinski odbornik dr. Mirko Spazzapan, ki se je prireditve udeležil skupaj z odbornikom Francom Visintinom.

Danes zadnji izločilni nastopi

Trideset mladih violinistov na tekmovanju R. Lipizer

Na 8. mednarodnem tekmovanju mladih violinistov za nagrado Rodolfo Lipizer, ki ga istoimensko glasbeno društvo prireja v Avditoriju, se bodo danes zvrstili še zadnji izločilni nastopi približno tridesetih od več kot kot 80 prijaviteljev. Kljub osipu, ki ga pripisujejo predvsem selektivnosti tekmovanja, so organizatorji nadvse zadovoljni, kot je na nedeljski otvoritveni slovesnosti povedal predsednik društva Lipizer prof. Lorenzo Qualli. V Gorici se je v teh dneh zbral cvet mladih violinistov iz vsega sveta, kar obeta res visoko raven natečaja.

Po pozdravu župana Scaranza je ob odprtju natečaja spregovoril predsednik ocenjevalne komisije, skladatelj Roberto Hazon. Pozitivno je ocenil značilnosti tekmovanja: violinistom, ki se bodo prebili do finalnih nastopov, bo dana možnost igranja ob spremljavi orkestra, poleg tega pa bodo najboljšje nagradili ne samo z denarjem, pač pa s koncertnimi turnejami. S tem, je dejal Hazon, bo natečaj resnično prispeval k uveljavljanju mladih virtuozov.

Danes in jutri bodo polfinalni nastopi, na katerih bodo violinisti izvedli po tri skladbe ob klavirski spremljavi. Na sliki (foto Bumbaca) slovesnost ob odprtju natečaja.

Vzgojitelji treh dijaških domov v Gorici

Slušatelji nadvse zadovoljni s potekom letošnjega seminarja

V dijaškem domu Simon Gregorčič je bila pred nekaj dnevi prijetna slovesnost ob zaključku tridnevnega seminarja za vzgojitelje, pedagoške delavce in ravnatelje dijaških domov v zamejstvu. Študijskemu srečanju je sledilo okrog trideset slušateljev iz Gorice, Trsta in Celovca. Seminar je priredila uprava Goriškega dijaškega doma skupaj z Zavodom za šolstvo Slovenije, ki že vrsto let omogoča in podpira strokovno izpopolnjevanje našega vzgojiteljskega kadra.

Seminar je bil tokrat posvečen obravnavi novih spoznanj v psihologiji in pedagogiki, ki se uveljavljajo zlasti v Združenih državah Amerike. O tem in posebej o tako imenovani transakcijski analizi, ki ji je bil posvečen večji del seminarja, je zamejske vzgojitelje poučila klinična psihologinja s Psihiatrične klinike v Beogradu dr. Stanka Gavrič. Slušatelji so tako lahko spoznali nov način pristopa do dela oz. novo teorijo in njene aplikativne možnosti pri vsakodnevnem vzgojnem delu z mladimi. Da je bila tematika zanimiva in dobrodošla priča dejstvo, da so slušatelji ob koncu seminarja predlagali, naj bi se prihodnje leto nadaljevali s to usmeritvijo in poglobili tematiko, ki so jo načeli tokrat.

Poleg vsebinskega izpopolnjevanja pa je seminar nudil tudi priložnost za spoznavanje oz. poglobljanje prijateljstva med vzgojitelji, za izmenjavo mnenj in izkušenj ter nenazadnje za družabno srečanje. To je bilo na zaključni večerji še posebno živahno, saj so se vzgojiteljem pridružili še razni družbenopolitični predstavniki in

Družabni večer ob izteku tridnevnega študijskega srečanja (Foto Marinčič)

predstavniki vzgojno-izobraževalnih ustanov.

Ravnatelj Goriškega dijaškega doma Košuta je s tem v zvezi ugotovil: »Zbrali smo se tu, da bi se pogovorili vsi, ki kakorkoli z našim delom sodelujemo pri vzgoji naših otrok in mladih in dijaških domovih in v drugih sredinah, ki skrbijo za rast in izobraževanje mladine. Prav je, da pride včasih do takega srečanja, saj so postala taka srečanja navada ob vsakoletnih seminarjih, ki jih ravnateljstva dijaških domov iz Gorice, Trsta in Celovca že ce-

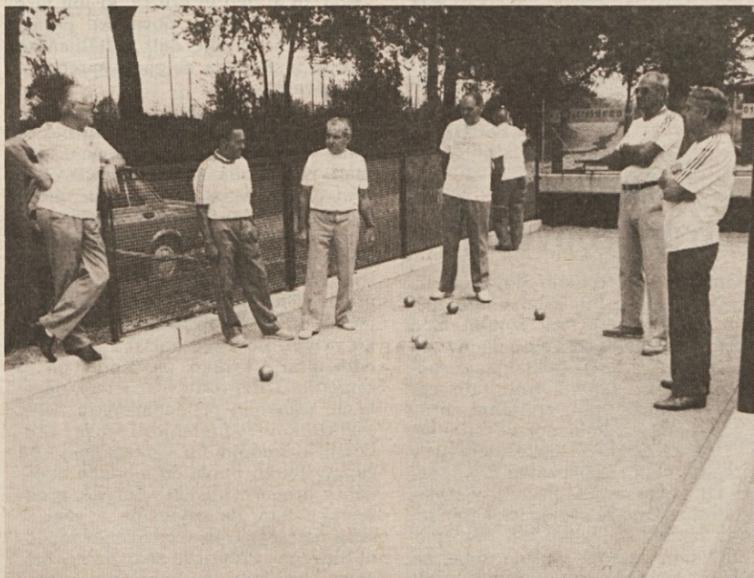
lih 15 let prirejajo in sodelovanju in ob strokovni in materialni podpori Zavoda za šolstvo Slovenije.« Košuta se je v imenu vseh slušateljev tudi prisrčno zahvalil dr. Gavričevi za strokovno in prijazno vodenje seminarja. Med gosti večera so bili predstavniki SKGZ s predsednikom Pokrajinskega odbora za Goriško Mirkom Primožičem, predsednik Dijaške matice Dušan Križman, vicekonzul SFRJ v Trstu Benko, predstavniki Zavoda za šolstvo, zveze dijaških domov Slovenije in drugih raziskovalnih in izobraževalnih ustanov v Sloveniji in zamejstvu.

Potekal je v Sovodnjah, na Vrhu in v Renčah

Balinarski turnir upokojencev ob obletnici smrti Janka Cotiča

Društvo slovenskih upokojencev na Goriškem je konec prejšnjega tedna priredilo balinarski turnir v spomin na pred letom dni preminulega člana Janka Cotiča. Turnir so izpeljali v Sovodnjah in na Vrhu, zaključna srečanja pa so bila, zaradi težav z vremenom, v Renčah. Tekmovanje se je pričelo že v zgodnjih jutranjih urah, zaključilo pa se je nekoliko nepredvideno pozno v noč na pokritem balinarskem igrišču v Renčah. Prirediteljem je namreč vreme hudo zagodilo, tako da so morali odigrati finalni srečanja v Renčah.

Pred pričetkom tekmovanja je delegacija ponesla cvetje na grob Janka Cotiča. Tekmovanja so se udeležile štiričlanske ekipe upokojencev. Prijavilo se jih je kar osem. Ekipe so sestavljali člani društev upokojencev z obeh strani meje, saj so prišli iz Solkana, Nove Gorice, Renč, Sežane, Kopra, Šempetra, Sovodenj in z Vrha. Izločilna tekmovanja so potekala istočasno na balinarskih stezah v Sovodnjah in na Vrhu, polfinalna pa samo v Sovodnjah. V malem finalu za tretje mesto med Sovodnjami in Sežano so slednji visoko slavili z rezultatom 13:2, v velikem finalu pa je prvo mesto osvojila ekipa

Balinarji-upokojenci na stezi v Sovodnjah

(Foto Marinčič)

z Vrha, ki je s 13:6 odpravila upokojence iz Solkana. Vrhovci so na ta način osvojili pokal, ki je prehodnega

značaja, saj ga bo v trajno last osvojila ekipa, ki bo dvakrat zmagala na vsakoletnem tekmovanju.

Uspeh je v poprečju zelo dober

Izidi popravnih izpitov

Prejšnji teden so se zaključili popravni izpiti. Uspeh je bil zelo dober, na gimnaziji-liceju Trubar je bil kar stooštosten. Izpite so uspešno opravili:

Trgovski tehnični zavod Ziga Zois:
1. A razred: Mitja Kobal; 1. B: Monika Carrara, Andrej Gergolet, Zdenka Jarc, Silvano Skok (ena dijakinja ni izdelala); 2. razred: Sonja Bastiani, Nataša Bazzani, Maša Braini, Dolores Černic, Vanja Černic, Kristina Cigoli, Adriana Leghissa, Sonja Macuz, Milka Pahor, Giorgio Preschern, Janez Terpin, Vesna Tomšič; 3. razred: Kristina Corsi, Deborah Marusic, Ilaria Tomasin, Anita Tomazic, Barbara Vetrici, Kristina Zorzenon; 4. razred: Barbara Luvisutti, Marko Marassi, Boris Nanut, Vera Tomšič.

Gimnazija-licej Primož Trubar: 4. gimnazija: Andrej Bergnach, Miloš Cotar, Aleks Domenis, Boris Lutman; 5. gimnazija: Tamara Butkovic, Alenka Eržen, Aleš Klede, Anka Kuzmin, Sabina Martinuč, Ingrid Pintar, Martin Spacal, Denis Ursic; 1. licej: Nicoletta Gergolet, Klavdij Komjanc, Ines Pankovic-Orel, Aleksander Quinzi, Aleksij Sobani; 2. licej: Ivan Bresciani.

Učiteljske Simon Gregorčič: 1. razred: Patrizia Belloni, Hadrijana Corsi, Ana Cuk, Arianna Suligo; 2. razred: Martina Pahor (ena dijakinja ni izdelala); 3. razred: Tamara Ferfolja, Alenka Radetič; z dopolnilnim izpitom je bila pripuščena v 1. razred Eva Bel-

tram; v 2. razred je bila pripuščena Emy Bauzon, v 3. razred pa Peter Radetič.

Tehnični industrijski zavod Galilei: 1. razred: Marko Bordon, Aleksander Boskin, Paolo Černic, Martin Devetak, Bogdan Jarc, Mitja Korsic, Marko Lutman, Erik Pelicon, Walter Peric, Niko Preschern; 2. razred: Katja Cappelli, Andrej Simcic (en dijak ni izdelal); 3. razred: Roberto Cappelli, Mitja Feri, Walter Gravner, Valentino Juretic, Boris Primosig, Damjan Primožic, Tomaz Srebernic, Ladi Tomšic (en dijak ni izdelal); 4. razred: Roberto Caudek, Adriana Furlan, Natasa Princi.

Trgovska šola Ivan Cankar: 1. A razred: Magda Braini, Katja Klanjšček, Nataša Klemše, Igor Marussi, Alex Pavsčič, Tanja Princič, Diego Silič (en dijak se ni predstavil, ena dijakinja ni izdelala); 1. B razred: Peter Braini, Nataša Frandolic, Amanda Humar, Magda Komjanc (ena dijakinja se ni predstavila, ena ni izdelala); 2. A razred: Claudia Chinese, Tosiya Graunar, Irene Jarc, Valentina Lacovig, Martina Srednik, Erika Tomšič; 2. B razred: Aleksander Devetta, Danjela Juretic, Sonja Marussi, Ivana Nanut, Giuliana Oretti, Diego Petejan, Igor Tomšič, Mojca Vogrič, Marko Volčič (ena dijakinja se ni predstavila); 4. razred: Walter Bandelli, Bogdan Ciglic, Graziella Makuc, Silvan Skorjanc (trije dijaki niso izdelali).

Forni di Sopra, zadnja turistična postojanka v naši deželi na karnijski magistrali od Tolmeča do Cortine, je letos doživljala svoj poletni boom. Vse hotelske, penzijske in kampijske kapacitete so bile stoodstojno zasedene z italijanskimi pa tudi francoskimi, švicarskimi, nemškimi in celo kakšnim jugoslovanskim gostom, priveditve kulturnega in športnega značaja so se vrstile ena za drugo, turistične ponudbe so se obogatile z novimi pobudami kot so na primer jahanje, poleti z deltaplani z vrha Varmosta, plavalni bazen s sauno itd. Skratka Forni di Sopra v prelepi dolini na višini 900 do 950 m z naravno kuliso slikovitih špic dolomitskih "crod" na severozahodni strani, postaja iz leta v leto bolj vabljivo poletno in zimsko turistično središče s sedežnicami ter smučinami za alpsko in nordijsko smučanje, v načrtu, verjetno že za novo sezono, pa je gradnja novega hotela s kapaciteto 300 ležišč, pokrite ledene dvorane za hokej in še kaj. Tudi naselje samo se vsako leto na novo oplešuje z obnavljanjem hiš s tipično karnijsko arhitekturo in bogatim okrasnim cvetjem.

Toda tokrat bi se hoteli pomuditi predvsem pri neki posebnosti, s katero se lahko ponaša samo Forni di Sopra, namreč pri zidnih freskah ali "muralesih", ki krasijo mnoge hiše, in pri njihovem avtorju. Ti "muralesi" raznih dimenzij, kakršne pač dopuščajo večje ali manjše zidne ploskve, so tisti, ki padejo pozornemu obiskovalcu najprej v oči. Seveda je tudi mene zanimalo kdo je avtor teh fresk, ki kažejo na pravega mojstra slikarskih veččin. Že sam podpis Spadavecchia je po svoje zanimiv, srečanje in razgovor z njim pa nam odkrije človeka, ki mu je slikarsko bilo življenski poklic, zdaj, pri osemdesetih letih, pa mu je predvsem ljubezen in hobby.

Mojster me je sprejel v svojem skromnem studiu v samem središču vasi in glej prvo presenečenje: nagovoril me ni v težko razumljivem torneškem narečju pač pa v pristni tržaščini, ki je tudi sicer njegov običajni pogovorni jezik. Mojster se je namreč v svojem osmem letu starosti s starši preselil iz rodnega Bergama v Trst, tu obiskoval šole, uk slikarske umetnosti pa nadaljeval in dokončal na umetnostni akademiji v Benetkah. Nato je najprej v Trstu in potem polnih 12 let v Trziču poučeval risanje na licejih in se obenem ukvarjal s slikarstvom.

Leta 1933 je sodeloval z znanim mojstrom Cadorinom pri izdelovanju mozaika v apsidi bazilike sv. Just.

Vojna in prva povojna leta je živel v Trstu potem pa ga je ob koncu leta 1948 premamila velika odločitev, kot v ostalem tudi marsikaterega drugega Tržačana, ene ekonomska nujna takratnega kriznega časa, druge želja po spoznavanju novih krajev, novih ljudi, drugačnega življenja. Odpravil se je v daljno emigracijo v Venezuelo in potem v Peru, kjer je skupno preživel skoraj 25 let.

Južnoameriški muralesi na stenah hiš v Karniji

In kaj je tam počel. Predvsem je ostal zvest svojemu poklicu in umetniškim nagnjenjem. Poučeval je slikarstvo in se ukvarjal z aktivnim slikarstvom, mnogo je razstavljal individualno in skupinsko in se sproti poglabljal v južnoameriške umetnostne tokove in se v njih tudi navdihal. Ko se je leta 1960 iz Venezuele preselil v Peru, je po nalogu tamkajšnjega ministrstva za kulturo oziroma »Universidad Nacional H. Valdizan« v mestu Huanacu, ustanovil umetnostno akademijo in bil imenovan za njenega ravnatelja, kar je ostal vse do svojega povratka v Evropo in v Italijo leta 1973. Na omenjeni univerzi je vodil stolico za zgodovino umetnosti in za umetnost Inkov, istočasno je sodeloval v arheološki sekciji univerze pri odkupovanju in raziskovanju ostanov predinkovskih kultur.

Gre torej za kompleksno umetniško in intelektualno osebnost, ki je mnogo

dala južnoameriški kulturi, ki pa je mnogo od nje tudi prevzela in prenela v Italijo, konkretno prav v Forni di Sopra. V mislih imam seveda njegove "murales", ki krasijo forneške hiše. In če so njegovi "muralesi" (lahko bi jih imenovali tudi freske), po maniri južnoameriški, so po vsebini oziroma motiviki izrazito karnijski, če ne celo izrazito forneški. Mojster namreč upodablja na njih krajevne značilnosti, navade, običaje, krajevne, zdaj že kar hitro izumirajoče, poklice, floro in favno in podobno tematiko. Obiskovalcu, ki se zaustavi v vasi in sprehodi po njenem zgodovinskem središču, pa bo prav gotovo ostal najbolj v spominu eden od petih večjih "muralesov", ki prikazuje emigrantovo slovo od rodnega kraja. Emigranstvo je bilo namreč še ne tako dolgo tega, boleča stran ter revnih krajev, ki jim je šele razvoj turizma odprl tudi drugačne možnosti dela in zaposlitve od tradi-

cionalnih kmečkih, ki jih skorja ni več.

Ljudje, zlasti mladi, so odhajali na delo v Švico, Francijo, Nemčijo, Belgijo in drugam in z zasluzkom obnavljali svoje borne domačije. Na tem "muralesu", dolgem kakih 4 do 5 metrov in visokem dober meter, so naslikani razni trenutki slovesa (glej sliko), v katerih je zajeta vsa bridkost usode nekdanjih emigrantov. Drugi velik "murales" je na poslopu v Ul. del Pane in tudi njegov motiv je zanimiv. Prikazuje župana kako v ob koncu delovnega dne deli delavcem hlebečke kruha, kar je bilo spriču takratne revščine, dnevno plačilo namesto denarja. Starejši vaščani se tistih časov še spominjajo. Zopet tretji večji "murales" prikazuje tradicionalne obrtne dejavnosti kot so zidarstvo, kamnarstvo, mizarstvo, saj so v starih časih hiše gradili pretežno iz kamna in lesa, ki ga je v tej prekrasni dolini

na pretek. Eden od večjih "muralesov" prikazuje delo v gozdu pri spravljaju hlodov v dolino. In še bi lahko našteval, saj je takih in manjših fresk v vasi več kot dvajset in še več bi jih bilo, če ne bi v zadnjem času občina zahtevala od lastnikov hiš, da morajo vložiti za "murales" posebno prošnjo in plačati ustrezno takso, medtem ko mojster Marino Spadavecchia dela vse zastonj in iz gole ljubezni ter želje, da bi kraju, kjer sije ustvaril dom po svojem povratku v Italijo, nekaj daroval.

Vsi "muralesi" so izdelani v akrilni tehniki in lastnost te tehnike je med drugim, da dolgo ohranijo svoj lesk in ne zbledijo, razen seveda v daljšem časovnem razdobju. Barve so naravne, podobne so realistično zasnovane. Mojster za vsak "murales" naredi najprej doma osnutek-risbo, ki jo potem z grafitom prenese na zid, med samim izdelovanjem freske pa seveda tudi kaj improvizira, pač glede na podlago in sprotno zorenje ideje.

In zakaj se je Marino Spadavecchia, simpatičen mož sivih las in prijaznega pogleda, vrnil po 25 letih življenja v dveh južnoameriških državah v Italijo in zakaj se je naselil prav v Forni di Sopra? »V Venezueli in v Peruu mi je bilo dobro, vživel sem se v ta še danes skrivnostni svet zgodovine in prazgodovine, imel sem pomembne odgovornosti in obogatel sem za marsikaj novega in pomembnega. Toda s časom in s kopičenjem let je le začelo zmogovati domotožje. Tako sva se z ženo odločila za povratek. Vrnil sem se najprej v Trst, tu tudi razstavljal skupinsko v Miljah na pobudo tamkajšnje turistične ustanove in pred štirimi leti v galeriji na Trgu Barbacan v Trstu. Na prijateljevo povabilo sem pred dobrimi petnajstimi leti prišel v Tolmeč in se potem z njim podal v Forni di Sopra. V trenutku me je očarala lepota tega srednjegorskega sveta, njegovi čudoviti hribi in gozdovi. V meni se je spet vzdrnila stara ljubezen do gora, ki me je osvojila že v šolskih letih. Tu sem našel svoj novi dom in ni mi žal. Zdaj se ukvarjam s slikarstvom le še ljubiteljsko, zalsuzka pri tem ne iščem, predvsem ne z "muralesi". Kot vidite (in z zadovoljstvom mi je razkazal svoj studio) se bavim tudi z raznimi tehnikami, z akvareloom, tempero, grafitom, oljem, moji motivi so predvsem krajina in tihožitja, tudi kakšen portret. Delam kadar me zgrabi, po cele dneve zapored, pa spet teden dva nič. Nihiče me ne preganja razen seveda žilica ko se zbudi. V mojih letih je že tako...«

Ko sem se mu predstavil, sem mojstru pokazal izvod Primorskega dnevnika. Vedel je za naš časopis še iz prvih povojnih let v Trstu, vedel je za našo manjšino, pozna Spacala, vedel je za Černigoja in še za kakšnega starejšega iz slovenskih in splošno tržaških umetniških vrst. Ko sem se poslovil, me je povabil naj ga še kaj obiščem in naj mu seveda prišlem dnevnik v katerem bo objavljen njegov pogovor o njem in njegovih "muralesih", tej forneški posebnosti.

JOŽE KOREN

pisma uredništvu - pisma uredništvu - pisma uredništvu - pisma uredništvu

Preprečiti, da bi nestrpnost znova postala idealni teren za fašizem

Gotovo niso bili razlogi primernosti (ali še slabše oportunitizma), ki so mi doslej narekovali, naj se ne vključim v razpravo o simbolični gesti, ki so jo voditelji tržaške komunistične partije naredili na bazoviški fojbi. Spodbud je bilo in je še mnogo, velika spodbuda pa je predvsem okoliščina, da se o tem vprašanju soočajo gotovo demokratični sogovorniki, ki imajo sicer različna mnenja, a so gotovo osvobodjeni špekulativnih namenov.

Obstajali pa so — in delno še obstajajo — strah, da se zaradi nezadostnosti besed, zlasti tistih, ki jih uporabljamo v politiki, ne bi razumeli, kadar se lotevamo tako delikatnih vprašanj, ki vzbujajo globoke emocije; dvom, da bi se še enkrat vse skupaj končalo z verbalnim spopadom, ki bi ga označevali samo nesporazumi; bojazen, da bi nekdo na premeten način izkoristil to priložnost, da bi spodbujal nove razdore, na katerih bi se razbohotilo novo nasilje; neke vrste sramežljivost do tistega, ki še vedno trpi zaradi nezaljubljenih ran in hoče biti spoštovan v svoji bolečini. Potem sem bral kratek poseg Lucijana Malalana, tako trd in resničen, skop in iskren in sem se prepričal, da se lahko in mora izkoristiti ta dragocena priložnost za to, da po osebnih možnostih prispevam k razjasnitvi tako dramatičnih dogajanj; seveda brez pričakovanja, da bi rekli zaključno besedo. Pri nas so nacionalizmi, fašizem, nacizem, vojna in preganjanja povzročili drame, ki so bile - če je to sploh mogoče - še bolj žgoče in razdiralne kot drugod, saj so v mestih, po vaseh in celo v družinah sprožile še globlje zamere in sumničenja, sovraštvo in nasilje. Roditi se na večjezičnem in obmejnem območju, kjer se srečujejo različne kulture, ni nujno

privilegij, zlasti ne takrat, kadar ta različnost ni pogoj obogatitve, temveč alibi za kulturo nadvlade, pravi pravcati laboratorij rasizma; kadar se nekdo zadoži, da bo dan za dnem delil med ljudi strup razdvajanja. Tako so sed postane predmet sovraštva samo zato, ker govori drugačni jezik; in meja, ki si jo je izmislil človek zato, da je delil in vladal, dobiva tako simbolične, sakralne pomene in jo je torej treba braniti pred zunanjimi in tudi pred notranjimi sovražniki. Koliko bolečine je še, gospod Malalan, in srca tolikih ljudi, bolečine, ki zahteva spoštovanje! Toda nalaga nam tudi nalogo, da preprečimo, da bi bil tisti »kraj, ki so ga tržaške protislovenske sile demonsko izmalčili« (kot ste vi pravilno zapisali) še vedno uporabljan za rojevanje novih bolečin, nalaga nam, da razkrinkamo tiste, ki brez vsakršnega spoštovanja človeka zlorabljajo zgodovino za to, da ustvarjajo novo trpljenje in opravičujejo drugo nasilje. Strinjam se, gospod Malalan: hudiči na oltar niti šop kopriv. Tisti šopek cvetja ni bil položen zato, da bi razdril grob, temveč zato, da bi porušili tisti umeten oltar, ki je bil zgrajen zato, da bi se sovraštvo nadaljevalo.

Ne smemo se znašati nad tistim, ki zgreši - je govoril papež Janez XXIII. - ampak nad napako. Ganjen sem vsakokrat, ko se spominim besed, ki jih je znal izreči Bacheletov sin - blag in pravičen mož - na pogrebu svojega očeta, pokošenega od strelav Rdečih brigad. Hočem se jih spominjati: »Molimo danes tudi za tiste, ki so ubili mojega očeta, da bi - ne da bi karkoli odvzeli pravici, ki mora zmagati - bilo na naših ustnicah vedno samo odpuščanje in nikdar maščevanje, vedno le življenje in nikoli zahteva po smrti drugih.«

To ne pomeni izenačiti žrtve in preganjalce in še manj poskusa odvrnati odgovornosti, še zlasti v mestu, ki je moralno prenesti preveč prisilnega pozabljanja; prav tako ne pomeni zavajati iskanja resnice, ki jo - nasprotno - odstotnost špekulativnih namenov lahko le olajša. Skratka, oprostiti ne pomeni razgrniti sočutnega pregrinja-lja pozabe čez tragedije, vzroke in od-

govorne. Odpora proti fašizmu, vključno s slovenskim, ni povzročilo maščevanje, temveč pravica do svobode in pravičnosti. To so vrednote, okrog katerih lahko gradimo spravo, vendar je za doseg tega cilja potrebno "ribam nacionalizma" odvzeti vodo.

Gesta voditeljev komunistične partije je bila simbolična, pogumna in nedvoumna za zgodovino tistih, ki so jo naredili prav na poti sprave. Namen je, da se ponovno polastimo tudi težke dediščine trpljenja in žalovanja (pogosto uporabljane kot mlinskega kamna, ki naj vnaša med ljudi razdore in nestrpnost), da našo skupnost osvobodimo izsiljevanja in da lahko torej še glasneje in bolj prepričljivo vpijemo svojo obsodbo novega nasilja: kot tistega bolj subtilnega, a nič manj ponižujočega in bolečega, ki se še danes izvaja proti Slovincem. Moj antifašizem se ni rodil iz sovraštva, temveč iz zavesti o gorju, ki ga je povzročil fašizem. Moja demokratična angažiranost mi nalaga, da preprečim, da bi nestrpnost - z novimi imeni in naličji - znova postala idealni teren za gojitev novih oblik plazečega se fašizma.

LUCIANO CESCHIA

Bodimo trdni Slovenci

Sem eden izmed tistih Slovencev na Tržaškem, ki so bili sami udeleženci NOB, pa še očeta sem izgubil med vojno. Ne moje neizživete mladosti in ne očeta mi še tako poklanjanje spominu na žrtve ne more vrniti, zato sem po svoje ubral pot življenja, brez vključevanja v kakršnokoli stranko. Boj stranke je boj za neko idejo, je v bistvu tudi boj posameznika in ko sem spoznal, kako se posamezniki v strankah borijo samo za svoje lastne koristi, pa so takrat, ko željen cilj dosežejo, pripravljene zatajiti samega sebe, se mi je vse porušilo. In tak primer se mi zdí bazoviška fojba. Sprašujem se, čemu se senator Spetič s člani delegacije ni poklonil ob grobu Mussolinija, tako bi še bolj dokazal, kako smo proti vojnam in nasilju, za mir, sožitje... kot

pravi Miloš Budin v prispevku »Na vprašanje fojbe lahko danes gledamo povsem umirjeno«. Ne strinjam se z njegovimi tezami, soglašam, da smo NOB poveljevali, da smo zamolčali napake in slabosti, pa krivice, ki so se rojevale tudi med partizanskimi borci - naj se danes tudi ta plat medalje razkrije, da bo zgodovina dobila popolnejšo podobo - ne moremo pa kot zločinci stopati na mesto zločina. Taka misel se mi je utrnila ob uradnem poklonu na fojbi.

Zločinci nismo bili in da je danes boj Slovencev za narodnostne manjšine tako skromen v Italiji, da ni vidnih uspehov pri zaščiti naših pravic, smo tudi Slovenci sami krivi. Kolikim je raznarodovalna politika Mussolinijeve Italije poitalijančila priimek, pa so mu zvesti tudi po osvoboditvi izpod fašističnega nasilja in ne izkoristijo demokratične pravice, ki nam jo daje vlada. In koliko je družin, ki jim je v otroštvu mati pela slovenske pesmi, pa so svoje otroke dali v italijanske šole in ti skorajda ne znajo spregovoriti slovensko.

Kdo nam torej krati pravice, vlada? Nismo sami dovolj nemarni in nas je sram v vsakodnevem življenju priznati najprej da smo Slovenci? Sam vem, da me takrat, ko čutim pri drobnih delih, kako Slovenci zatajijo slovenstvo, pa jih okragam in opozorim, označijo za nacionalista. Ne, v nobeno stranko ne bom šel, da bom izbral pravice Slovencev, ostal bom sam bojevnik, ki bo že ob telefonskem klicu, ko se mu Slovenec oglasi s »pronto«, odreagiraj s kritiko, čeprav mi to zamerijo. Torej rešitev ni v tem, da se bomo ustavljali pri spomenikih naših sovražnikov iz preteklosti in pri grobovih, ki smo jim jih sami skopali - pa čeprav Budin pravi, da moramo nanje danes drugače gledati - ampak predvsem v tem, da ostanemo v sebi, v svoji notranjosti in v odzivanju zavedni Slovenci. Prepričan sem, da na Južnem Tirolskem narodnostnih pravic niso izbrile stranke, izbrili so jih sami ljudje, ki jih ni sram, da so bodisi Slovenci, Italijani ali Nemci.

Vsakega človeka globoko spoštujem in danes dobro vem, da so vojne po-

vsod ne zaradi ljudi, temveč zaradi posameznikov, tistih, ki vladajo in postanejo v svoji oblastniški požrešnosti neusmiljeni, zanetijo meddržavne in mednacionalne spore in pahnejo nedolžne ljudi v boj za njihove ideje. Proti takim vladnim katastrofom se borimo, kot posamezniki pa ostanimo pošten in delovni ljudje, kot znamo to biti in v kar nas silijo tudi zakon preživeti. Slovenci pa bodimo še povrh trdni Slovenci, pa ne bo treba ne fojbe uradnih delegacij ob njih, da bi dokazovali svojo predanost miru in sožitju.

MILAN TUL
Mačkolje

Pri ustanovi za spoznavanje slovenskega jezika in kulture

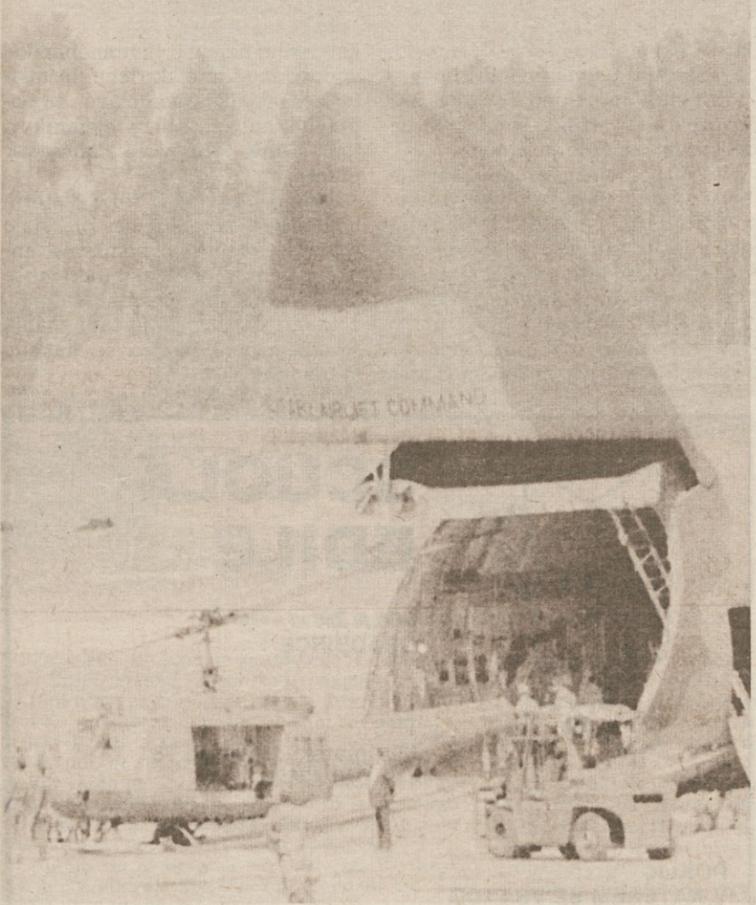
Vpisovanja v tečaje slovenščine

Italijanska ustanova za spoznavanje slovenskega jezika in kulture obvešča, da je po poletnem premoru spet začela svojo redno dejavnost. Med drugim so se že začela tudi vpisovanja v tečaje slovenskega jezika vseh stopenj za odrasle in otroke.

V okviru svojih inštitucionalnih dejavnosti pa nudi Italijanska ustanova za spoznavanje slovenskega jezika in kulture tudi možnost brezplačnih tečajev konverzacije v slovensčini in razne druge olajšave za dijake in študente, za mlade, ki še niso dopolnili 18. leta starosti, za brezposelne in za člane sindikalnih organizacij CGIL, CISL in UIL.

Tajništvo Italijanske ustanove za spoznavanje slovenskega jezika in kulture, ki ima sedež v Ulici Vadirivo 30 (drugo nadstropje), je za javnost odprto vsak dan razen sobote od 17.30 do 19.30.

Kolumbijski mafijaši so gotovo ena svetovnih finančnih velesil

Američani so zagotovili kolumbijskim oblastem izdatno materialno pomoč

Zadnji ukrepi ameriškega predsednika Busha v borbi proti mamilonu in proti kolumbijski mafiji, ki se združuje v tako imenovanem kartelu iz Medellina, so mafijaše še bolj razkačili. Bush je obljubil kolumbijskim oblastem tudi denarno pomoč, ne samo vojaško, vendar že dejstvo, da je v Bushevem programu predvidenih 8 milijard dolarjev za ves načrt boja proti mamilonu, jasno kaže, da se finančna sredstva, ki jih ima na voljo kolumbijska vlada, še zdaleč ne morejo primerjati s sredstvi, s katerimi razpolaga mafija. Po zadnjih podatkih je letni izkupiček trgovine z mamilonom (kokainom, heroinom in hašišem ter marihuano) približno 15 do 17 milijard dolarjev, od katerih odpade na medellinski kartel približno 4 milijarde dolarjev. Že te številke govorijo o neravnopravnem

boju, ki ga bje Kolumbija v prvi vrsti, pa tudi države, v katere je mamilo namenjeno. Mafija lahko kupi vso kolumbijsko vojsko in policijo zraven, poleg tega, da ima svojo privatno vojsko, s katero se kolumbijske oblasti morajo vsakodnevno spopadati. Pri vsem tem ne gre pozabiti, da Kolumbija ni med glavnimi proizvajalci kokaina, da zamenjajo gojenje listov z gojenjem kakršnekoli druge kulture, vendar je doslej bilo vse zaman.

Pa zakaj se prav Kolumbija mora soočiti s prisotnostjo največjih prekup-

čevalcev z mamili? Država leži na skrajnem severu Latinske Amerike in je nekje obvezno križišče, na katerem se križajo poti velikih pošilk mamil, ki so namenjene v ZDA tako po morju kot po kopnem in po zraku. V kolumbijskih pragozdovih se skriva tudi cela vrsta čistilnic, v katerih drogo čistijo, predem jo pošljejo naprej. Kolumbijska mafija razpolaga s celo floto letal, s katerimi pošilja mamila naprej. V zadnji ofenzivi so kolumbijske oblasti zasegle med drugim kakih 80 letal, ki so skrbela za prevoz mamil. Da mafija nima problemov z denarjem, priča že dejstvo, da so v svoji mirovni ponudbi trgovci s smrtjo ponudili vladi, naj kar zadrži letala in avtomobile in drugo »mehanizacijo«, ki jo je zaplenila, samo da jih pusti pri miru.

Narkosi, kot jih svetovna javnost želo na široko kliče, se najbolj bojijo, da bi jih Kolumbija v primeru aretacije izročila ZDA. V Ameriki namreč njihov denar zaleže mnogo manj in se z mnogo večjo težavo izognejo pravični kazni. Zato so tudi zagrozili, da bodo za vsakega narkosa, ki ga Kolumbija izroči ZDA, ubili deset sodnikov. Spričo vala atentov, ki je te dni zajel deželo ni nobenega dvoma, da se mafija ne šali in da svojo grozno jemlje smrtno resno.

ZDA, ki so največje tržišče za razpečevalce mamil, nudijo trenutno kolumbijskim oblastem dokajšnjo pomoč. Poslali so kakih sto svetovalcev, ki jih v Kolumbiji imenujejo »civilne«, v ZDA pa »vojaške« ter večjo količino opreme za boj proti mafiji. Marsikdo v ZDA zagovarja odločen poseg ameriških oboroženih sil v Kolumbiji, napad na postojanke narkosov in uničenje nasadov koke. Mnoge pa še skeli nezaceljena rana Vietnama in so zato mnogo bolj previdni, ko je govor o posegu na ozemlju neke druge države. Poleg tega je tudi druga svetovna velesila, SZ, dala jasno vedeti, da sicer podpira vsako obliko boja proti širjenju mamil, vendar opozarja na dejstvo, da v nobenem primeru ni opravičljiv vojaški poseg izven meja domovine. V sedanjem obdobju, ko je proces popuščanja napetosti in sporazumevanja med državama v polnem teku, noben trezen politik v Ameriki najbrž neče prevzeti odgovornosti za ponovno ohladitev odnosov med velesilama.

Spopad med narkosi in kolumbijskimi oblastmi, za katerimi stoji ves industrializirani zahod, ki ga še kako žuli vprašanje narkomanije, je odprt in v tem trenutku ne more nihče predvidevati, kdo bo zmagal. Izhod iz tunela, kljub Bushevemu načrtu, je še zelo daleč.

Zaton Medellina, prestolnice kolumbijskih narkomafijašev

Pred izbruhom totalne vojne med kolumbijskimi oblastmi in trgovci z mamili je bil Medellin s svojimi luksuznimi vilami nekakšen južnoameriški Saint Moritz na ekvatorju. Od vsepovsod je bilo vidno veliko bogastvo, urejenost gosposkih stanovanjskih naselij pa se je lahko kosala z najbolj luksuznimi četrtmi v znanih evropskih in ameriških mestih.

Medellin je tak tudi danes, toda to je le še zunanji videz. Vojna napoved trgovcem z mamili je mesto, ki je središče kolumbijske narkomafije, dobesedno ohromila. Za prebivalce velja policijska ura, pred luksuznimi vilami, ki naj bi bile zgrajene z narkodolarji pa stojijo stražarji, ki varujejo zaplenjeno imetje trgovcev z mamili. Nekdanjih stanovalcev ni na spregled in kolumbijska vojska ter policija trdita, da naj bi pobegnili v Panamo ali Brazilijo.

Toda večina prebivalcev tega mesta je prepričana, da se voditelji zločinskega kartela iz Medellina skrivajo doma, v enem izmed številnih bunkerjev, ki so zgrajeni pod mnogimi vilami prav z namenom, da se v primeru potrebe umaknejo »na varno« pred nezahvalnimi obiskovalci. Verjetnost, da se »šefi« skrivajo v bližini, je precejšnja, saj naj bi bili prav tu najbolj varni. V njihovi »službi« so namreč številni policijski in vojaški oficirji ter krajevni upravitelji. Po dokaj zanesljivih podatkih pa za kolumbijsko mafijo dela na tak ali drugačen način kar 30 odstotkov vsega prebivalstva v Medellinu.

Značilen je primer enega izmed narkotrgovcev Rodrigueza Gacha. Policija je ob preiskavi uradov nekega njegovega podjetja odkrila, da Gacha na najrazličnejše načine nadzoruje več kot petdeset podjetij, ki se ukvarjajo s proizvodnjo živil, gradbeno dejavnostjo, financiranjem ter zračnim in rečnim prometom. V vseh teh podjetjih je zaposleno nekaj tisoč ljudi, med kate-

rimi se mnogi najbrž niti ne zavedajo, da delajo za kolumbijsko mafijo.

V Medellinu pa ima svoj center tudi »kralj« narkotrgovcev Pablo Escobar Gaviria. Ta si je ravno pred izbruhom totalnega spopada v strogem središču zgradil dve imponantni palači, ki v katastru nista niti zabeleženi, uradno pa je kot lastnica vpisana triletna Escobarjeva hčerka Emanuela. Ena od palač, z velikimi temnimi kristalnimi površinami, je namenjena za urade, druga, zgrajena iz bleščečega belega kamna, pa je bila zgrajena za luksuzno bivališče voditelja zločinskega kartela. Stanovanjska zgradba ima tudi dobro zakrit skriven izhod, ki kot v srednjeveških gradovih omogoča bliskovit beg v primeru potrebe.

Na medellinskih ulicah danes ni več mercedesov in luksuznih džipov. Njihovi lastniki so jih spravili v garaže, da ne bi z njimi po nepotrebnem vzbujali pozornosti pri vojaških patrolah. Ti luksuzni avtomobili so izginili tudi z ulic, ki vodijo proti Pobladu in Envigadu, dveh luksuznih stanovanjskih ter poslovnih naselij, kjer so novi medellinski bogataši s pomočjo narkodolarjev zgradili svoje blindirane vile in postavili velikanske steklene palače, v katerih »domujejo« banke in supermoderne uradi. Tu živijo managerji trgovine z mamili. Gre za stotino uglednih prebivalcev Medellina, ki upravljajo finančne družbe, banke, gradbena podjetja in so uradno pred zakonom povsem čisti, čeprav ni nobena skrivnost, da ogromna sredstva, s katerimi upravljajo, niso nič drugega, kot »oprani« narkodolarji.

Podoba razkošja in bogastva pa se povsem izgubi, če se podamo v predmestja, ki se vzpenjajo na pobočjih zelenih gora, ki obkrožajo mesto. Tam realnost predstavljajo bedni življenjski pogoji in vsakodnevni boj za golo preživetje. V teh naseljih »kralji« kolumbijskega kokaina novačijo svoje mlade gangsterje, ki so za majhno pla-

čilo pripravljeni storiti kar koli. Zato ni čudno, da v tem zemeljskem raji, kot tudi imenujejo Medellin, dnevno ubijejo približno 60 oseb. Vsi ti mrtveci, pa naj gre za znane ali neznanne osebe, plačujejo krvavi davek v neizprosni vojni, v kateri so v igri milijarde dolarjev, ki jih kolumbijski narkotrgovci zaslužijo s prodajo kokaina predvsem na severnoameriškem trgu.

Italijanska javnost razklana med strogostjo in toleranco

RIM-Na področju politične razprave o boju proti velikemu družbenemu zlu današnjega časa, to je mamilonu, se v Italiji verjetno pripravljajo še ena vroča jesen. Podobna, ali še bolj vroča kot lani ob tem času, ko je politični tajnik socialistične stranke Bettino Craxi po povratku iz Združenih držav Amerike sprožil val polemik s svojo vizijo tega dramatičnega problema. Tedaj so ga očitno očarali in navdušili strateški pogledi tedanjega predsednika Ronalda Reagana, ki je pridigal, kako je treba vseprek udariti proti vsem, ki imajo tako ali drugače po rokah smrtonosne snovi (pa naj gre za veletrgovce, prekupčevalce, razpečevalce ali navadne uživalce). Tokrat pa je Craxija (in mnoge druge) spet spodbudila Amerika, kjer je Reaganov naslednik Bush v prejšnjih dneh nekako prešel »od besed k dejanjem«, ko je svojemu ljudstvu po televiziji obrazložil širokopotezni (in denarno bogati) program boja proti narkomaniji ter to svoje ljudstvo hkrati pozval na pravo križarsko vojno proti zlu stotletja.

Tudi v Italiji bi bilo treba torej končno preiti od besed k dejanjem, je poudaril Craxi prejšnje dni, ko se je razgovarjal s perujskim predsednikom Alanom Garcio. Da bi bilo treba dejansko odločneje ukrepati, se v Italiji menda strinjajo vsi. Vprašanje pa je, kako ukrepati. Ali na podoben način, kot je ukrepala Amerika? Prav okrog tega vprašanja se bo v kratkem razvnela, kot ni težko predvidevati, silovita politična bitka.

Sprožila se je, kot rečeno, že pred letom dni. Po povratku iz ZDA je reaganovski navdihnjeni Craxi podrezal italijansko javnost, ki se je že dalj časa pripravljala, da bi z ustreznimi zakonodajnimi posegi skušala zaveziti naraščajoči in vse bolj zaskrbljujoči pojav narkomanije v Italiji. Vlada je tedaj predstavila svoj zakonski osnutek, ki nosi ime svoje predlagateljice ministrice za družbene zadeve Rose Russo Jervolino. Razprava okrog tega osnutka ter glavnih smernic, ki so ga navdihovale, je postala v hipu razbeljena. Izoblikovala se je resna in vznemirljiva dilema: ali naj bo odločen boj proti mamilonu usmerjen proti mafijam in njihovim armadam velikih in malih prekupčevalcev ter hkrati v korenito odpravljanje družbenih pogojev, v katerih se narkomanija z lahkoto oprime družbenega tkiva ter širi kot rakasto obolenje (brezposelnost, slabšanje družbenih odnosov ipd.), in seveda v široko družbeno preventivno politiko pomoči narkomanom in njihove prevzgoje. Ali pa naj se udari po vseh, ki se ukvarjajo z mamili. Pa naj bodo to brezobzirni zločinski prekupčevalci in razpečevalci, ali pa tudi vsi tisti, ki so iz obupa, zaradi neurejenih družbenih in družinskih razmer ali iz drugih razlogov padli v neizprosne kremplje odvisnosti od mamil.

Italija se je na mah razklala v dva tabora. Na eni strani so se za zastavonošo Craxijem razvrstili njegovi socialisti, velika večina demokristjanov in (s sicer določ-

nimi pomisleki in distinguo) tudi druge stranke večine, ter misovci. Proti takšni križarski viziji, ki ne dela pravih razločkov med krivdami, pa so se postavili komunisti, zeleni, radikalci in demoproletarci ter marsikdo tudi iz katoliških vrst, ki je iz lastnih izkušenj trdega dela med narkomani spoznal, kateri so pravi vzroki zaskrbljujočega širjenja narkomanije in kako se je treba lotiti zdravljenja tega pojava.

Zakonski osnutek poštenomislečje Jervolinove je tako običal v močvari polemik. Busheva vojna napoved bo prispevala, da ga bo Andreottijeva vlada v kratkem spet potegnila na dan in vrgla v parlamentarno arenno. Craxi je že krenil v napad. Alanu Garcio je dejal, da so mamila mednarodni in ne samo ameriški problem. Zato se mora tudi Italija zganiti in po enem letu jalovih polemik kreniti na pot konkretnih ukrepov. Ukrepati pa mora prav tako odločno in s trdo roko, kot nas učijo ZDA.

Njegov privilegirani sogovornik Arnaldo Forlani mu je tako zagotovil svojo podporo. Na prazniku prijateljstva v Firencah je zadržal, da bo KD takoj po poletni obnovitvi parlamentarne dejavnosti prav gotovo složno podprla zakonski osnutek. Pri tem seveda ni pozabil omeniti, da je tudi po njegovem ne samo trgovanje z mamili temveč tudi njihovo uživanje kaznivo dejanje.

Sicer pa kaže, da v vladi ne bo popolnega soglasja glede Bushevih metod. Republikansko glasilo je namreč te dni objavilo članek, ki je dokaj kritičen do ameriške strategije. Tudi med nekaterimi laičnimi krogi se torej širi nekakšno nezaupanje za programe, ki predvidevajo večje denarne vsote za gradnjo zaporov kot pa za zdravljenje in prevzgojo narkomanov ter za odpravljanje družbenih vzrokov narkomanije.

Ne samo nazaupanje, temveč odkrit odpor proti tem metodam pa je čutil med komunisti, radikalci in demoproletarci ter tudi med nekaterimi katoličani. Značilen je bil v tem pogledu poseg ustanovitelja slovite turinske skupine Abele don Luigija Ciottija, ki je ostro kritiziral Bushevo strategijo, ki ne išče družbenih razlogov narkomanije, temveč stremi le po represivnih ukrepih. Pannella je polemično ošvrknil socialiste, češ da si želijo s svojim zadržanjem zagotoviti »Bushevo nagrado« za neumnost. Tajnik antiprohibicionističnega gibanja Del Gatto pa je dejal, da je zakon Craxi-Jervolino jasen dokaz odvisnosti italijanske vlade od Bele hiše. Najbolj ostru so demoproletarci, ki napovedujejo ljudski referendum v primeru, da bi prodl represivni zakon.

Argumentov za nov politični spopad je torej na pretek. Izid je zaenkrat še negotov. Jasno pa je, da je tudi v tem primeru v igri ne le reševanje nekega izjemno resnega in bolečega družbenega problema, temveč v nekem pogledu tudi usoda medčloveških in družbenih odnosov pri reševanju velikih dilem človeštva.

Varnostne mere v Kolumbiji so zelo stroge, še zlasti na letališčih: posnetek je z letališča v Bogoti

V priredbi javnih in zasebnih zavodov in ustanov

Pouk se začne tudi v poklicnih šolah

Goethe Institut je nemška kulturna ustanova, katere naloga je širiti sodelovanje Nemcev s tujci in s tem v zvezi skrbeti, da se tujci naučijo in privadijo nemškemu jeziku. Še pred letom 1951, ko je bil Goethe Institut ustanovljen v Münchnu, so razne nemške kulturne ustanove pošiljale v tujino učitelje nemščine.

Od leta 1951 pa so te pobude organizirane na osrednji ravni. Goethe Institut ima svoje podružnice v 67 državah. Podružnic je seveda več, saj v nekaterih državah so podružnice v več krajih. V Italiji so podružnice v Trstu, Firencah, Genovi, Milanu, Neaplju, Palermu, Rimu in Turinu. Vsako leto je v italijanskih podružnicah 6.700 učencev.

Goethe Institut ima podružnice tudi v Nemčiji. Tam prirejajo in-

tenzivne tečaje za tiste, ki bi se radi izpolnili v nemškem jeziku. Tako v Nemčiji kot v tujini prirejajo izpopolnjevalne tečaje za učitelje nemškega jezika.

V tem velikem inštitutu prirejajo jezikovne tečaje raznih stopenj. Da bi bil pouk nemščine bolj privlačen za otroke skrbijo za istočasno športno vzgojo, ki seveda poteka v nemškem jeziku.

Tržaška podružnica Goethe Instituta daje tistim, ki so z uspehom dokončali tečaj nemščine Zertifikat Deutsch als Fremdsprache (ZDaF).

Letos so v Trstu uvedli tudi specializirani tečaj nemškega trgovskega in gospodarskega jezika. Tega prirejajo v sodelovanju z Italijansko-nemško trgovinsko zbornico v Milanu. Kdor ga bo dokončal z uspehom bo dobil diplomu z naslovom Wirtschaftsdeutsch.

V prihodnjih dneh se bodo odprla vrata šolskih stavb. V šolah raznih stopenj se bodo otroci in odrasla mladina naučili vse, kar je predvideno v programih, ki so jih izdelali v pristojnem ministrstvu za javno vzgojo. Sorazmerno malo pa je poklicnih in strokovnih šol, v katerih bi se učenci naučili praktičnega poklica. V državnih šolah, tudi v strokovnih, programi še vedno temeljijo predvsem na teoretičnem pouku. Zaradi tega se velikokrat mlad človek z diplomu v roki po končanem obveznem ali drugostopenjskem neobveznem pouku znajde zares na cesti. Vrh vsega je treba vedeti, da na tržišču ni veliko delovnih mest za knjigovodje, geometre, industrijske ali druge izvedence, za vse tiste, ki imajo v rokah diplomu z zvanečim naslovom.

Kako torej na delovno mesto, pa čeprav to ne bo odgovarjalo diplomu, ki si jo je po tolikih letih študija pridobil mlad človek?

Prav zaradi tega so nekatere zasebne ali javne ustanove dale pobudo za prirejanje intenzivnih tečajev. Nekateri so izpopolnjevalni, drugi pa začetniški.

Taki tečaji so tudi v slovenskem jeziku. Prireja jih Slovenski deželni zavod za poklicno izobraževanje. Tečaji so v Trstu in v Gorici. To so tečaji za uradnike v uvoznih-izvoznih podjetjih, za marketing in management, za uporabnike kompjuterjev, za bančne uradnike, in še več drugih. Tu so tudi strokovni tečaji za splošno kmetovanje, za vinogradnike, živinorejce, čebelarje, za obdelovalce kamna. itd. Slovenski deželni zavod je v prejšnjih letih zabeležil lepe uspehe.

V takih tečajih vzgajajo bodoči strokovni kader. Zidarjev je pri nas vedno manj. Njihova povprečna starost je nad petdesetimi leti. Zaradi tega so delodajalci in sindikati ustanovili skupno šolo za gradbince. Mladi tečajniki imajo nekaj teoretskega pouka, največ pa seveda strokovnega. V programu tečaja je veliko praktičnega pouka. Jutri bodo dobri zidarji. Vrh vsega pa jim delodajalci zagotovijo hitro zaposlitev.

Isto velja za gostince. V gostinskih šolah v hotelu pod Nabrežino in v Gradežu sta šoli za natakarje,

kuharje, hotelsko osebje. V njih se je učilo tudi precej mladih slovenskih fantov in deklet, ki so kasneje prevzeli gostilno staršev in v njej sedaj uspešno poslujejo.

Velik pomen ima danes obrtna dejavnost. V naši deželi je veliko mladih našlo zaposlitev v obrtnih delavnicah, tudi ker je obrtnikom šla na roko deželna vlada, ki je finančno podprla takšno novačenje mladih delavcev.

V raznih zavodih in šolah se prirejajo tečaji za mlade mehani-

ke, lesne delavce, avtomehanike, vodovodne in električne inštalaterje, specializirane delavce za popravila televizijskih sprejemnikov, itd. Takih tečajev je danes kar precej.

Veliko pa je tudi šol v katerih učijo tuje jezike. Pri nas prihajajo v poštev predvsem nemščina, angleščina in francoščina, Italijani se uče slovensčine in srbohrvaščine, nekateri pa si zaželijo tudi znanja ruščine, španščine in še kakega drugega jezika.

E.F.F.E.R.M.I.

**uradno priznan
jezikovni licej**
sedež državnih izpitov
**tehnični zavod
za računovodje**

uradno priznanih
vseh pet let

**srednja šola
za nadoknadenje
izgubljenih let**

geometri - knjigovodje - učiteljišče
liceji - vrtnarice - srednja šola

**informatika
poklicni tečaji**

tajništvo podjetja
programerji IBM - strojepisje
stenografija - jeziki
knjigovodstvo - aranžerstvo
finančni svetovalci

VPISOVANJE
v dnevne in večerne tečaje:
NOV SEDEŽ
TRST - UL. LAZZARETTO VECCHIO 24
TEL. 040/307440 - 307416

ZALJUBLJENI V NEMŠČINO
Z GOETHEJEM V SRCU SPOZNAŠ NEMŠKI JEZIK

TEČAJI TUDI ZA OTROKE

TRST — Ul. del Coroneo 15 — Tel. (040) 732057

Vpis v tečaje od 18. do 29. sept.
od 16.00 do 19.30 (razen ob sobotah)

Sedeži v Italiji: Firenze, Genova, Milan,
Neapelj, Palermo, Rim, Turin, Trst

**GOETHE-
INSTITUT**

ENFAP

ENFAP
ENTE NAZIONALE
FORMAZIONE
E ADDESTRAMENTO
PROFESSIONALE

DRŽAVNA
USTANOVA
ZA POKLICNO
IZOBRAŽEVANJE

TRST — Ul. sv. Frančiška 25

ŠOLSKO LETO 1989-90

DNEVNI TEČAJI:

- URADNIKI - administrativno delo v uradu - dveletni tečaj
- OPERATERJI PROGRAMERJI - dveletni tečaj
- ELEKTRIKARJI ZA CIVILNE IN INDUSTRIJSKE OBJEKTE - dveletni tečaj
- TERMOVODOVODNI INŠTALATERJI/HLADILNIKARJI - dveletni tečaj
- ELEKTRONSKI TEHNIKI - triletni tečaj

POPOLDANSKI IN VEČERNI TEČAJI:

- OPERATERJI NA P.C. RAČUNALNIKI
- VODENJE OBVEZNIH KNJIG
- STROJEPIJSJE
- OPERATERJI RAČUNALNIŠKIH SISTEMOV
- UPRAVLJANJE VIDEOTERMINALOV
- IZPOPOLNENJE PROGRAMSKI JEZIK "BASIC"
- TEHNIKI ZA PROGRAMSKO OPREMO (SOFTWARE)
- TOOLS (programi za osebno produktivnost)
- SPECIALIZIRANI OPERATERJI ZA UPRAVLJANJE PODJETIJ
- NASTAVITEV MIKROPROCESORJEV ZA AVTOMATIZACIJO V CIVILNIH IN INDUSTRIJSKIH OBJEKTIH

Tečaje denarno vzdržuje Dežela Furlanija-Juljska krajina. Informacije daje tajništvo, Ul. sv. Frančiška 25 - tel. 762155 - 767503
od ponedeljka do četrta 10.00-12.30 in 17.00-19.30

**SCUOLA
EDILE**

ŠOLA ZA
GRADBINCCE

TRST
Miramarski drevored 98
Tel. 040/43626

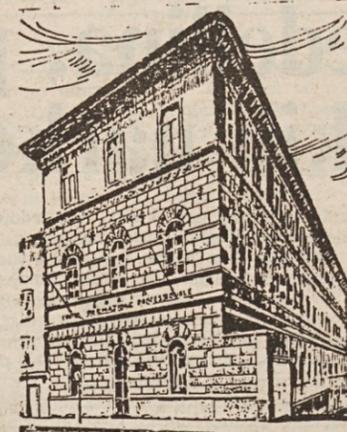
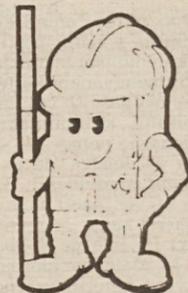
**POKLIC
V KATEREM SE VSAKDO
IZKAŽE S SVOJIMI
IDEJAMI IN USTVARJALNOSTJO**

VPISOVANJA SE NADALJUJEJO
brezplačna vpisnina
in obiskovanje

TEČAJI ZA:

**zidarje, polagalce ploščic,
tesarje, gradnjo montažnih
objektov.**

Zajamčena zaposlitev pri tržaških podjetjih,
ki skupno s sindikati upravljajo šolo.

ENAIP

FURLANIJA-JULJSKA KRAJINA

Center
za poklicno
usposabljanje
Trst

Ul. dell'Istria 57
tel. 765285

TEČAJI ZA ODRASLE

TEČAJI ZA SPECIALIZACIJO IN IZPOPOLNJEVANJE

INFORMATIKA — OSNOVE UPRAVLJANJA - INTEGRALNI
PRODUKTI - TEHNIK CAD - OSNOVE UPRAVLJANJA III -
KOMBINIRANI JEZIKI (COBOL)

ELEKTRONIKA — ELEKTRONSKA VEZJA - ELEKTRONI-
KA V GOSPODINJSKIH STROJIH - USPOSABLJANJE PROG-
RAMIRANIH KONTROLORJEV

AVTOMOBILIZEM — ELEKTRONIKA V AVTOMOBILU

POST DIPLOMSKO UDEJSTVOVANJE
(za absolvente višjih šol)

TEHNIKI ZA INDUSTRIJSKI »OFFICE AUTOMATION«
TEHNIKI ZA UPRAVLJANJE IN »OFFICE AUTOMATION«

Informacije in vpisovanje v tajništvo šole od 9.00 do 12.00
in od 15.00 do 17.00 (sobota 9.00 - 12.00)

Gostovanje Ženske pevske skupine *Stu ledi* za zahodnem obronku Alp Z ljudsko pesmijo k drugi manjšini

Tržaške pevke med nastopom na trgu mesteca Apricale

Za vsako skupino je gostovanje v nepoznanem kraju uganka, včasih tudi tveganje, vedno pa tudi izziv, priložnost, ki se ji je težko upreti. Z Žensko pevsko skupno *Stu ledi* ni nič drugače, čeprav beleži ta skupina ogromno nastopov. Res pa je tudi, da je doslej v glavnem nastopala po raznih vaseh na Tržaškem in Primorskem, nekajkrat v Sloveniji s plesno skupino in le spomladi se je podala v Marzabotto skupaj z zborom in društvom od Domja, kjer imajo pevke vaje.

Vabilo, da bi skupina nastopala pri Okcitanjih je posredovala ZSKD pozno spomladi. Ob navdušenju dogovarjanje ni bilo težko, časa za pripravo pa je bilo tudi dovolj. Kot se običajno dogaja pri vseh zborih in skupinah, je bil načrt za vaje zastavljen pravočasno in resno, na koncu pa je - že spet kot običajno - zmanjkovalo časa. »Samo še en teden bi potrebovali...« je pripomba, ki jo poznajo vse skupine in vsi vaditelji ali dirigenti.

Drugo vprašanje je predstavljal repertoar. ŽPS *Stu ledi*, poje izključno ljudske pesmi v različnih narečjih, motivi so enostavni, včasih lahko

monotoni, ker ni to visoko umetniško izvajanje, ko lahko nudi že glasba dovolj užitek. Tako je Tatjana Blokar, ki zadnje čase vodi skupino, za gostovanje sestavila repertoar najznačilnejših primorskih pesmi z dodatkom nekaj zahtevnejših pesmi iz drugih slovenskih pokrajin, kar naj bi nudilo poslušalcu čimbolj popolno sliko slovenskega pevskega izročila. Izkazalo se je, da je bila izbira posrečena in da je ljudska pesem lahko še vedno dovolj sprejemljiva in razumljiva tudi v nedomači sredini.

Odhod in vožnja po avtocesti sta bila po svoje nezanimiva in včasih celo dolgočasna. Pot je bila tudi priložnost za krajšo vajo v kombiju, v katerem je voznik (Furlan po rodu) stojično prenašal tako živahen ženski klepet kot precej glasno pevsko vajo. Težave so se začele tik pred ciljem, v bližini Apricaleja, mesteca trg nad turističnim središčem Dolceacqua, nedaleč od Ventimiglije. Tik pod mestecem je kombi odpovedal, ker je voda enostavno... zavrela. Na srečo smo bili dovolj blizu, a sledilo je še nekaj organizacijskih zapletljivost. Organizator našega nastopa je bila tamkajšnja Občina, a župana nismo mogli iztakniti, ker je bil zaposlen s pripravami na marcialongo, ki je bila na sporedu naslednjega dne. Vseskozi se nam je vsiljeval občutek, da so naši organizatorji (tudi v najbolj revnem društvu) in naši občinski možje (tudi v najmanjši občini) pozornejši, vsako skupino počakajo, sprejmejo, jo

pospremijo do prenočišča, skratka tu pri nas smo res odlični organizatorji!

Še zadnji drobec slabe volje je izginil ob nastopu. Trg, na katerem smo se mudili že popoldne, so zvečer osvetljevale drobne lučke, da je postal zelo sugestiven, akustika je bila dovolj dobra, občinstvo pa prisrčno in pozorno. Nadvse prijetnemu nastopu, ki ga je občinstvo hvaležno nagradilo s toplim aplavzom, je sledila zakuska prav tako na trgu, medtem ko so se nam ljudje prijateljsko približali. In tu presenečenje: med občinstvom sta sedela Mačkoljan, ki se je seveda tudi predstavil, in starejši gospod, ki je obiskoval gradbeno šolo v Ljubljani in ima sorodnike v Strunjanu. Svet je pač majčken!

Naslednji dan smo se iz Dolceacqua, kjer smo prenočevali, torej iz Ligurije, morali premakniti po Franciji, tod vodi namreč najkrajša pot, v Piemont, v kraj Coumboscuro. Po poti nam je še nekoliko ponagajal kombi, kar nam je sicer nudilo odličan izgovor, da smo se ustavili za kosilo v mali francoski vasi v slikoviti dolini reke Roje. Naj mimogrede povem, da se skozi to dolino vleče dokaj ovinkasta pot, ki se dvigne čez 1500 metrov in se približa francosko-italijanski meji po nekaj kilometrov dolgem predoru. V Italiji smo se spet začeli vzpenjati po strmi poti, kar je seveda ponovno spravilo vodo do vrelišča. Kljub tem drobnim težavam smo prišli do vasi Coumboscuro, ki je predstavljala pravo presenečenje celotnega gostovanja. Nastop je bil predviden v vaški cerkvi in prva skrb je bila vaja. Za oltarjem nas je že čakal topel čaj z medom, za kar so bila še posebno hvaležna grla, ki so tisti dan utrpela že nekaj sprememb temperature. Sledil je nastop, pri katerem nas je presenetila do zadnjega kotička polna cerkev. Občinstvo je bilo že spet nadvse hvaležno in prijetno, predsednik Provanalskega krožka pa nadvse prijazen in do nas pozoren. Takoj po zaključku nastopa je pred cerkvenimi vrati zaplesala domača folklorna skupina, ki sta jo spremljala godca. Zavrtele so se seveda tudi nekatere pevke. In šele tedaj smo pravzaprav začeli spoznavati gostitelje.

Predsednik domačega Krožka je učitelj Sergio Arneodo, oče šestih otrok. Njegova žena nam je tudi pripravila okusno večerjo, postregla pa nam je ena od hčerk. Enega od sinov smo spoznali pred cerkvijo, kjer je igral na harmoniko, vendar so tudi njegovi bratje in sestre člani skupine. Dve od deklet sta nam po večerji zapeli nekaj nadvse prijetnih ljudskih pesmi, medtem ko so fantje zaigrali nekaj motivov. Od prijetnega omizja nas je pregnala le pozna ura, sicer smo tudi vedeli, da imamo na razpolago še naslednje jutro. Po malici smo imeli na programu še ogled etnografskega muzeja, ki ga je družina Arneodo uredila v starem delu hiše. Muzej je sicer prostorsko skromen, vsebinsko pa nadvse zanimiv, ker poleg predmetov ponuja tudi precej literature v okcitanskem jeziku in nekaj zvočnega materiala, plošč, kaset in podobno. Coumboscuro je

COMUNITA' MONTANA INTEMELIA

Castelvittorio
ore 21 - Recital di
Liuto e Chitarra classica
di *Basilico Sergio*

Sabato 5 AGOSTO

Apricale
ore 21 - Gruppo Etnico
STU-LEDI
Centri e motivi tradizionali della Slovenia Italiana (Trieste)

Sabato 19 AGOSTO

Rocchetta Nervina
ore 21
Commedia Teatrale
della Compagnia Dialettale di Pigna

Giovedì 31 AGOSTO

tudi naslov mesečnika, katerega odgovorni urednik je seveda oče Arneodo. Izvedli smo se za delček družinske zgodovine. Dolina ne nudi možnosti za zaposlitev, oče Arneodo pa je skušal obdržati vse otroke v dolini. Zato so zasnovali obrtniško zadrugo. Ena od deklet obdeluje les, druga se ukvarja s tkanjem. Družina oddaja tudi sobe v slogu kmečkega turizma. Vse skupaj je čudovit dokaz družinskega vodenja vaškega gospodarstva in kulturne dejavnosti, istočasno pa neobičajen dokaz radoživosti in iznajdljivosti.

Mali turistični podvig kot prijetno dopolnilo

Vsako gostovanje je seveda tudi izlet, priložnost, da vidimo, slišimo, spoznamo, ne samo gostitelja in okolje, temveč vse, kar lahko najdemo na poti. Temu pravilu se niso mogle in tudi ne hotele izmakniti niti tržaške pevke.

Ko smo se vozile proti Ventimigliji, smo kljub precej neznoznim vročimi pogledovale proti Sanremu in sosednjim turističnim središčem s prikrito zavistjo do navadnih turistov, ki se ne morajo pokoravati urnikom in sestankom. Že ob odhodu pa smo si obetale skok v Monte Carlo, »k Štefi na kafe«, kot je ena od nas rekla. To smo tudi uresničile v nedeljo zjutraj, ko smo si lahko privoščile kratek oddih in ovinek. Čudovit pogled na morje nas je seveda navdajal z željo, da bi se kopale, kar seveda ni šlo. Zato smo si vsaj podrobno ogledale jahte in se pred njimi slikale. Tedaj smo tudi uzrle prav ob nabrežju tudi večji motorni čoln z Ginom Polijem. Ker je očitno doba oboževanja pevcev za nami, smo kot poštene Primorke raje zavile v sosednjo kavarno na pijačo.

Pravzaprav naj bi bila to edina izletniška pobuda, tako smo se dogovarjale, pri povratku pa se nam prav ni dalo domov in smo se ob alibiju, da kombi nujno potrebuje pregled, ustavile v Albi, drobnem in prijetnem mestecu, ki je prava domovina »tartufov« in barola. Sicer smo nameravale tudi na ogled mesta, a presenetil nas je dež, da smo se morale »zadovoljiti« s spoznavanjem kulinaricnih in vinskih karakteristik tega mesta. Prijeten hotel in vrline tamkajšnjih kuharjev so tudi popolnoma zabrisale spomin na vročino v kombiju, hrano v bifejih na avtocesti in razne druge drobcene, a zoprne nevšečnosti, ki jih je vseskozi preganjala naša dobra volja, da celo šofer ni mogel biti dovolj zaskrbljen zaradi tiste presnete vode, ki je v kombiju vseskozi silila proti vrelišču.

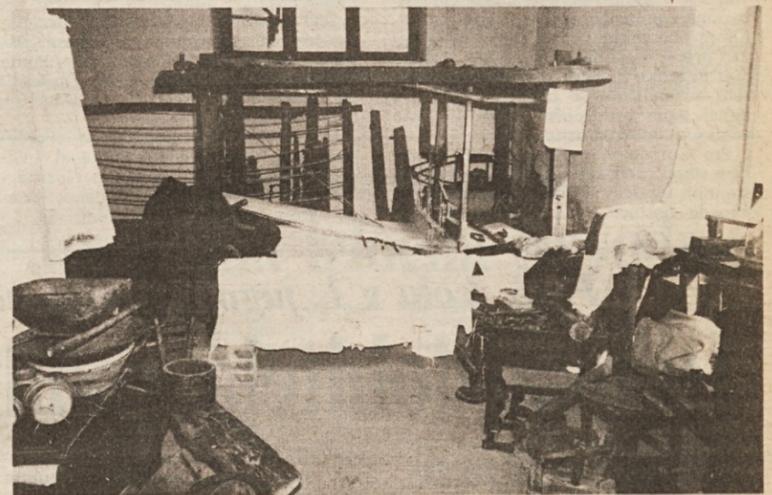
V 14 dolinah od Aoste do Ligurije živi okcitanska manjšina Z jezikom starih trubadurjev

Mislím, da ne bo odveč, če bom tu strnila nekaj podatkov o manjšini, ki živi v alpskih dolinah ob zahodni italijanski meji, nekako tako kot mi na vzhodni. Okcitanzi v Italiji živijo v logu kakih 150 km od Doline Aoste do Ligurije. Zanje pogosto uporabljajo tudi naziv Provanalci, kar zna včasih povzročati nejasnosti ali zmedo.

Kot je v našem Dnevniku lepo pojasnil Pavel Stranj prej v članku (14. 8. 1986) in nato v okviru svojega Manjšinskega mozaika (9. 12. 1987), so Okcitanzi v Italiji del širšega okcitanskega naroda, ki živi onstran Alp vse do Atlantika in Pirenejev. Na tem prostoru živi nad 12 milijonov prebivalcev, a le manjši del še govori okcitanski jezik. Okcitanska skupnost v Italiji šteje le kakih 200.000 oseb, a je narodnostno trdnjša, ker večina še uporablja okcitanski jezik in se čuti navezana na okcitansko kulturo. Kot omenjeno, živijo na pobočju Alp v štirinajstih dolinah, ki spadajo delno v pokrajino Turin, večina pa v pokrajino Cuneo. Na meji med tema dvema pokrajinama so še tri doline - Pellice, Germanasca in Chisone, ki so zibelka portestantskega dela Okcitancev ali bolje Valdežanov.

Provanalci so predvsem prebivalci istoimenske pokrajine v Franciji, ki sega nekako od Nice do Avignona. Zaradi kulturnega in gospodarskega pomena je ta pokrajina postala nekaj simbol celotnega okcitanskega območja, ki je veliko širše od same Provanse. Provanse se lahko ponaša, denimo, z Nobelovim nagradjencem za literaturo Frederikom Mistralom (l. 1904), predvsem pa je provansalsčina lahko ponosna na svojo svetlo preteklost, ki sega v dobo trubadurjev, ko je bila eden najbolj omikanih jezikov v Evropi. Na jugu Francije je tedaj prevladovala »langue d'oc«, na severu pa »langue d'oïl«. Sever je vsilil svojo politično oblast in z njo tudi jezik, istočasno pa je podredil okcitanščino na raven narečja, kot jezik revnih.

Okcitanski jezik ima nekaj sorodnosti s katalonščino, francoščino in italijanščino. Precej je umetnikov in intelektualcev, ki se poslužujejo tega jezika, tudi na italijanski strani, čep-

Kotiček etnografskega muzeja v Coumboscuro

rav mu ni bil nikoli dovoljen vstop v šole. Prav okrog jezika je pred kakimi 25 leti začelo tleti novo gibanje.

Ob spoznavanju te manjšine na zahodnem robu Italije se nam vseskozi vsiljujejo primerjave z našo manjšino. Svoje je prispevala tudi narava. V nekaterih dolinah nas mimogrede obda občutek, da se potikamo po Beničiji ali Rezi, še posebno ko nam domačini začnejo pripovedovati o problemu izseljevanja. Modernizacija in preselejevanje v mesta se vedno pojavljata tesno drug ob drugem, sicer velja tudi poudariti, da te alpske doline od meji s Francijo ne nudijo velikih gospodarskih možnosti. Tu se tudi sorodnosti z našo manjšino nehajo, kajti Okcitanzi v Italiji nimajo globljih korenin, na kakršne smo navajeni pri naši zgodovini, kot nimajo za seboj neke sorodne večine, naroda s svojo kulturo, ampak le francoske Okcitanice, ki jim ne morejo veliko pomagati.

Temelje edine današnje okcitanske stranke - Movimento autonomo ocitano - je postavil v duhu oporečnosti leta 1968 Francoise Fontan. Cilj tega

»osvobodilnega gibanja« MAO je (kot piše v njegovem statutu) priboritev posebne upravne avtonomije za okcitanske doline.

Druga »struja« ali »ideologija« je izrazito kulturna, usmerjena torej v ohranjanje kulture in v oživljanje ali ohranjanje kulturne dediščine. V njej deluje društvo intelektualcev Le Solestrelh z revijo Novel Temp.

Spet druga komponenta današnjega okcitanskega gibanja sloni na precej integralističnem sprejemanju krščanske vere in njenega vpliva na življenje skupnosti. Seveda sta tudi kultura in izročilo izredno važna. Sem lahko prištevamo Provanalski krožek v Coumboscuro, katerega gost je bila Ženska pevska skupina *Stu ledi*. V oddaljeni vasi, ki šteje komaj nekaj hiš in cerkev, se je v zadnjih letih razvilo zanimivo kulturno delovanje s svojim Festivalom (letos že v svoji 13. izvedbi) ali Festivalom evropskih etničnih skupnosti, z versko-ljudskimi prazniki, istoimenskim mesečnikom, etnografskim muzejem, folklorno skupino, glasbo, predvsem pa s svojo trdoživostjo in voljo po obstanku.

Svetovni atletski pokal

Zmagi ZDA in NDR

BARCELONA — Združene države Amerike med moškimi in Vzhodna Nemčija med ženskami so zmagovalke atletskega svetovnega pokala narodov.

Uspeh NDR ni bil vprašljiv niti pred pričetkom tridnevne prireditve na olimpijskem stadionu v Barceloni, moška ekipa ZDA (ki je povrh nastopila okrnjena) pa si je v dvoboju z Evropo končno zmago zagotovila šele v zadnjem dnevu. Odločilen je bil tek na nizkih ovirah. Prvak Kingdom je bil sijajen in le veter s hitrostjo 25 m na sekundo je preprečil, da bi njegov čas 12'87 veljal kot nov svetovni rekord. Nasprotno, evropski predstavnik, Poljak Nagorka zaradi poškodbe, ki jo je staknil med ogrevanjem, sploh ni štartal.

Za Evropo je v nedeljo nastopil še Italijan Tilli, ki je bil v teku na 200 m dober četrti.

Po diskvalifikaciji Francozinje Perc

Roger Kingdom

je Kubanka Quirotova v teku na 400 m osvojila na tem SP svojo tretjo zlato kolajno.

ZMAGOVALCI ZADNJEGA DNE MOŠKI

200 m: Da Silva (Ame.) 20'00; 4. Tilli (Evr.) 20'41; 5.000 m: Aouita (Afr.) 13'23'14; 110 m ovire: Kingdom (ZDA) 12'87; višina: Sjöberg (Evr.) 2,34 m; kopje: Backley (VB) 85,90 m; 4x400 m: Amerika 3'00'65.

KONČNA LESTVICA

1. ZDA 133 točk; 2. Evropa 127; 3. Velika Britanija 119; 4. Vzhodna Nemčija 116,5; 5. Afrika 107; 6. Amerika 97; 7. Azija 68,5; 8. Španija 64,5; 9. Oceanija 64,5.

ŽENSKE

400 m: Quirot (Ame.) 50'60; 3.000 m: Murray (Evr.) 8'44'32; daljina: Čistjakova (SZ) 7,10 m; disk: Wyludda (NDR) 71,54 m; 4x100 m: NDR 42'21.

KONČNA LESTVICA

1. NDR 124 točk; 2. Sovjetska zveza 106; 3. Amerika 94; 4. Evropa 89; 5. ZDA 84; 6. Azija 67; 7. Afrika 58; 8. Španija 48; 9. Oceanija 40.

Tretje na odbojkarskem EP v Stuttgartu

Zgodovinski uspeh Italijank

STUTTGART — Italijanske odbojkarice so z osvojitvijo bronaste kolajne na EP dosegle svoj največji uspeh in doslej največji uspeh ženskega italijanskega ekipnega športa. Le košarka-ricice so se pred štirinajstimi leti dokopale do iste kolajne, a takrat je bilo EP doma v Cagliariju.

Varovanke trenerja Guerre so v nedeljo s sijajno igro povsem nadigrale romunsko ekipo, ki je v treh nizih zbrala le 13 točk. Azzurre so znova dokazale, da je njihov koncept igre zdaj v Evropi daleč najbolj izpoljen in atraktiven. Ponašajo se z izredno kombinatorko, kateri nasprotnice pogostokrat niso bile dorasle. Največ zaslug ima pri tem kajpak Manu Benelli, ki so jo tudi proglasili za najboljšo podajačico prvenstva, veteranka Bernardijeva pa je bila proglašena za najboljšo obrambno igralko. Če bi imele Italijanke le nekoliko več telesne višine, bi se lahko borile tudi z orjaškimi igralkami s SZ in NDR.

S tretjim mestom so si Italijanke že zagotovile pravico do nastopa na SP, ki bo prihodnje leto na Kitajskem in na EP leta 1991 na Švedskem.

Jugoslovanke so pristale na osmem mestu, kar je še nekoliko več, kot bi si po kakovosti zaslužile. Toda za mlado vrsto plavih je pomembno že to, da se je sploh udeležila finalne faze.

OSTALI FINALNI IZIDI

Za 1. mesto: SZ - NDR 3:1 (8:15, 16:14, 15:13, 15:13); za 5. mesto: ČSSR - ZRN 3:0 (15:4, 16:14, 15:7); za 7. mesto: Bolgarija - Jugoslavija 3:0 (15:11, 15:9, 15:3); za 9. mesto: Poljska - Francija 3:2 (15:12, 12:15, 17:15, 7:15, 15:13); za 11. mesto: Turčija - Finska 3:1 (15:6, 15:8, 12:15, 16:14).

KONČNI VRSTNI RED

1. Sovjetska zveza; 2. Nemška demokratična republika; 3. Italija; 4. Romunija; 5. Češkoslovaška; 6. Zvezna republika Nemčija; 7. Bolgarija; 8. Jugoslavija; 9. Poljska; 10. Francija; 11. Turčija; 12. Finska.

Po zmagi proti Lendlu

Beckerju open ZDA

NEW YORK — Zahodni Nemeč Boris Becker je osvojil svojo prvo zmago na odprtem teniškem prvenstvu ZDA. V finalu je po štirih borbenih setih in po 3 urah ter 51 minutah s 7:6 (7:2), 1:6, 6:3, 7:6 (7:4) strl odpor Čehoslovaka Ivana Lendla. Slednji se je na tem turnirju že uveljavil v letih 1985, 1986 in 1987, medtem ko je bil to za zahodnonemški moški tenis prvi triumf sploh: Nemčija je imela svojega finalista v daljnem letu 1937.

Na svoji poti do finala je Becker odpravil 7 nasprotnikov, a izgubil je samo štiri sete. V finalu je sicer imel slabši prvi servis (155, Lendl 63), vendar je skupno bolj serviral, saj je dosegel 11 asov, a njegov nasprotnik le pet. Poleg tega je Becker imel 12 break-žogic, Lendl eno manj.

Zmaga je Zahodnemu Nemcu navrgla 300 tisoč dolarjev, medtem ko se je Lendl moral »zadovoljiti« s polovico manjšo vsoto.

Turinčani po nedeljskem kolu z Napolijem delijo prvo mesto v A ligi

Vse boljši Juventus že danes za pokal UEFA

Osrednja tekma 4. kola v italijanski nogometni A ligi je bila v Genovi, kjer je Sampdoria nadigrala prvaka Interja in ga zaslužno premagala z goloma reprezentanta Viallija in Brazilca Cereza. Inter je tako ostal brez točk in tudi brez Bertija, ki si je pretegnil mišico in jutri zanesljivo ne bo igral pokalne tekme na Švedskem. Sampdoria pa odhaja na Norveško s podvojeno samozavestjo.

Na čelu lestvice ostajata tako samo Napoli in Juventus. Neapeljčani v Veroni z zdaj oslabilim nekdanjim prvakom niso imeli težjega dela. Odlični Mauro je povedel v 38', Careca pa je mojstrsko izvedel enajstmetrovko, ki si jo je prislužil Carnevale. Gostitelji so si opomogli v finišu, se zlasti pa po голу Gutierrezu, ko bi lahko tudi ize- načili.

Pri Juventusu je blestel Zavarov, ki je dosegel zadetek že v prvi minuti, Bonetti pa je podvojil v 22'. Ascoli se

je še naprej branil, Juventus pa hranil moči za današnji anticipirani pokalni nastop na Poljskem proti Gorniku. Gola Casagrandeja in Schillacija (z odločilnim dotikom nasprotnika Sabata) nista spremenila razmerja sil na igrišču.

Udinese se v Milanu res ni izkazal in okrnjeni Milan bi lahko zmagal tudi izdatneje. Po golih Ancelottija (45') in Balba (48') se je Milan razigral šele v zadnjih tridesetih minutah, ko sta bila uspešna še Massaro (66') in Rijkaard (83').

Od ostalih tekem velja omeniti predvsem zmago outsiderjev Bologne in Genoe, ki v letošnji sezoni namerevata prevzeti vlogo Atalanta. Ta pa po dveh odličnih sezonah kaže znake popuščanja, jutri pa jo v pokalu čaka težek domači nastop z moskovskim Spartakom. V slabih formi je tudi Fiorentina, saj je skromni Lazio premaga-

Aleksander Zavarov

la le po enajstmetrovki Baggia. Jutri bo v Madridu proti španskemu Atleticu povsem drugače.

Ko smo že pri pokalih, omenimo še, da bo Milan igral doma s Finskim HJK, Napoli pa bo šele v četrtek na

Portugalskem igral s tamkajšnjim Sportingom iz Lizbone, beograjski Partizan pa že danes proti Celticu.

IZIDI 4. KOLA

Bologna - Bari 3:1, Cremonese - Genoa 0:1, Fiorentina - Lazio 1:0, Juventus - Ascoli 3:1, Lecce - Cesena 2:1, Milan - Udinese 3:1, Roma - Atalanta 4:1, Sampdoria - Inter 2:0, Verona - Napoli 1:2.

LESTVICA

Juventus in Napoli 7, Milan in Roma 6, Sampdoria, Bologna, Inter in Genoa 5, Lecce, Bari in Fiorentina 4, Ascoli, Lazio in Cesena 3, Udinese in Atalanta 2, Cremonese 1, Verona 0.

PRIHODNJE KOLO

Ascoli - Verona; Atalanta - Cremonese; Bari - Roma; Cesena - Bologna; Genoa - Milan; Inter - Juventus; Lazio - Lecce; Napoli - Fiorentina; Udinese - Sampdoria.

V meddeželnem nogometnem prvenstvu

Skromna igra Goričanov

CONEGLIANO - PRO GORIZIA 0:0 (0:0)

PRO GORIZIA: Pelosin, Stacul, Tallandini, Urdich, Nadali, Cotole, Juculano, Menegaldo, Sartore, Del Zotto (Trevisan), Giacomini.

SODNIK: Brianzoni iz Pavie; RUMENI KARTON: Scaboro, Giacomini; GLEDALCEV: 450.

CONEGLIANO — Trevisanovi varovanci se vračajo s prvega letošnjega gostovanja s polovičnim izkupičkom. Srečanje ni bilo zanimivo, saj sta ekipi prikazali precej blede nogometno igro. Domačini bi lahko z nekoliko odločnejšo igro tudi zmagali, saj so imeli v 1. polčasu nekaj lepih priložnosti, ki pa jih niso znali pravilno izkoristiti.

Pro Gorizia ni uspela zaigrati v pravem slogu predvsem po zaslugi domačih srednjih igralcev, ki so vsakič prekržali napade gostov. V 14. minuti drugega

polčasa so domačini po lepi Piccinatovi podaji s Blasighom tudi zadeli vratnico. To pa je bilo vse, saj so gledalci v nadaljevanju srečanja prisostvovali skrajno nezanimivi igri. Neodločen izid je najverjetneje zadoščal obema ekipama. Igralci Pro Gorizie bodo nedvomno morali že v naslednjem kolu pokazati večjo zbranost in predvsem učinkovitost, saj se drugače ne bodo mogli boriti za najvišja mesta. (mč)

OSTALI IZIDI 1. KOL: Centro M. - Pievignina 0:0, Giorgione - Caerano 0:0, Mira - Sacilese 1:0, Monfalcone - Ponte P. 2:0, Monteb. - Fontanaf. 3:0, Opitergina - Salzano 1:3, Pordenone - S. Donà 0:0, Sedico - Venezia 1:1.

PRIHODNJE KOLO: Caerano - Pordenone, Pievignina - Sedico, Fontanaf. - Giorgione, Ponte P. - Mira, Pro Gorizia - Opitergina, Sacilese - Conegliano, Salzano - Monfalcone, S. Donà - Centro M.

Po 3. kolu v italijanski nogometni B ligi

Triestino čaka še veliko dela

Triestina - Foggia 0:3 (0:1)

STRELCI: Signori in 42' in 71', Barone (11-metrovka) v 47'

TRIESTINA: Gandini, Polonia, Costantini, Lenarduzzi (Di Rosa od 71'), Cerone, Danelutti, Trombetta, Papais, (Pasqualini od 45'), Russo, Giacomarro, Butti.

Foggia je zadal Triestini enega izmed najbolj pekočih domačih porazov zadnjih let. Ne glede na sam rezultat, ki je že itak dovolj zgovoren, je bila premoč gostov tako očitna, da je ob koncu publika poskela ekipi iz Foggie. Dokaz o tej premoči je med drugim tudi v tem, da je vratar gostov Mancini v vsej tekmi opravil le en resen poseg, medtem ko se je moral Gandini pošteno potruditi in je bil verjetno najboljši v tržaških vrstah.

Razlogov za poraz je precej. V prvi vrsti je treba priznati, da so Tržičani bili brez nekaterih standardnih igralcev in tisti, ki so jih nadomestili, niso igrali najbolje. Po drugi strani pa je treba vzeti v

poštev dejstvo, da je glede na dolžino in ostrino drugoligaškega prvenstva skoraj nemogoče, da bi kako moštvo lahko vsehokoli računalo na standardno postavbo, še zlasti, ker so sodniki letos ne štedijo z opomini in izključitvami. Poleg tega smo večkrat imeli občutek, zlasti v 2. polčasu, da sledimo dirki med »fičom« ter vozilom formule ena. Torej očitno nekaj ni še v redu s pripravo.

Po tekmi se je trener Triestine Lombardo sicer nekoliko skliceval na to, da so dva zadetka prešli tako rekoč zaporedoma (saj je bil vmes le odmor) in da je zaradi protestov bil izključen Pasqualini: komaj je v 2. polčasu stopil na igrišče, je zakrivil 11-metrovko in bil izključen (njegov krstni nastop v B ligi je trajal le pičli dve minuti, kar je svojevrsten - nespočuden rekord).

Triestino čakata sedaj dve zaporedni gostovanji. Na dlani je, da se bo morala

pošteno potruditi, da iztrži vsaj kako točko, sicer bo njena pot v tem prvenstvu problematična že od samega začetka. (Igor Pavletič)

OSTALI IZIDI 3. KOLA

Ancona - Barletta 3:1, Avellino - Licata 1:0, Brescia - Torino 1:1, Cagliari - Cosenza 0:0, Catanzaro - Pisa 1:0, Como - Parma 0:0, Pescara - Padova 0:0, Reggiana - Messina 2:2, Reggiana - Monza 1:0.

LESTVICA

Messina 5, Torino, Como, Reggiana, Avellino in Parma 4, Pisa, Foggia, Padova, Pescara, Brescia, Catanzaro, Reggiana, Ancona in Cagliari 3, Barletta, Triestina in Monza 2, Licata in Cosenza 1.

PRIHODNJE KOLO

Barletta - Cosenza; Catanzaro - Triestina; Foggia - Avellino; Licata - Cagliari; Messina - Brescia; Monza - Reggiana; Padova - Reggiana; Parma - Ancona; Pisa - Como; Torino - Pescara.

Po 6. kolu v 1. jugoslovanski nogometni ligi

Rijeka dohitela vodilni Dinamo

Posebej za Primorski dnevnik
FRANCI BOŽIČ

Vodilni jugoslovanski prvotigaš Dinamo je naposled izgubil. Zgodilo se je v Osijeku, kjer je zagrebški vratar Ladić klonil prvič po 503 minutah. Zagrebčani pa kljub porazu niso izgubili prvega mesta, kajti Rijeka je doma z Budućnostjo osvojila le točko in tako samo dohitela Zagrebčane.

Forma jugoslovanskih moštev pred štartom tekmovalj za evropske nogometne pokale nikakor ni spodbudna. To še zlasti velja za beograjski moštvi Crveno zvezdo in Partizana, ki še naprej igrajo slabo. Ob taki formi je težko pričakovati, da bosta opravili v Galatasarayem in Celticom, seveda pa tudi Vojvodina in Rad nista v bistveno boljšem položaju.

Ob splitskem derbiju so bili sicer v ospredju izgrede in nacionalistični izpadi navijačev (v glavnem beograjskih), ki so avtomatsko zažgali vlak in uničili avtobus, toda strokovnjakom seveda ni ušla slaba igra beograjskih reprezentantov Stojkovića, Savičevića in Pančeva. Močno oslabiljeni Hajduk je bil boljši, čeprav mu je zmago Bokšić zagotovil šele v zadnji minuti. Omeniti kaže, da igralci še zdaleč niso bili tako bojevit kot navijači, prvi igralec tekme pa je bil veteran Gračan.

Partizan je z Olimpijo po dveh porazih doma prvič zmagal pred svojimi navijači. Ti so že izgubljali živce, pošteno pa se je zamajal tudi stolček trenerja Vukotića. Partizan je to tekmo preprosto moral dobiti, kajti sicer bi bila tekma s Celticom polom že pred štartom. Temu ustrezno je bilo sojenje, seveda očitno v korist Beograjčanov. Ljubljancani so nastopili brez vratarja Mohorja, kapetana Amerška in branilca Židana, to pa se je v igri močno poznalo. V vratih sta bila ob rezervna vratarja Marić in Irgolić, vsak pa je bil kriv za po en gol. Kljub vsemu je Olimpija igrala slabo, doslej najslabše. Toda 15 minut pred koncem pri rezultatu 1:0 je imela Olimpija priložnost tekme. Nekdanji igralec Partizana Djukić je bil povsem sam pred vrati reprezentančnega vratarja Omerovića, a ga ni premagal.

V Osijeku se je ob gostovanju Dinama zbralo kar 20.000 gledalcev, ki so želeli videti nekdanjega ljubimca Šukerja, ki zdaj igra za Zagrebčane. Toda anonimni Osiječani so z igro povsem zasenčili doslej še neporaženega nasprotnika, zmagoviti gol je dosegel Radojević, še enega pa je razveljavil sodnik. Ta pa je čisto na koncu oškodoval tudi Dinamo, kajti prekršek nad Beskom je bil brez dvoma za najstrožjo kazen.

Rijeka je imela po tradiciji težave z Budućnostjo, tudi tokrat je bilo po 90

minutah 0:0. Pri streljanju enajstmetrovk pa je prišlo do presenečenja, domači vratar Gabrić je bil namreč uspešnejši kot najobetavnejši jugoslovanski mož v vratih Leković. Omeniti kaže še prvo zmago Vardarja nad Sloboda ter poraz Rada po enajstmetrovkah z Radničkim, kajti Rad je bil v prejšnjem prvenstvu najuspešnejši pri streljanju enajstmetrovk. Na lestvici strelcev še naprej vodita Pančev in Božević s 5 goli, Ljubljancan Pate pa je s 4 takoj za njima.

REZULTATI 6. KOLA: Partizan - Olimpija 2:0 (1:0), Radnički - Rad 6:5 (2:2, 1:1) po 11-m, Velež - Vojvodina 6:5 (0:0, 0:0) po 11-m, Hajduk - C. zvezda 2:1 (0:1), Vardar - Sloboda 2:0 (2:0), Osijek - Dinamo 1:0 (0:0), Željezničar - Spartak 1:0 (1:0), Borac (BL) - Sarajevo 2:0 (1:0), Rijeka - Budućnost 4:3 (0:0, 0:0) po 11-m.

VRSTNI RED: Dinamo in Rijeka 9, Željezničar 8, Radnički 7, C. zvezda, Olimpija, Budućnost, Borac, Hajduk in Osijek 6, Rad, Sarajevo 5, Partizan, Spartak, Vojvodina in Sloboda 4, Velež in Vardar 3.

PRIHODNJE KOLO: (17. t. m.): Olimpija - Radnički, Budućnost - Velež, Sarajevo - Rijeka, Rad - Borac, C. zvezda - Partizan, Dinamo - Hajduk, Spartak - Osijek, Sloboda - Željezničar, Vojvodina - Vardar.

Brazilci grede v Italijo

ZUERICH — Italiji (organizator), Argentini (svetovni prvak) in Jugoslaviji se je na prihodnjem mundialu pridružila še Brazilija. Mednarodna nogometna zveza je namreč zmago na tekmi, ki je bila 3. septembra letos in na kateri je Čile v 75. minuti zapustil igrišče, potem ko je njegovega vratarja zadela petarda, prisodila Braziliji z izidom 2:0 (ob prekinitvi so Brazilci vodili z 1:0). Lestvica 3. skupine je naslednja (vse reprezentance imajo po 4 tekme): Brazilija 7 točk, Čile 5, Venezuela 0. Za Brazilce je to že 14. nastop

na finalnem delu svetovnega prvenstva in je tako edini, ki niso manjkali niti na eni izvedbi tega turnirja.

V 1. južnoameriški skupini je položaj naslednji: Bolovija 6 točk (3 tekme), Urugvaj 2 (2), Peru 0 (3). Odigrati morajo še srečanja Urugvaj - Bolivija in Urugvaj - Peru.

V 2. kvalifikacijski skupini vodi Paragvaj s 4 točkami (2 tekmi), Kolumbija jih ima 3 (3), Ekvador 1 (3). Manjkata še tekmi Kolumbija - Paragvaj in Ekvador - Paragvaj.

totip	
1. — 1. Hollyhurst	1
2. Keystone Gs	X
2. — 1. Garret Lg	1
2. Bevilacqua	2
3. — 1. Florence Cem	1
2. Cicalone	1
4. — 1. Gibenia	2
2. Dobbetto	1
5. — 1. Finally	1
2. Gogò D'Asti	2
6. — 1. Neorama	1
2. Il Cariani	2

KVOTE	
12 (šest dobitnikov)	87.727.000 lir
11 (384 dobitnikov)	1.350.000 lir
10 (3.935 dobitnikov)	128.000 lir

totocalcio	
Bologna - Bari	1
Cremonese - Genoa	2
Fiorentina - Lazio	2
Verona - Napoli	1
Juventus - Ascoli	1
Lecce - Cesena	1
Milan - Udinese	1
Roma - Atalanta	1
Sampdoria - Inter	1
Ancona - Barletta	1
Brescia - Torino	X
Catanzaro - Pisa	1
Pescara - Padova	X

KVOTE	
13 (2.097 dobitnikov)	4.918.000 lir
12 (53.031 dobitnikov)	193.400 lir

PRIHODNJI STOLPEC TOTOCALCIA: Ascoli - Verona; Atalanta - Cremonese; Bari - Roma; Cesena - Bologna; Genoa - Milan; Inter - Juventus; Lazio - Lecce; Napoli - Fiorentina; Udinese - Sampdoria; Catanzaro - Triestina; Torino - Pescara; Trento - Modena; Taranto - Catania.

Končano svetovno veslaško prvenstvo na Bledu Brata Abbagnale junaka zadnjega dne

BLED — Reprezentanti NDR so bili (kot mnogokrat doslej) najuspešnejši tudi na 15. svetovnem prvenstvu v veslanju, saj so skupno osvojili kar 7 zlatih kolajni, od teh 6 v absolutni konkurenci. Junaka zadnjega dne pa sta bila nedvomno brata Carmine in Giuseppe Abbagnale, ki sta v dvojcu s krmarjem postavila težko premagljiv rekord: osvojila sta že sedmo kolajno na SP in olimpijskih igrah.

V isti zvrsti je na svoj račun prišla tudi Jugoslavija, saj sta Krašovec in Janša s krmarjem Slivnikom priborila svojim barvam bronasto kolajno, tretjo doslej za Jugoslavijo na svetovnih prvenstvih. Uspeh domačega zastopstva sta dopolnila četverec brez krmarja in dvojec brez krmarja s šestima mestoma ter četverec s krmarjem, ki je bil kot zmagovalec malega finala sedmi.

Italijani pa so zlato kolajno osvojili tudi v osmercu lahke kategorije, srebro pa je pripadlo dvojnemu četvercu. Rezultati zadnjega dne:

LAHKA KATEGORIJA ŽENSKÉ
Dvojni dvojec: 1. ZDA 7'11"04; 2. Nova Zelandija 7'13"70; 3. ZRN 7'14"94.

Četverec brez krmarja: 1. Kitajska 7'01"70; 2. Velika Britanija 7'04"88; 3. ZRN 7'06"12.

LAHKA KATEGORIJA MOŠKI
Dvojni četverec: 1. ZRN 6'04"78; 2. Švica 6'07"24; 3. Francija 6'07"50; 4. Italija 6'09"87.

Osmerec: 1. Italija 5'47"95; 2. Danska 5'49"38; 3. ZRN 5'51"15.

ABSOLUTNA ŽENSKA KATEGORIJA
Enojec: 1. Romunija 7'27"96; NDR 7'31"47; 3. Madžarska 7'34"15.

Dvojni četverec: 1. NDR 6'16"62; 2. SZ 6'22"39; 3. Bolgarija 6'23"63.

Osmerec: 1. Romunija 6'07"92; 2. NDR 6'08"19; 3. Kitajska 6'11"84.

ABSOLUTNA MOŠKA KATEGORIJA
Dvojec s krmarjem: 1. Italija (C. in G. Abbagnale) 6'54"81; 2. Romunija 6'56"90; 3. Jugoslavija (Janša, Krasovec) 6'57"97.

Četverec brez krmarja: 1. NDR 6'06"94; 2. ZDA 6'07"92; 3. Nova Zelandija 6'08"63; 6. Jugoslavija 6'17"25.

Dvojni četverec: 1. Nizozemska 6'03"99; 2. Italija 6'04"26; 3. Švedska 6'05"66.

Osmerec: 1. ZRN 5'43"88; 2. NDR 5'45"70; 3. Velika Britanija 5'47"01; 8. Italija 5'42"43.

KOLAJNE

NDR 7 zlatih, 3 srebrne, 0 bronastih; Romunija 3, 3, 1; ZRN 3, 0, 5; Italija 2, 2, 0; Nizozemska 2, 1, 1; ZDA 2, 1, 0; Kitajska 1, 1, 1; Avstrija 1, 0, 2; Norveška 1, 0, 0; 2i Vel. Britanija 0, 2, 3; ČSSR 0, 2, 1; Belgija 0, 2, 0; Nova Zelandija 0, 1, 2; SZ 0, 1, 1; Danska 0, 1, 0; Španija 0, 1, 0; Švica 0, 1, 0; Bolgarija 0, 0, 2; Francija 0, 0, 1; Jugoslavija 0, 0, 1; Madžarska 0, 0, 1; Švedska 0, 0, 1.

Po zmagi na VN Italije v Monzi Italijani navdušeni za Prosta

MONZA — Več kot stotisočglava množica vnetih Ferrarijevih privrženecv je skoraj nemo in obupano zrla za bolidi, ki so na hitri progi v Imoli švigali mimo, vendar vsi v senci nedosegljivega Senne. Do kraja je manjkalo še osem krogov, Mansell, ki je pravil, da bo v Monzi morda celo zmagal, je že hitel proti helikopterju, ki naj bi ga popeljal domov, Berger pa je bil za drugouvrščenim Prostem in je lahko upal kvečjemu na 3. mesto in obenem prvo uvrstitev letos sploh (doslej namreč ni končal ene same dirke). Zgledalo je, da je dirka že odločena. Vendar vse, kar pride iz japonskih rok, le ni vedno zlato: za Senno se je naenkrat dvignil bel oblak dima, odpovedal je motor, gledalci so to pozdravili z gromkim, a nič kaj športnim odobravanjem. Ob navdušenju množice je Prost, ki so ga Italijani, odkar se je odločil, da bo prihodnje leto vozil za Ferrari, že sprejeli za svojega, privozil prvi skozi cilj, ob njem pa se je prvič letos veselil tudi Berger.

Tudi tokrat pa ni manjkalo nekaj polemičnih izjav. Prost je na primer vztrajal na svojem priljubljenem konjičku, češ da ga pri McLarnu zapostavljajo. To naj bi potrjevale tudi izjave nekaterih pilotov, ki so vozili za njim in Senno in ki so dejali, da je Brazilc očitno imel močnejši motor. Poleg tega je Prost osvojenj pokal z zmagovalnega odra spustil med množico, kar je spravilo v bes Rona Dennisa. Senna se je kot po navadi znal dobro brzdati, saj ni kazal nobenega razbur-

jenja. Le iz njegovih ostrih besed se je dalo sklepati, da poraza ni nič kaj mirno sprejel. Dejal je, da nima niti najmanjšega namena popuščati, še zlasti »tistemu tamle« (očitno Prostju) da do kraja manjka še štiri in ni še nič izgubljeno.

Prihodna preizkušnja bo 24. septembra v Estorilu in bo veljala za VN Portugalske.

VRSTNI RED: 1. Prost (mclaren honda), ki je 307,400 km prevozil v 1.19'27"560 s povprečno hitrostjo 232,119 km/h; 2. Berger (ferrari) po 7'326; 3. Boutsen (williams renault) 14'975; 4. Patrese (williams renault) 38'722; 5. Alesi (tyrrell cosworth); 6. Brundle (brabham judd); 7. Martini (minardi cosworth), vsi po 1 krogu; 8. Sala (minardi cosworth); 9. Arnoux (ligier cosworth); 10. Nakajima (lotus judd), oba po 2 krogih; 11. Caffi (dallara cosworth) po 6 krogih.

VRSTNI RED PILOTOV ZA SP: 1. Prost (Fr., mclaren honda) 71; 2. Senna (Braz., mclaren honda) 51; 3. Mansell (VB, ferrari) 38; 4. Patrese (It., williams renault) 28; 5. Boutsen (Bel., williams renault) 24; 6. Nannini (It., benetton ford) 14; 7. Piquet (Braz., lotus judd); 8. Alboreto (It., lola lamborghini); Cheever (ZDA, arrows ford), Warwick (VB, arrows ford), Berger (Av., ferrari) 6.

LESTVICA AVTOMOBILSKIH HIŠ (po 12 tekmah): 1. McLaren Honda 122; 2. Williams 52; 3. Ferrari 44; 4. Benetton 19; 5. Arrows, Tyrrell 12; 7. Lotus 9; 8. Dallara 8; 9. Brabham 6; 10. March 4; 11. Rial, Ligier, Minardi 3; 14. Onyx 2; 15. Ags 1.

obvestila

KOTALKARSKA SEKCIJA

ŠD POLET
obvešča, da se bodo organizirani treningi za posamezne skupine kotalkarjev začeli danes, 12. t. m. Urniki bodo objavljeni na oglasni deski na kotalkališču.

SHINKAI KARATE CLUB
obvešča, da bodo treningi začasno potekali v občinski telovadnici v Naselju sv. Nazarija - Prosek. Pričeli se bodo danes, 12. t. m., s sledečim urnikom: otroci od torkih in četrtkih od 18. do 19. ure, odrasli v sredo in petkih od 19. do 20. ure. Novi člani se lahko zglašijo na mestu treninga ali po tel. 327342 po 14. uri.

Nadalje obvešča, da se tečaj joge začne 2. 10. (od 20. do 22. ure). Tečajniki se lahko prijavijo v ponedeljek, 18. 9. in v ponedeljek, 25. 9. od 20. do 20.30 v občinski telovadnici na Proseku.

PLAVALNI KLUB BOR
sprejema prijave za vadbo v plavanju, ki bo v bazenu pri Alturi ob ponedeljkih in četrtkih za neplavalce starejše od 4 let, začetnike in plavalce. Tel. na št. 51377 od 17. do 20. ure.

KOŠARKARSKA SEKCIJA
ŠD POLET
sporoča, da so treningi minibasketa za najmlajše (letnik 1982/83) ob 15.00 in za starejše (letniki 1978/79/80/81) ob 16.15 ob sredo in petkih v Prosvetnem domu na Opčinah.

GIMNASTIČNI ODESK SZ BOR
sporoča, da poteka vpisovanje za letošnjo sezono vsak dan v uradnih urah v uradu SZ Bor (tel. 51377) za naslednje discipline: tekmovalna gimnastika, plesna gimnastika, skupinske vaje in akrobatika (za dečke in deklice). Prijavijo se lahko tudi začetniki.

NOGOMETNI KLUB BOR
sporoča, da so treningi vsak ponedeljek in četrtek ob 16. uri v Borovem športnem centru. Vabljeni letniki 1979, 1980, 1981 in 1982.

Tradicionalni prireditvi ob obletnici ustrelitve Bazoviških junakov Slogi odbojkarški turnir, uspel tudi pohod

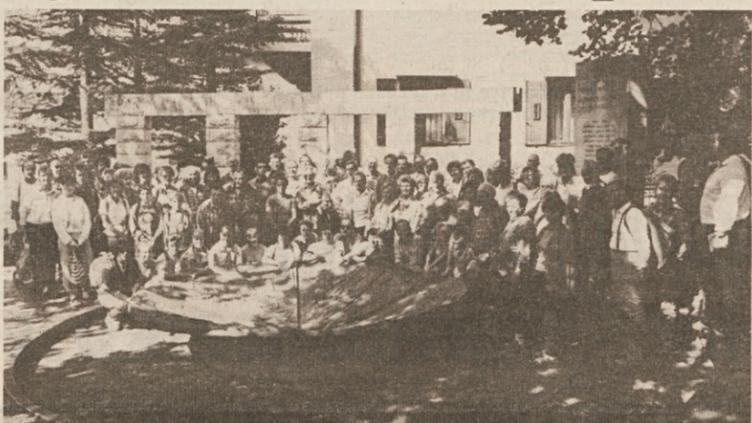
V nedeljo se je na Opčinah odvijal ženski odbojkarški turnir za Pokal bazoviških junakov, ki ga je tudi tokrat priredilo SZ Sloga. Ta Slogin septembrski turnir v bistvu uradno odprva odbojkarško sezono pri nas, zato je zanj tudi tokrat vladalo precejšnje zanimanje.

V tem predprvenstvenem obdobju seveda nihče ne pričakuje od ekip kake briljantne igre, pa vendar so po poletnih pripravah tu že prvi pokazatelji o tem, kaj načrtujejo društva za novo sezono.

Pečat mednarodnosti je turnirju dajala prisotnost ekipe ravnanskega Fuzinarja. Takoj naj poudarimo, da je turnir tudi z organizacijskega vidika, čeprav je letos trajal samo en dan, popolnoma uspel. Privlačnost pa je nudila dokajšnja izenačenost moči na igrišču. Igra sama je bila nihajoča, od časa do časa lepa in atraktivna. Bilo pa je tudi veliko pavz v posameznih setih, kar pa je tudi razumljivo, saj so ekipe sredi najtršega dela predsezonskih priprav. Poleg tega pa so vse štiri ekipe nastopile v nekoliko okrnjenem sestavu.

Privrženi odbojke so z zanimanjem pričakovali predvsem nastop naših treh tretjeligašev. Znano je, da je med poletjem prišlo do nekaterih sprememb v posameznih sestavih in na trenerskih klopeh ekip. Slogašice so se predstavile kot ekipa, ki je mogoče s pripravami že najdlje. Novost predstavlja vključitev Sokolove igralke Savine Žgobar. Njen nastop dokazuje uspešno vključitev v shemo ekipe in predstavlja veliko okrepitev za to vzhodnokraško društvo. Poleg tega lahko trener Peterlin računa na širok izbor enakovrednih igralk in končna zmaga na turnirju samo potrjuje, da bi morala Sloga odigrati vidno vlogo v letošnjem prvenstvu.

Goriški Agorest, na čigar klopi bo letos sedel novi trener Strgar, je nastopil sicer v okrnjenem sestavu, pa je kljub

Udeleženci pohoda Bazoviških junakov

temu dokazal veliko mero požrtvovalnosti, se prebil do finala in kljub porazu pokazal, da bo tudi v letošnji sezoni trd oreh za vse ekipe v prvenstvu C-2 lige.

Nabrežinski Sokol se je predstavil v dokaj novi luči v primerjavi z lanskim prvenstvom. Predvsem je tu novi trener Peter De Walderstein, ki je vse do lani treniral pri Slogi. Do novosti pa prihaja tudi v samem sestavu ekipe. Nekaj standardnih igralk je prešlo v druge sredine ali opustilo aktivno igranje, tako da stopajo na plan nova imena. Četrto mesto Sokola na tem turnirju si lahko razlagamo izključno skozi to optiko. Ekipa fizično še ne vzdrži daljšega napora, viden pa je že koncept igre, ki pa ga bo treba še izpolniti.

Ravnanski Fuzinar je na turnir prišel z mladim sestavom, ki je v jutranjih urah zaigral pod svojimi sposobnostmi, v ma-

lem finalu pa je na tekmi s Sokolom dokazal, da premore dobro udarno moč in od časa do časa duhovito igro.

IZIDI: Agorest - Sokol 2:1 (8:15, 15:10, 15:12); Sloga - Fuzinar 2:0 (15:8, 15:11); finale za 3. mesto: Fuzinar - Sokol 3:1 (15:11, 11:15, 15:6, 15:1); finale za 1. mesto: Sloga - Agorest 3:0 (15:12, 15:2, 16:14).

SLOGA: Lupinc, Miot, Škerk, Fabrizi, Marucelli, Kosmina, Milkovič, Žbogar, Ciocchi, Sosič.

AGOREST: Visintin, Peterin, Lovisutti, Zavadlav, Klemše, Florenin, Černic.

FUZINAR: Pustonemšek, Polanc, Mačič, Hovnik, Bivšek, Videmšek, Kasper, Obredovčič, Senica.

SOKOL: Ušaj, Pertot, L. in T. Masten, Škerk, Brumat, Kralj, Vižintin.

Tekmovanju je sledilo nagrajevanje. SZ Sloga je za 1. mesto prejelo prehodni

pokala Odbora za proslavo Bazoviških žrtev.

S pokali so bile nagrajene vse ekipe, ki so prejele v dar tudi knjigo Vekoslava Špangerja Bazoviški spomenik. Pokal je šel tudi najboljši igralki turnirja Jani Miot. Ravnanski Fuzinar je dobil še knjigo Trst v črno-belem, spominske kolajne so prejeli sodniki in trenerji, v nagradni sklad pa so prispevali Openska hranilnica in posojilnica, Slovenska kulturno-gospodarska zveza, tvrdka Mediteranea, Tržaška kreditna banka, ZSSDI in urarna in draguljarna Malalan.

Planinski odesk SZ Sloga je tudi letos priredil svoj tradicionalni pohod Bazoviških junakov, ki poteka po že ustaljeni progi od Bazovice do Jezera, roba doline Glinščiče do Peska, Gročane in na vrh hriba Kokoš, od koder se udeleženci spustijo na kraj ustrelitve bazoviških junakov tik pred proslavo. Tudi letos so udeleženci prejeli posebne izkaznice in bronaste, srebrne oz. zlate spominske značke, odvisno pač od števila udeležev na pohodu samem. Letošnji pohod je vsestransko uspel. Udeležencev je bilo preko sto, poleg članov SPDT in seveda domačih planincev, še predstavniki Planinskega društva Sežana, Planinskega društva Ilirska Bistrica s predsednikom na čelu. Poseben poudarek pa je pohodu dala prisotnost približno 30 udeležencev, članov Planinskega društva Ravne na Koroškem, ki so se pohoda udeležili s svojim praporom, katerega so postavili tudi ob častni straži ob spomeniku samemu. Skratka pohod pridobiva iz leta v leto na veljavi in ugledu in bo, kot nam je zagotovil predsednik Planinske sekcije pri SZ Sloga Viktor Stopar, še mogočnejši prihodnje leto, ko se bodo tudi planinci vključili v svečano proslavitev 60-letnice ustrelitve bazoviških junakov.

(Inka)

Kljub izločitvi v 1. kolu namiznoteniškega pokala N. Evans

Mlada Krasova dekleta dobro obetajo

Kot smo na kratko že poročali, je prva ekipa Krasa izgubila srečanje 1. kola v okviru evropskega tekmovanja za pokal "Nancy Evans" z nizozemsko postavo TTV Besbo Irene Tilburg z izidom 3:5. Namiznoteniške igralke Krasa igrajo že 9 let zapored v tem prestižnem mednarodnem tekmovanju. Lani so ostale najdlje v igri: v 3. kolu jih je izločil evropski podprvak, madžarski Fövarosi Vismtűvek.

»Zmaga naj najboljši,« je športno izjavil trener gostujoče ekipe Jan Van Unen na popoldanskem sprejemu pri

zgoniškem županu Milošu Budinu, ki je nizozemskim gostom po pozdravu in priložnostnem nagovoru izročil spominsko občinsko plaketo. Trener je tudi oral delovanje kluba, ki je aktiven že od leta 1943 in šteje 500 članov ter predstavil igralke: 18-letno Ellen Schers, 11. na državnih lestvicah, 17-letno Esther Tanck, prvakinjo med juniorkami in 16-letno Guusje Hendriks, juniorsko podprvakinjo Nizozemske.

Na večernem srečanju v zgoniškem športno-kulturnem centru (srečanje sta otvorili Obadova in Hendriks) so

gostje pokazale že na začetku, da so boljše. Vse tri točke za Kras je osvojila prva igralka naše ekipa Branka Batinič, ki je pokazala, da je v polni formi. Samozavestna in zanesljiva v svojih podvigih je z atraktivno igro daleč od mize ogrela dlani domače publike. Gledalce je navdušil tudi nastop 18-letne Tanje Ravbar, ki je opravila svoj krstni nastop s prvo ekipo in v mednarodni areni. Proti Schersovi in Tancnkovi si je izborila set, naredila zelo malo napak in vsako akcijo tudi zaključila. Alenka Obad, št. 2 Krasove ekipe, je pokazala borbenost tako v prvem srečanju kot tudi proti najboljši gostujoči igralki Schersovi, vendar vse kaže, da še ni v pravi formi. Krasov trener Matjaž Šerčer je za to mednarodno tekmo vključil v ekipo še rezervno igralko Martino Ravbar.

Po tekmi je nizozemski trener Unen takole ocenil igro Krasovih igralk: »Batiničeva je najmočnejša v ekipi. Vaše moštvo je v enakem položaju kot naše - sestavljeno iz mladih deklet in pričakujem, da bodo šle naprej - do zmag.« (j. j.)

KRAS - TTV BESBO IRENE 3:5
Obad - Hedriks 0:2 (17:21, 11:21); Batinič - Tanck 2:0 (21:18, 21:14); T. Ravbar - Schers 1:2 (15:21, 21:15, 12:21); Batinič - Hendriks 2:0 (21:10, 21:11); Obad - Schers 0:2 (15:21, 11:21); T. Ravbar - Tanck (1:2 (21:19, 14:21, 19:21); Batinič - Schers 2:0 (21:12, 21:18); T. Ravbar - Hendriks 0:2 (11:21, 16:21).

Na sliki: Tanja Ravbar med dvojbojem s Schersovo.

Deželni nogometni pokal

Juventina izločila Sovodnje

SOVODNJE - JUVENTINA 0:2 (0:0)
STRELECA: Klanjšček in Bastiani.
SOVODNJE: Gergolet, Hmeljak, Gulin, Cernigoj, Marson, Čevdek (Devetak), Accocia (Tomšič), M. Fajt, Vecchiet, Biccio, Sambo (Pahor).

JUVENTINA: Andreoli (Molinari), Chizzolini, Bastiani, Trevisan, Krpan, Paziente, Klanjšček, Maso, Tabaj, Cingerli (Kaus), Furlan (Andaloro).

V zadnjem srečanju deželnega pokala je Juventina na tujem premagala Sovodnje in s tem izločila Spangherjevo enajsterico iz nadaljnje dela turnirja. Marsonu in tovarišem bi namreč zadostoval remi, saj bi s točko dohiteli Audax, ki je premagal Poggio.

Srečanje v Sovodnjah ni bilo posebno zanimivo, predvsem pa je bilo opaziti, da je šlo za derbi in igralci so mestoma prikazali dokaj grobo igro. Na koncu je zmagala Juventina in to predvsem zaradi boljše igre v drugem polčasu, ko so domačinom pošle moči, predvsem pa so odpovedali nekateri ključni igralci, kot so Čevdek (zaradi poškodbe je zapustil igrišče), Marko Fajt in Biccio.

Resnici na ljubo pa gre povedati, da so Sovodenci začeli zelo dobro in v prvem polčasu večkrat spravili v težave obrambo Juventine. Najlepa priložnost pa se je ponudila Vecchietu, ki je z glavo usmeril žogo proti vratom, kjer pa je bil Andreoli na mestu.

O igri Juventine, ki bo v nedeljo začela prvenstvo, lahko rečemo, da ni na zadovoljivi ravni. Če se je položaj zaradi nastopa Trevisana nekoliko izboljšal v obrambi, ostajajo še odprta vprašanja na sredini in v napadu, kjer je Furlan preveč osamljen. Očitno bo treba že v tem tednu nekaj storiti in opraviti primerne korekture, da bo ekipa nared za uvodno preizkušnjo v 1. amaterski ligi.

OPICINA - VESNA 1:1 (1:0)
STRELEC za Vesno: Leonardi v 85'.
VESNA: Negrini, Niko Sedmak, Ridolfo, Švab, Rados, Fabio Candotti (od 45' Barilla), Picchieri, Leonardi, Kostnapfel, Ravalico, P. Sedmak (od 45' Naldi).

Križani so z Opčin odnesli samo točko, prav gotovo pa so si zaslužili kaj več. Od začetka je bila igra na obeh straneh zelo neurejena, nato se je Vesna zbrala in potistnila nasprotnika proti lastnim vratom. Nerazumljivo pa je prav v tem času padel prvi zadetek domačinov, ki je bil sad nepazljivosti kriške obrambne vrste. Nekaj minut kasneje so imeli Križani lepo priložnost, toda strel srednjega napadalca je odbila prečka. Isti igralec je imel še eno priložnost, izkoristil je nesporazum med branilcem in vratarjem, prehitel slednjega in žogo z glavo poslal v vrata, hitri nasprotni igralec pa je žogo odbil na sami gol črti. Na vrsti je bil Sedmak Niko, ki je nekajkrat nevarno streljal v nasprotnikova vrata. Vesna je imela še nekaj lepih priložnosti, saj je stalno napadala, tako da je imela nasprotna obramba polne roke dela. V drugem polčasu se ni nič spremenilo, plavi so povsem nadigrali domačine, ki so imeli prav gotovo srečen dan, saj so nekaj že zanesljivih zadetkov rešili tako, da sami ne vedo kako. Ravalico je z lepm diagonalnim strelom zadel tudi vratnico, priložnosti pa je bilo še in še. Kljub temu pa je rezultat ostajal v korist domačinov, dokler ni novi nakup Vesne Lonardi z močnim strelom premagal vratarja. Navsezadnje je bila tekma dober trening za Vesno, ki se pripravlja na tečajno prvenstvo, z ozirom na to, da je skoraj gotovo izključena iz deželnega pokala.

(A. Kostnapfel)

GAJA - PORTUALE 1:1

Naročnina: mesečna 16.000 lir - celoletna 192.000 lir; v SFRJ številka 6.000 - din, naročnina za za- sebnike mesečno 30.000 - din, trimesečno 85.000 - din, letno 320.000 - din, upokojenci mesečno 25.000 - din, trimesečno 65.000 - din, polletno 120.000 - din, letno 240.000 - din. Naročnina plača- na vnaprej se med letom ne povša.

Poštni tekoči račun za Italijo

Založništvo tržaškega tiska, Trst 13512348

Za SFRJ - ziro račun 51420-603-31593

ADIT 61000 Ljubljana

Kardeljeva 8/II, nad. - telefon 223023

Oglašni - Ob delavnih trgovski 1 modul (šir. 1 st. viš. 23 mm) 72.000 lir. Finančni in legalni oglašni 1 modul (šir. 1 st. viš. 23 mm) 108.000 lir. Mali oglašni 760 lir beseda. Ob praznikih povisek 20%. IVA 19%. Osmr- tnice, zahvale in sožalja po formatu. Oglašni iz dežele Furlanije-Juljske krajine se naročajo pri oglašnem oddelku PUBLIEST - Trst, Ul. Montecchi 6 - tel. 7796-688, tix 460270 EST I, iz vseh drugih dežel v Italiji pri podružnicah SPI.

primorski dnevnik

12. septembra 1989

TRST - Ul. Montecchi 6 - PP 559
Tel. (040) 7796-600 - Tlx 460894
GORICA - Drevored 24 maggio 1
Tel. (0481) 533382 - 85723
ČEDAD - Ul. Ristori 28
Tel. (0432) 731190

Odgovorni urednik Marko Waltritsch

Izdaja
in tiska

ZTT
Trst

Cian Italijanske
zveze časopisnih
založnikov FIEG

Zaradi goste megle sta trčila potniška ladja in bolgarski vlačilec V nedeljskem brodolomu romunske ladje na Donavi izgubilo življenje 161 ljudi

Tajfun pustošil po Filipinih

MANILA — Siloviti tajfun Sa-rah, ki preko Filipinov nadaljuje svoj uničevalni pohod proti Tajvanu, je doslej povzročil smrt štirinajstih oseb, nad sto jih je bilo ranjenih, več tisoč ljudi pa je na severu filipinskega otoka Luzon ostalo brez strehe nad glavo. Po podatkih Rdečega križa pogrešajo še osem ljudi, mnogi pa se bojijo, da bo mrtvih mnogo več. Največ škode je povzročila deroča voda, zaradi hudih nališov pa se je v teh dveh pokrajinah utrgalo nekaj zemeljskih plazov, velike površine pa so bile tudi poplavljene.

V trčenju vlakov umrli dve osebi

DUNAJ — Dva mrtva in deset ranjenih je začasni obračun železniške nesreče, do katere je prišlo včeraj v južni Avstriji. Med krajema Willendorf in Unterhöflein v neukirchenski pokrajini sta trčila dva lokalna potniška vlaka. V nesreči sta umrli strojevodja enega od vlakov ter potnica, medtem ko je bil strojevodja drugega vlaka huje ranjen. Kaže, da je do nesreče prišlo po krivdi enega od strojevodij.

Enajst let zapora za »angela smrti«

WUPPERTAL — Sodišče v Wuppertalu (ZRN) je nekdanjo bolničarko v bolnišnici Saint Peter Hospital Michaelo Eder, bolj znano pod imenom »angel smrti«, obsodilo na enajst let zapora. Obtožnica jo je bremenila namernega umora petih starejših oseb, vendar pa je sodišče menilo, da je kriva le za en namenjen umor, obsodilo pa jo je tudi za nenamerni umor zaradi pomanjkljivega nudenja zdravstvene oskrbe drugemu bolniku.

BUKAREŠTA — Romunska tiskovna agencija Agerpress je včeraj v kratkem sporočilu navedla, da je v nedeljskem brodolomu romunske potniške ladje Mogosoaja na Donavi po vsej verjetnosti izgubilo življenje 161 oseb.

Vest je kot edini romunski dnevnik objavilo le glasilo demokratične fronte Romania Libera, in to na predzadnji strani ob vremenski napovedi in športnih rezultatih. Še bolj skopi so bili Bolgari, ki so le navedli, da je njihov vlačilec Petr Karaminčev trčil v romunsko potniško ladjo Mogosoaja.

Kljub skopim vestem pa se je izvedelo, da je do tragedije prišlo ob 8.20 nedaleč od pristanišča Galati (200 kilometrov severovzhodno od Bukarešte). Bolgarski vlačilec je pred sabo potiskal nekaj z rudo natovorjenih splavov, ki jih je natovoril v sovjetskem pristanišču Reni, romunska potniška ladja Mogosoaja pa je iz Galatija plula proti delti. Tragediji je po vsem sodeč botrovala gosta megla. Posadka vlačilca, ki je ostal nepoškodovan, je takoj po brodolomu iz Donave rešila 18 oseb. Ker je bilo na krovu 169 potnikov in 10 članov posadke, pogrešajo torej 161 oseb. Po zagotovilih romunskih oblasti, na krovu ni bilo tujih državljanov.

Za sedaj iskanje brezuspešno

Plovila francoske mornarice in francoske policije še vedno, za sedaj neuspešno, iščejo ostanke policijskega helikopterja, ki je v soboto strmoglavil v morju pri Bordeauxu (Telefoto AP)

Nič več phantoma za Elizabeto

LONDON — Kraljica Elizabeta se bo najbrž morala odpovedati rolls royca, avtu za »kronane glave«, kot ga je nekdo definiral. Odločitev ne gre pripisati dejstvu, da je britanska kraljica nepričakovano padla na beraško palico, temveč je tovarna sporočila, da svojega phantoma ne bo več proizvajala. Ta prestižni model ni več v skladu s predpisi Evropske skupnosti v zvezi z onesnaževanjem okolja, načrtovanje novega, enakovrednega modela, ki bi spoštoval predpise ES pa bi veljalo tovarno približno 1000 milijard lir.

V istem položaju se nahaja tudi drugi proizvajalec luksuznih avtomobilov, Jaguar. Tudi ta tovarna bo prenehala s proizvodnjo svojega daimlerja, ker onesnažuje preveč.

V zadnjih 85 letih noben britanski kralj ni imel tujih reprezentančnih vozil, sedaj pa se bodo predstavniki kraljeve družine morali obrniti do tujih proizvajalcev: nemška tovarna Mercedes Benz je že sporočila, da si bo štela v čast, če bodo naročili njeno posebno limuzino, ki jo proizvajala lašč za državne pogovarje: vozilo je seveda blindirano in tako zgrajeno, da lahko kljubuje vsakršnemu atentatu: stane od 160 do 200 milijonov lir, odvisno pač od dodatne opreme, ki si jo vsak izbere.

Končuje se ruski protest zaradi jezika v Moldaviji

CHISINAU (KIŠINJEV) — Narodni odbor, ki je v zadnjih tednih vodil stavkovno gibanje ruskih priselencev v Moldaviji, ker je moldavščina postala uradni jezik te republike, je v nedeljo pozval Ruse v moldavskih delovnih kolektivih, »naj postopoma obnovijo proizvodnjo«. To je včeraj sporočila Pravda v svojem dopisu iz moldavskega glavnega mesta.

Glasilo KP Sovjetske zveze navaja, da se bodo kot prvi vrnili na delo železničarji in delavci predelovalne industrije ter gradbinci. Stavkajoči so po pisanju Pravde zahtevali preklic ustavnih amandmajev, s katerimi je moldavski vrhovni sovjet 31. avgusta povzdignil moldavščino v uradni »republiški jezik«. Zaplet med rusкими priselenci in moldavskim političnim vodstvom je premostila posebna komisija sovjetskega vrhovnega sovjeta, ki je prejšnji teden odpotovala v Moldavijo. Po trditvah vodje te komisije, Erkina Auelbekova, so se sestali s predstavniki stavkajočih, z delavci, z moldavskim političnim vodstvom in z neformalnimi

skupinami. Komisija je po njegovih besedah zbrala dovolj gradiva, ki ga bo predložila prezidiju vrhovnega sovjeta Sovjetske zveze.

Stavkajoči so dosegli svoj cilj, je za Pravdo izjavil Rilikalov, eden od voditeljev ruskega protesta. Po njegovem je prav po zaslugi teh protestov moldavski sovjet sprejel »bolj demokratično besedilo zakona o jeziku«. Ob moldavščini bo namreč uradna tudi ruščina kot jezik medetničnih odnosov. Rilikov obenem navaja, da bo vrhovni sovjet SZ napravil politično-pravno analizo zakona o moldavščini in se izjasnil, če je v skladu s sovjetsko zakonodajo. Za Rilikova pa je najpomembnejše, da so Rusi s svojim protestom razkrinkali pred sovjetskim javnim mnenjem »moldavske nacionaliste, ki so skušali sprožiti medetnične spore v Moldaviji«. Kot zadnje je Rilikov še navedel, da so s svojim protestom dokazali, »da je v boj za perestrojko in resnično demokratizacijo sovjetske družbe stopil delavski razred«.

V Benetkah se nadaljuje 46. mednarodna razstava filmske umetnosti

Polovica Benetk je za nami

BENETKE — Festivalna nedelja in ponedeljek sta bila izredno počuna. Po dvanajstih filmih smo odkrili vse, kar bi bili morali vedeti o spolnosti, o ljubezenski etiki in o medsebojnih odnosih med subjekti moškega in ženskega spola.

V nekaterih primerih je bil »filmski pouk« nadvse vreden naše gledalske vztrajnosti, v drugih pa je bil vseeno zanimiv, saj nam je ponudil izbor slabih filmov, ki se čudežno prerinejo do mednarodnega festivala.

Na čelu skupine izrodov tokrat koraka Grk Panoussopoulos, avtor vprašljivega *M'agapas?* (Me ljubiš?), ki niha med fantakirurgijo in fantaotiko. Zamisel je preprosta: strastnemu ljubitelju žensk bo srce bilo tudi po klinični smrti, zato bodo njegov utripajoči organ vsadili v prsni koš nekega reveža, ki se bo po kirurškem posegu prebudil povsem prenovljen. V srcu nosimo naša čustva in nagnjenja, trdi »zdravnik« Panoussopoulos, zato ni prav nič čudnega, če bo bivši srčni bolnik postal pravi Casanova in nam vsakih pet filmskih minut dokazoval, česa je sposoben, ko se na obzorju pojavi kako brhko dekle.

Pa vendar je mogoče o ljubezni in spolnosti govoriti tudi drugače, kot nam je dokazal režiser Kieslowski pri obravnavi zapovedi, ki veleva »ne nečistuj«. V šestem delu *Dekaloga* je poljski režiser obsodil nemoralno obnašanje lepe Magde, ki je bila cinično prepričana, da je ljubezen le varianta telovadbe, in rešil pekla mladega Tomeka, ki je v enournem filmu zakrivil nič koliko smrtnih grehov, a je bil že zaradi ljubezenskega zanosa rešen vsega hudega. Po čudnem naključju so nam istega dne ponudili tudi dva filma, v katerih sta se režiserja opredelila za nekaj popolnoma enakih stilnih rešitev. Tako smo lahko odkrili, da se bodisi v Franciji (Rochantov film *Un monde sans pitie*, Neizprosen svet) bodisi v Iranu in Turčiji (Alamehzhadehov film *Mehmanan-e-hotel Astoria*, Gostje hotela Astoria) dvori žen-

skam tako, da jih ponoči povabiš na balkon z razgledom na Pariz ali Istanbul in jih strastno poljubiš.

Mimo tega in drugih skupnih trenutkov, ki pričajo o dejstvu, da je zelo težko najti nove rešitve večnim povpraševanjem, sta oba filma še kar zanimiva. Gledalci so še posebno dobro sprejeli francoski film o mladih, ki ne vedo, kaj naj bi počeli v življenju. Protagonist Rochantovega filma Hippo razmišlja o tem, da nam na pragu leta 1993, ko bo Evropa postala skupno tržišče, ne preostane drugega, kot da se divje ljubimo. Zdaleč večjim življenjskim težavam pa mora kljubovati skupina iranskih beguncev, ki ima v istanbulskega hotela Astoria svoje edino birališče in zavetišče. Tema filma je izredno aktualna, kritike na Homeinija pa izrečene jasno in glasno, kot to zmore lahko le človek, ki je po šestih letih težkega zapora zbežal iz Irana in si zgradil novo življenje na Nizozemskem, življenje sicer polno profesionalnih uspehov, a še vedno življenje begunca.

Francoska produkcija se je vsekakor izkazala tudi s filmom že znanega domačega avtorja Philippa Garrela *Les baisers de secours* (Rezervni poljubi). Garrel je izkoristil ekspresivno moč črno-belega filma, da je podal izredno osebno in globoko občuteno razmišljanje o svojem poklicu, v katerem je tako težko ločevati med umetnostjo (priprava filma, zbiranje igralcev itd.) in vsakdanjim življenjem (žena, sin, starši).

S podobnimi vprašanji se je skušala pome-riti tudi sovjetska režiserka Olga Narutskaja s filmom *Muž in doč Tamari Aleksandrovni* (Mož in hči Tamare Aleksandrovne). Film o odnosih med očetom in 13-letno hčerko, med njima in mamo, ki je bila očetova profesorica francoščine na liceju, med mamo in hčerko, med družino in neko čudno sosedo, je sicer v tekmovalnem sporedu, a najbrž izključno zaradi perestrojke. Vrednost filma je morda le v tem, da nam razkrije sovjetsko

realnost, na katero nismo navajeni. Nič vrst pred trgovinami, nič spomenikov realsocializma, zato pa veliko pijanih žensk srednjih let in brezbržnih prebivalcev, ki se noveletne jelke rešijo enostavno tako, da jo vržejo z balkona.

V dvodnevni orgiji filmskih predstav pa je vsekakor pustil v gledalca neizbrisno sled britanski film *She's been away* režiserja Petra Halla, ki se je zelo preudarno poslužil enkratnega scenarija Stephena Poliakoffa ter dveh velikih igralk »dame« Peggy Ashcroft (Lillian) in Geraldine James (Harriet) in se ni šel »avtorja«. Lillian je bila 60 let v zavodu, ker je bila kot dekle preveč moderna in zato družini v sramoto, Harriet pa je žena uspešnega finančnika, ki meni, da so ženske le lepe in luksuzne tovarne otrok. Lillian in Harriet nimata na prvi pogled nič skupnega razen daljnega sorodstva, saj je priletna gopja sestra Hughove mame, elegantna nosečnica pa Hughova žena. Kljub temu pa se bo med njima počasi ustvarilo globoko prijateljstvo, ki bo slonelno predvsem na dejstvu, da sta obe ženske preveč samostojni, za britansko družbo, pa naj si bo današnja, ali ono za časa Winstona Churchilla.

E. F.

Montaldu je spodletelo

BENETKE — Na Lidu je vladalo tudi veliko pričakovanje za premiero novega Montaldovega filma *Tempo di uccidere*, po istoimenskem romanu Ennia Flaiana o težavah bolj ali manj fašistično prepričanih italijanskih vojakov v Afriki. Film je očitno namenjen prej televizijski distribuciji kot pa predvajanju v kinodvoranah, zanimivo pa bi bilo vedeti, zakaj Montaldo pušča v svojih filmih toliko napak (slabo dubliranje je le najvidnejša med temi) in kako mu je uspelo vključiti v filmsko ekipo še druga dva družinska člana. Naj si bo karkoli že, Montaldo, oziroma Montaldovi, se tokrat niso izkazali.

Peggy Ashcroft v Hallorem filmu *She's been away*